דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום ראשון, י"ג בסיון תשמ"ח, 29 במאי 1988 ● גליון 19429

היום 12 עמודים ● המחיר 1.30 ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.13 ש"ח

היום בדבר

● אם אין אני לי – דיל לי / עליזה ולך
● אחרי ולפני הבחירות / יצחק בן נר
● אלתא כמשל / אריה ארד
● הראש של מי יתגלגל ראשון במוסקווה? מיוחד ל"דבר"
● כל העולמות (עמ' 5), ספורט (9–10)
● רפואה ומדע (11) בידור (12)

מזג האויר

(ע) – עליה בטמפרטורות וירידה בלחות. ביום שני ללא שינוי ניכר.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 18–27, רמת הגולן: 18–30, צפת: 18–26, חיפה: 20–28, טבריה: 21–34, עפולה: 20–31, שומרון: 20–29, תל-אביב: 18–28, לוד: 19–30, יריחו: 23–38, עזה: 18–26, באר-שבע: 20–35, אילת: 26–41.

מוסקווה מוכנה לקבל המשלחת מישראל בכל רגע – "אך הישראלים לא נחפזים"

פקידים סובייטים במוסקווה ל"דבר": להמשיך בשיחות שוטפות וכך להגיע להבנה על הוועידה

שליח "דבר" מדווח ממוסקווה

מאת גדעון קרין

מוסקווה (מיוחד ל"דבר"). – "המשלחת הקונסולארית הישראלית יכולה לבוא לברה"מ בכל עת שתרצה והמועד בואה תלוי קונה בישראל בלבד. אבל יש לנו הרושם שהישראלים אינם ממהרים", כך אמרו בסוף השבוע לשליח "דבר" פקידים סובייטים במהלך שיחה ממושכת על סיכויי החידוש ועתיד היחסים עם ישראל.

לדברי הפקידים, על ברה"מ וישראל להמשיך בפגישות בדרג פקידים במקומות ניטראליים וכי לא הגיע עדיין העת למפגשים רשמיים בדרג גבוה. "אם לנשיא ארה"ב ומנהיג ברה"מ מספיקה פגישה אחת בשנה, גם שר החוץ של ישראל וברה"מ יכולים להיפגש פעם ראשונה באו"ם", אמרו הפקידים. ברה"מ רוצה לפתח את קשריה עם ישראל, למשל יש התקדמות בנושא

(המשך בעמוד 2)

פיצריה בכיכר האדומה

תור ארוך של תושבי מוסקווה ליד פיצריה אמריקאית, שנפתחה בכיכר האדומה לרגל פסגת רייגן-גורבצ'וב. (צילום: א.פ.)

בוושינגטון 'שימנו' הדרך לפסגה אך בהלסינקי השמיע רייגן חריקות

מאת גדעון קרין, שליח "דבר" בברה"מ

מוסקווה (מיוחד ל"דבר"). – נשיא ארה"ב רונלד רייגן מגיע היום בשתיים למוסקווה ולאחר שיתקבל על ידי נשיא ברה"מ אנדריי גרומיקו יצא לקבלת פנים בקרמלין ולשיחה ראשונה עם מארחו מיכאיל גורבאצ'וב.

אתמול הגיבו מדינאים סובייטים ברוגז על נאומו של הנשיא רייגן בהלסינקי ביום שישי, בו התייחס למצב זכויות האדם בברה"מ ואמרו, כי רוח הנאום אינה מבשרת טובות לוועידת הפסגה הקרובה במוסקווה. "אם זו דוגמה למה שצפוי

(המשך בעמוד 2)

גורבצ'וב שוקל מגע עם שמיר

לשכת רה"מ: נסיון להפגישו עם שווארנדזה – בניו-יורק

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של "דבר"

מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבצ'וב גילה, כי הוא שוקל "לנהל מגעים גם עם ראש הממשלה יצחק שמיר". דברי המנהיג הסובייטי נאמרו בפגישה במוסקבה עם שר החוץ המצרי עבדול מגיד והם מתפרסמים בשבועון המצרי "אל מוצאוור" ברשימה מאת עורכו של העתון, מקורן אחמד.

בלשכת ראש הממשלה הגיבו בסיפוק על הידיעה הזו ואמרו, כי נמשכים המגעים בנסיון לארגן פגישה בשבוע הבא בניו-יורק בין יצחק שמיר לשר החוץ הסובייטי אדוארד שווארנדזה. שני האישים ישתתפו בעצרת האו"ם שתדון בבעיות צמצום הנשק.

יצויין עם זאת, כי מנהיג ברה"מ הדגיש באותה שיחה, כי הוא תומך ברעיון הוועידה הבינלאומית והשתתפות אש"ף בשיחות. ראש הממשלה יצחק שמיר, אמרו מקורביו, דוחה מכל וכל רעיונות אלה.

ביום של הפגנות ותקריות בשטחים

מתו שני נערים פצועים וילדה בת 3, אולי מגאז

מאת דני רובינשטיין, דני צדקוני, יוסי ליבוביץ ומתוחר הלילה, סופרי "דבר"

שני נערים מהגדה המערבית שנפצעו בתקריות כתנו ביום שישי מפצעיהם. ביום שלישי היו תקריות והפגנות רבות בגדה המערבית ובעזה והרשויות משכנות זיהינו בעזה התלונני כי ילדה בת שלוש מתה מפגיעה של במות גאז מרעיש גדולה.

בכיה"ח אל-מקאסד במזרח-ירושלים מת ביום ו' איאד שגאעה, בן 16, מקלקיליה. הוא נפצע מירי בטנו בתחילת חודש מארס והיה מאושפז בתל-השומר ובביה"ח במזרח-ירושלים משך כחודשיים וחצי. בעת הלוויה בקלקיליה התארגנה בעיר הפגנה גדולה והחות והבטחון הטילו עוצר, שהוסר רק בשבת.

בביה"ח הדסה בירושלים מת מפצעיו הנער מג'לזון אמין אבו-דראהה, בן 14, שנפצע מכדור גומי בעינו באמצע השבוע שעבר. הוא נקבר במהנה ובשעת הקבורה התקיימה במקום הפגנה.

ביום שישי היו כמה הפגנות ברצועת עזה אחרי התפילה במסגדים, ואתמול היו תקריות של ידויי אבנים בקסבה של שכם וברמאללה. נמסר, כי המפגינים

(המשך בעמוד 2)

המינהל בשטחים במשבר כספי – ומבטל שירותים

מאת דני רובינשטיין, סופר "דבר"

המינהל האזרחי ביהודה ושומרון ובעזה שרוי במצוקה כספית קשה בגלל התקציבים, ואין בידיו תקציבים לאחזקת השירותים. בגדה המערבית כבר לא משלמים חודשים את תשלומי הסעד למשפחות הנזקקות, שרבות מתוכן נמצאות על סף רעב.

אחד מראשי לשכות הסעד של הממשל מסר אתמול לסופר "דבר" שבחודשים אפריל ומאי לא היה למימשל סך של 670,000 ש"ח (לחודש) המיועדים לתשלומי סעד, ובשל כך התשלומים הופסקו. בגדה יש כמה אלפי משפחות המתקיימות מתשלום סעד, ואחדות מהן הגיעו ללשכות הסעד עם ילדיהם וביקשו לחם וחלב.

מקור בטחוני אישר פרטים אלה ואמר כי המינהל האזרחי, המנהל במסק תקציבי סגור, לא הצליח לגבות מסים נוכח השביתות המתמשכות. בשעתו סגר המינהל את תחנות הדלק הערביות וכך לא התקבלו גם המסים הנגבים בתשלומי הדלק. המסים שנגבים מהפועלים העובדים בישראל הולכים ישירות לאוצר, וכך למינהל האזרחי לא נותרו הכנסות, והוא מצליח אך בקושי לשלם את משכורות העובדים. רוב המשכורות הם של מורים ועובדי בתי-החולים ובחודשים האחרונים קיצצו את שכר המורים נוכח השבתת מערכת החינוך. בשל כך, קיצץ המינהל האזרחי לאחרונה בכל תחומי השירותים, וככל הנראה, יהיה צורך לפטר עובדים נוספים ולהמשיך בקיצוצים. כבר עכשיו סובלות מכך קשה מערכות הבריאות והחינוך, ותשלומי הסעד, כאמור, הופסקו כליל.

המועמדים

מימין לשמאל: אלי דיין, אפרים גור (מועמד של מחוז הדרום), שמעון שטרית ושאלה סדיק בתום הבחירות הפנימיות במרכז מפלגת העבודה. (צילום: ישראל סימונסקי)

ב'עבודה' נערכים לדרג את 52 מועמדי המרכז והמחוזות

מאת עליזה ולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

נבחרי מרכז מפלגת העבודה ונבחרי מחוזותיה, וכן קבוצות התייחסות שלום במפלגה, נועדו את סוף השבוע לניתוח תוצאות ההצבעה במרכז מפלגת העבודה ביום ה' ומאמצן כדי להיערך לקראת סיבוב הדירוג בעוד שבועיים וחצי.

הצלחת הליך הבחירות במרכז מפלגת העבודה, הן באופיו והן בהרכב הרשימה שנבחרה בו, יצרו הן במפלגה והן בציבור את התחושה שזאת תהיה רשימת מפלגת העבודה לכנסת. אלא שלא כך הדבר. מבין 29 הנבחרים רק שניים משוריינים לרשימה לכנסת: נאוה מצאלחה במקום ה-35 ברשימה וסלאח טריף במקום ה-40. כל שאר ה-27 יתחרו עם 23 נבחרי המחוזות בשלושה סיבובי בחירה, בעסקירות, כ-15 ביוני.

ראשי הקבוצות – המחוזות והזוגים – עסקו מאז ההצבעה בהערכת הגם נשא ה"דיל" את הפירות שקיוו מכנו, או שבא היו "עריקות" בתוך המחנות והבחירות בין ההצעות. מועמדים שלא נבחרו האשימו את אנשי מחנותיהם על אי-התייצבות מאסיבית מאחוריהם. מועמדים, שזכו במחות קולות מאלה שקיוו, האשימו את הקבוצות שאינן כרתו ברית ב"אי-ספקת השותרה".

כבר עתה ברור, שבסיבוב הדירוג לא יהיה "דיל" שיקיף קבוצות רבות הן מפני שההסכמות בסיבוב הראשון הוכיחו הן מפני שבסיבוב השני

(המשך בעמוד 2)

שמיר מציע ועדה שתקים ועדה כדי לפתור את משבר האשפוז

המערך: רעיון ציני ● שחר הסיר מועמדותו בקופ"ח – פסה מועמד

מאת דנקה הריש ויוסי מלמן, סופרי "דבר"

המועמד לתפקיד המוביל החדש של קופת חולים הכללית, אריה שחר, הסיר בשבוע שעבר את מועמדותו בגלל המחסור התקציבי לניהול תקין של קופת חולים. אם לא ישנה את החלטתו עד הבוקר, יבליץ מזכיל ההסתדרות ישראל קיסר בפני הוועדה המרכזת להציג את מועמדותו של נחום פסה לתפקיד המוביל בפני ועידת קופת חולים, שנפתחת מחרתיים.

הבוקר מתכנסת הממשלה לישיבתה השבועית אך אין בסדר יומה שום הצעה מוסכמת לפתרון המשבר במערכת הבריאות. הפגישה, שיזם ביום ו' ראש הממשלה יצחק שמיר עם מ"מ שמעון פרס, שר האוצר משה נסים ושרת הבריאות שושנה ארבלי-אלמוזלינו בהשתתפות מזכיר הממשלה, לא הביאה לגיבוש עמדה אחידה. כנראה, גם היום תמשך ההתדיינות בישיבת הממשלה בין בעלי דעות שונות על דרכי הפתרון למערכת הקורסת. רופאי המדינה, העובדים

(המשך בעמוד 2)

מי ינהל את קופ"ח

מועמד לויר"ר פסה — מועמד פורש שחר

הסורים בביירות

סדר חיילים סורים חובשי קסדות ועוטי אפודי מגן נכנס לסימטאות דרום-מערב ביירות כדי להפסיק שם את הטבח בן שלושת השבועות בין "חזבאללה" ל"אמל" (ראה ידיעה בעמ' 3). (צילום: א.פ.)

עיקרון תחילה

● צבא סוריה משלים את התפרסותו בשכונות השיעיות בדרום ביירות – עמ' 3.
● שר הבטחון יצחק רבין לא יעיר לאלוף פיקוד צפון יוסי פלד על דברי הביקורת שלו על הרמטכ"ל – עמ' 2.
● שני חיילי צה"ל ואשה נהרגו בתאונות הדרכים שהיו ברחבי הארץ בסוף השבוע – עמ' 6.
● מושב אורות ליד באר-טוביה עוקל בגלל חוב לארגון הקניות – עמ' 6.

השבועון "יו.אס.ניוז.":

ישראל בונה בחומת סין גדר אלקטרונית

מאת סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – ישראל מסייעת לסין, בחשאי, בבניית גדר אלקטרונית גידסה מודרנית לחומה הגדולה, עד גבולה בן 4,150 המיליך עם ברית המועצות. כך מוסר היום השבועון יו.אס.ניוז. אנד וורלד ריפורט.

מומחים ישראליים עובדים בסין על הפרוייקט שהיקפו מיליארדי דולארים, במטרה להגן על גבולה הצפוני של סין, תוך עשיית שימוש באמצעי התרעה ובציוד אלקטרוני ישראלי מתוחכם ביותר. המקורות מסרו עוד שישראלים המסייעים לסינים גם בשיפור טכנולוגיה של טילים ימיים האוירים הגלו בעיבוי קו הגבול כבר ב-1985.

השבועון מוסר כי סין פנתה לישראל ב-1982, לאחר שהוסלה ישראל את מערכות ההגנה נגד הטילים הסוריים בתקווה לנצל את נסיונה העשיר של ישראל נגד כלי הנשק הסובייטיים. סין הסכימה לבסס חלק ניכר מהגנתה על ציוד ישראלי, כולל מתקני התביעה. השבועון מוסר כי הטכנולוגיה שישראל מוכרת לסין אינה מבוססת על טכנולוגיה שרכשה מארה"ב, דבר המנוגד לחוק האמריקאי.

אש"ף מבריח כספים לשטחים ע"י הבונדס

מאת סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – ארגון אש"ף רוכש בארה"ב איגרות בונדס של ממשלת ישראל, המועברות למוזמנים בתוך ישראל ומוברחות אחר-כך לפלשתינים המתקוממים בשטחים. כך מוסר היום השבועון "ניו.אס. אנד וורלד ריפורט".

לדברי השבועון כך עוקף אש"ף את ההגבלות על העברות כספים לשטחים, שהוטלה לאחרונה ממשלת ישראל. ההסדר פועל כך: סוכן מוסווה רוכש את האגרות בארה"ב, באמצעות כספים של תומכי אש"ף. האגרות מועברות לישראל ומומרות למזומנים, אשר מוברחים לתוך הגדה המערבית ועזה. עוד נמסר, שחברי קבוצות יהודיות קיצוניות בארה"ב, שאינו מכירות במדינת ישראל, כמו נטורי קרתא, משתמשות גם כן בערוצי שלהם להעברת כספים לפלשתינים בשטחים.

ברה"מ דוחה הצעת ישראל לקו טיסה מוסקווה-בוקארשט

מאת מרים פוקס, סופרת "דבר" בניו-יורק

ניו-יורק (מיוחד ל"דבר"). – ברה"מ דוחה את הצעת ישראל לפתוח קו טיסה מוסקווה בוקארשט תל-אביב, ליהודים עולים מרוסיה נמסר במוסקווה לעיתון "ניו יורק ניוז דיילי" מפי המשנה למנהל, אגף המזרח התיכון במשרד החוץ הסובייטי גנאדי טראסוב.

לדברי טראסוב נדחתה ההצעה כי "ברית המועצות אינה רוצה

(המשך בעמוד 2)

ירדנה ארזי שודרה בטלוויזיה הסובייטית

מאת יעל פישביין, סופרת "דבר"

הופעתה של הזמרת ירדנה ארזי בתחרות ה"אירוויזיון", שודרה אתמול בשידורי הטלוויזיה הסובייטית.

הטלוויזיה הסובייטית שידרה בשבת באחור את תחרות הזמר האירופית, האירוויזיון. בתחרות ייצגה הזמרת ירדנה ארזי את ישראל בשיר "בן אדם". הופעתה שודרה אף היא בטלוויזיה הסובייטית ולראשונה מזה שנים רבות הוקרן הכיתוב "ישראל" בטלוויזיה הסובייטית, שלא בהקשר פוליטי. היתה זו גם הפעם הראשונה שאמן ישראלי הופיע בשידורי הטלוויזיה הסובייטית. השידור נקלט גם בישראל, באמצעות לוויין.

שמיר יביא את מצב יהודי סוריה לשולץ

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של "דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר יעלה בשיחותיו בשבוע הבא עם שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ, גם את מצבם של יהודי סוריה. יצחק שמיר הבטיח זאת למשלחת של המועצה היהודית להצלת יהודי ערב. נציגי המועצה בראשות מנחם ידיד, התריעו בפגישתם עם ראש הממשלה על מצבם המחמיר של יהודי סוריה. הם סיפרו, כי לאחרונה רבו מקרים של ידויי אבנים על בתי יהודים, של השפלות והגבלות שהוטלו עליהם במהלכם נעצרו 9 יהודים המחזיקים בבתי כוחר. הם תבעו מראש הממשלה להפעיל לחץ בינלאומי על ממשלת דמשק כדי שתקל על מצבם של היהודים.

הפועל ת"א אלופה

מאת ניצן פרידמן

קבוצת הפועל ת"א זכתה אתמול בכתר אליפות המדינה בכדורגל, לאחר שגברה בארצתון "בלומפילד" על הפועל באר שבע 1:2.

ביקי בן-שטרית ודפי שמואל הבקיעו את השערים לזכות האלופה החדשה, בתום המשחק פרצו אלפי אוהדים למגרש הדשא והצטרפו אל השחקנים בהקפת הנצחון עם דגל הלאום והדגל האדום. כמגיעת האליפות לא נעדרו אביזרים חיוניים בבקבוקי שמפניה, דגלים וצעיפים אדומים וכרזות מאירות עיניים. הפועל ת"א השלימה זכייה שלישית בשנות ה-80 וזכיה 12 בתולדות המועדון.

(ראה מדור הספורט, עמ' 9–10)

هكذا من الأصل

סא"ל (מיל.) דב ירמיה חשוד בהסתה להשתמטות משירות

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

מחלק עבירות אחרות במשטרת חיפה ברשות רב פקד אבי מיניקובסקי פתח ביום שישי בחקירה נגד סגן־אלוף (מיל) דב ירמיה תושב נהריה, בגין חשד להסתה להשתמטות משירות צבאי מכוחות הבטחון, עבירה שהעונש המרבי עליה מאסר חמש שנים.

החקירה נפתחה בעקבות דבריו של ירמיה בהפגנת רק"ח שנערכה בחיפה ב־13 בפברואר השנה, בה קרא לחיילי צה"ל שלא לשרת ולעזוב את משמרתם. כמו כן, פרסם דב ירמיה ב־9 בפברואר השנה כתבה בעיתון „תרשות" שנשאה את שמו ושם הביע דעות דומות.

דב ירמיה הוזמן לחקירה במטה מרחב חיפה ביום שישי אך חקירתו לא תמה. בסיומה יוחלט אם להעמידו לדין.

לדברי דובר „יש גבול" ירמיה נעצר ושוחרר בערבות.

מאסר

חייל מילואים מהחטיבה הירושלמית, טוראי רמי חסון נשפט ביום ו' ל־28 ימי מאסר בשל סירובו לשרת מעבר לקו הירוק. דובר „יש גבול" מסר כי חסון הוא הסרבן ה־22 מאז תחילת האינתיפאדה. כיום כלואים 3 סרבנים בכלא 4.

דובר „יש גבול" גינה את חקירתו ושיחרורו בערבות של סגן אלוף במיל' דב ירמיה. לדבריו זהו נסיון להעביר את שיטות ההפחדה ודיכוי חופש הביטוי מן השטחים אל תוך הקו הירוק. זו הסכנה העיקרית הטמונה בכיבוש וזו הסיבה כי דווקא הסירוב הופך לנשק חשוב במאבק על דמותה הדמוקראטית של החברה הישראלית, אמר הדובר.

רבין לא יעיר לאלוף פלד על ביקורתו על הרמטכ"ל

מאת מלי אלינגר, המשרת הצבאית של „דבר"

שר הבטחון יצחק רבין איננו מתכוון להעיר לאלוף פיקוד הצפון יוסי פלד על דברים שאמר לעתונאים, ושמהם השתמעה ביקורת על דברי הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, בהקשר לפעולת צה"ל וצד"ל בכפר אל־לואיזה שמצפון לאיזור הבטחון בשבוע שעבר.

חוגים המקורבים לשר הבטחון מסרו כי אין שר הבטחון מתכוון להתערב במה שנראה כרגע כמחלוקת בין אלוף „פיקוד הצפון לבין הרמטכ"ל על רקע גרסאות מנוגדות לאופי פעולת צה"ל בא־לואיזה ומשבר אימון כלשהו, שנוצר על בסיס התבטאויות פומביות ביקורתיות במרומז כלפי הרמטכ"ל.

במטה הכללי שורר אי־שקט סביב פרסומים בימים האחרונים, לאחר שהרמטכ"ל מסר מידע בפגישה עם הכתבים הזרים ביום רביעי שעבר, במהלך הפעילות המבצעית שהתרחשה באותה עת באל־לואיזה. עצם הגילוי הזה בעת הפעולה בעיצומה הטרידה על־ידי הרמטכ"ל כפעולה של צה"ל גרמה התבטאויות חסרות תקדים בתגובה של „גורמים צבאיים", שהעידו על העיתוי ועל ההגדרה של הרמטכ"ל, ומסרו לעתונים גרסה שונה.

גורמים רשמיים בצה"ל נאלצו בסוף השבוע למסור לעתונות גרסה אחידה הסבר לחוסר האחידות שנקלט בגרסאות המוקדמות.

קורפו חתם תקנות התעופה החדשות:

בכל מטוס – קצין בטיחות שידווח אל מינהל התעופה

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

חברות התעופה הישראליות יחויבו מעתה במינוי קציני בטיחות־טיסה, שידווחו במישרין למינהל התעופה האזרחית. זה אחד החידושים העיקריים בתקנות התעופה החדשות, שעליהן חתם ביום ו' שר התחבורה חיים קורפו.

התקנות באות להסדיר את רמת הבטיחות במטוסים גדולים בעת טיסות מסחריות, את כללי הטסתם, את האימון השוטף של צוותי האויר ואת הציוד המוכשר החייב להימצא בהם. התקנות מבוססות על אלה הנהוגות בארה"ב, הנחשבות למתקדמות ביותר בעולם. בכמה נושאים, מתקדמות התקנות הישראליות אף אותן.

התקנות החדשות משוות את רמת הבטיחות בטיסות השכר, לרמה המתחייבת בחברות הסדירות. התקנות אוסרות לעשן בטיסות בין־לאומיות, הנמשכות פחות משעתיים.

בינתיים מצפים היום למתן פסק־הדין בבירור המשמעתי, שערכה „אל־על" למפקח צוות אוויר בדוד לוי, שסירב לבצע את הוראות הממונים עליו, מפני שהתיקון שהורו לו לבצע לא היה מסלק את התקלה שהיתה במטוס ג'מבו של החברה. תחילה הושעה לוי מעבודתו והעובדים פתחו בשביתה בשל כך. בהתערבות ההסתדרות בוטלה ההשעיה ולוי הועמד לבירור משמעתי בפני ועדה בראשותו של השופט בדימוס אוורבוך, ובהשתתפות הקברניט שמואל עמיחי והסמנכ"ל יורם גלאון. במהלך הבירור, שנמשך חמישה חודשים, נחשפו ליקויים חמורים ביותר במערך התחזוקה של „אל־על".

שמיר מציע ועדה

(המשך מעמוד 1)

היום כרגיל בבתי החולים הממשלתיים והעירוניים, ורופאי קופת חולים, שהקפיאו את עיצומיהם לקראת ישיבת הממשלה, הודיעו שיחדשו את מאבקם ממחר אם הממשלה לא תחליט היום על צעדים מיידיים לפתרון סכסוכי העבודה במערכת.

בפגישה שהיתה בסוף השבוע חזרו ראש הממשלה ושר האוצר על הצעתם הקודמת שכבר נדחתה על ידי שרי המערך להקים ועדת חקירה ממלכתית. ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס הדגיש בפגישה, כי הוא מסכים עקרונית להצעה, אך מתנגד נמרצות לכתב המינוי המוגבל שמציעים שמיר וניסים. לפיכך הציע ראש הממשלה כי תקום ועדת שרים מיוחדת שתנסה לגבש נוסח מוסכם של כתב המינוי וסמכויות ועדת החקירה. אולם שרים במערך התייחסו להצעת שמיר כאל „רעיון ציני". הם אמרו אמש, כי מה שלא הצליחו להשיג בפגישתם ראש הממשלה, ממלא מקומו שר האוצר לא תצליח להשיג ועדת השרים המוצעת.

בפגישה ביום ו' בלשכת ראש הממשלה תבעה שרת הבריאות לתת קודם כל פתרון מיידי למשבר הנוכחי ביחסי העבודה במערכת הבריאות המחסור התקציבי ולמסור את הנושא לטיפול של ועדת שרים מיוחדת. היא טענה, כי אין כל תועלת בוועדות אם לא פותרים את שתי הבעיות הממוטטות היום את מערכת הבריאות. השרה ביקשה גם, שהממשלה תדון היום בהמלצות ועדת טריינין, כפי שהוחלט בישיבת הממשלה לפני שבוע, וציינה כי נושא הקמת ועדת חקירה למערכת הבריאות ירד, למעשה, מסדר היום עוד בישיבת הממשלה הקודמת. מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס, אמר בין היתר, שהוא לא יסבול מצב בו דנים על הנעשה בבריאות ללא השתתפות שרת הבריאות וההסתדרות, שמקיימים את שירות הבריאות הגדול בארץ על־ידי קופת חולים הכללית.

המחסור התקציבי של משרד הבריאות מסתכם היום ב־160 מיליון שקל. פרס ואלמוזלינו הציעו שמשרד האוצר יוסיף מחצית מסכום זה לתקציב משרד הבריאות והמחצית השנייה תגוייס על־ידי משרד הבריאות, אך הצעתם לא נתקבלה. לעומתם, ימליץ הבוקר ראש הממשלה שמיר לממשלה להקים ועדה, לפי חוק ועדות חקירה, שתבדוק את תיפקודה של מערכת הבריאות ותגיש המלצות לממשלה. בישיבה סוכם, גם על דעת פרס ואלמוזלינו, שאם יוחלט על הקמת ועדת חקירה, תקים היום הממשלה צוות שרים לניסוח כתב סמכויות לוועדה ובצוות זה יכללו שר האוצר ושרת הבריאות. ממשרד ראש הממשלה נמסר, כי בישיבה הוחלט שיימשכו המגעים השוטפים בין משרדי האוצר והבריאות להקלת המצוקה העכשווית במערכת הבריאות.

מלשכת ראש הממשלה הוסבר לסופרת „דבר", כי ראש הממשלה מציע, למעשה ועדת חקירה בראשותו של שופט עליון, והמילה „חקירה" לא מופיעה בנוסח ההצעה כדי לתת יותר דגש על ההמלצות תוך מבט לעתיד. נמסר, כי בפתח הישיבה אמר ראש הממשלה, כי התמודדות עם המשבר במערכת הבריאות צריכה להיות, ככל האפשר, משותפת על דעת שתי המפלגות הגדולות. שום פתרון לא יכול להיות מנותק מהיכולת הכלכלית של המדינה ומהצורך להבטיח רמת שירות הגון לכל.

פסה – בלבלון המקורבי קיסר

בתשובה לשאילת סופרת „דבר" סיפר דובר ההסתדרות שמואל סולר, כי מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר נפגש עם אריה שחר ביום ה' בשבוע שעבר. שחר פרש בפני המזכ"ל את הקשיים הכספיים שעומדים לפניו עם קבלת תפקיד מנכ"ל קופת חולים, ואשר נובעים, בעיקר, מעמדת הממשלה ובייחוד משרד האוצר לגבי קופת חולים. שחר אמר, כי נוכח הקשיים שמעמיד האוצר בפני קופת חולים הוא מסיר את מועמדותו לתפקיד. מזכ"ל ההסתדרות הציע לשחר לקיים בירור ישיר עם משרד האוצר בנושא תיקצוב קופת חולים. קיסר ביקש משחר לתת את תשובתו הסופית לגבי מועמדותו היום, לנוכח המגעים עם האוצר ותוצאותיהם.

נחום פסה, שהוא ממקורבי קיסר שנים רבות, סירב אתמול לדבר עם עתונאים. סופר „דבר" חיים ביאור מוסר, כי נחום פסה, בן 59, ראה עצמו מועמד לראשות קופת חולים זמן קצר לאחר שהיו"ר הנוכחי פרופ' חיים דורון, הודיע על פרישתו, אולם בהנהגת ההסתדרות העדיפו להציע את התפקיד לאריה שחר, מנכ"ל מפעלי „ים המלח". נחום פסה היה עד לפני חודשיים ספורים יו"ר מרכז לתרבות ולחינוך בהסתדרות ולאחר שעזב את תפקידו „ברוח חיל" על רקע סכסוכים פנימיים קשים במשק נאלץ להתפטר מתפקידו, ש„שמור" לאיש התק"ם, ולהפסיק לייצג את התק"ם בוועדה המרכזת. לפני שבועות מספר הוא נתמנה למנכ"ל של החברה הכלכלית „יכון הקל", המשותפת להסתדרות ולסוכנות היהודית. „מניותיו" של פסה עלו באחרונה בעקבות ההצלחה האירגונית של מפגן האחד במאי, שהתקיים השנה בתל אביב, שנזקפים לזכותו.

נחום פסה הוא כלכלן במקצועו, ניהל מפעל בקיבוץ וכן שירת בתפקידים כלכליים שונים בשירות הקיבוץ והתנועה הקיבוצית.

הוועדה המרכזת של ההסתדרות עומדת לדון היום בהמלצות דו"ח ועדת טריינין. חברי הוועדה וראשם פרופ' נתן טריינין הוזמנו לישיבה. ההמלצות נדונו בשבוע שעבר על ידי צמרת ההסתדרות ומצפים שראשי ההסתדרות ימליצו בפני מליאת הוועדה המרכזת לאמצן וליישמן. לדעתו של מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר „באמצעות המלצות ומסקנות ועדת טריינין ניתן לשמור על מערכת הבריאות הציבורית־שוויונית במדינת ישראל וכן לערוך רפורמה בשירותי הבריאות והרפואה".

עם זאת קיימת, בהסתדרות הסתייגות מהמלצת ועדת טריינין לקיים בבתי החולים הציבוריים שירות רפואי נוסף, „שר"פ".

מצפים לנסיון תיווך אמריקאי על טאבה

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

בירושלים מצפים שהשבוע תזמן ארה"ב את נציגי ישראל ומצרים לפגישת תיווך לפתרון הסכסוך בטאבה, כדי להמנע מהכרעת הבוררות הבינלאומית.

נראה כי היועץ המשפטי של משרד החוץ בוואשינגטון, אברהם סופר יקרא לפגישה בז'נבה במאמץ להגיע להסדר של פשרה שיספק את הדרישות של שתי המדינות: תביעת מצרים לריבונות על השטח ודרישות ישראל להסדרי גישה מיוחדים עבור אורחיה ולנהל בית המלון.

פקידים בירושלים אמרו, כי לישראל ולמצרים יש אינטרסים מובהקים לנסות ולהגיע לפשרה מחשש כי הכרעת הבוררות לא תספק אותן, על אף שההערכה היא, כי הבוררים יקבעו שטאבה תהיה בריבונות מצרית.

מגבשים את הנהלים החדשים של השב"כ

מאת מוטה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

דיונים בין משרד המשפטים לבין השב"כ מתנהלים באחרונה, במגמה לבנות נהלי עבודה קבועים על סמך המלצות ועדת לנדוי, שחקרה את שיטות העבודה של השב"כ.

מקורות משפטיים בכירים אמרו כי עיבוד הנהלים, בו הוחל לאחרונה, נועד להבטיח שיתוף פעולה ואמון מקסימאלי בין השב"כ לבין המערכת המשפטית, „כדי שלא יחזרו האירועים שהיו".

המלצות ועדת לנדוי מחייבות קביעת דרכי הפעולה והחקירה של השב"כ מבחינת היבטן המשפטי.

כן יש לנהוג בצורה יעילה ותקינה את הבקרה שבין השב"כ לבין המערכת המשפטית והצבא בכל הנושא של ייצוג השב"כ בבתי המשפט.

התעשיינים מבקשים לחדש מו"מ תוסה"י

מאת אבי שוברט

יו"ר ועדת העבודה של לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, דן פרופר, פנה אל יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, וקרא לו להמשיך במגעים על הסכם תוספת יוקר במתכונת חדשה בהקדם האפשרי.

פרופר טוען, כי הסכם תוספת היוקר, שתוקפו פג ב־31 במארס 1988, בטל ומבוטל ואיננו מחייב עוד. הוא מציין, כי בידיו שתי חוות־דעת משפטיות, שנמסרו להברפלד ושקובעות במפורש את עובדת ביטול הסכם תוספת־היוקר. עם זאת מציין פרופר במכתבו, כי המעסיקים ימשיכו בניהול המשא־ומתן והמגעים שוטפים עם נציגי ההסתדרות במטרה להגיע להסכם תוספת־יוקר במתכונת חדשה.

יצויין, כי בניגוד לעמדת התעשיינים גורסת ההסתדרות, שכל עוד לא נחתם הסכם חדש על תוספת היוקר, הרי ההסכם הקודם נשאר בתוקף. חיים הברפלד הצהיר באחרונה, שאם לא ייחתם בקרוב הסכם חדש בעניין זה, תדרוש ההסתדרות תשלום של תוספת־יוקר בשיעור הנהוג עד כה, דהיינו 70 אחוז, כאשר המדד המצטבר יגיע ל־7 אחוזים.

בוואשינגטון שימנו

(המשך מעמוד 1)

„לנו בשבוע הבא, יתעוררו בעיות „בבית", אמר מדינאי סובייטי שעקב אחר הנאום בטלוויזיה במרכז העתונות שהוקם לסיקור ועידת הפסגה במוסקווה. „היה זה נאום מליצי ומתנשא ובסך הכל הדברים שאמר היו מיושנים", אמר מדינאי אחר. „הרושם הוא שכותבי הנאומים של רייגן מפגרים שלושה שבועות אחרי המתרחש".

גורם סובייטי אחר אמר, כי „כל הדברים אליהם התייחס הנשיא בנאומו עומדים לדיון פתוח בציבוריות הסובייטית כיום. היו צעדים קדימה בנושאים אלה אפילו בימים האחרונים. הוא כנראה לא ידע דבר על כך", אמר האיש.

בכתבת פרשנות בעתון „איזבסטיה" כתב הפרשן אלכסנדר בובין, כי רייגן עושה רושם כאילו הוא בא למוסקווה לסיור ביקורת. „הוא יבקר במנזר ויבדוק שם מה מצב חופש המצפון. אחר כך ילך לבית הסופרים ויבדוק את חופש היצירה האמנותית. הוא ילקט את ראשיהם של מתנגדי המשטר ויתן המלצות בענייני חופש הביטוי. לאחר מכן הוא יפגש עם סטודנטים וירצה בפניהם על המוסר ועל יופי הדמוקרטיה הפתיחות", כתב בובין.

רייגן שיתגורר בבית שגרירות ארה"ב, יעזוב את מוסקווה ביום ה' לפני הצהרים ועד אז צפויות לו ארבע פגישות עם המזכ"ל הסובייטי. השניים ייערכו מסיבות עתונאים נפרדות ביום ד', כך הודיע אתמול דובר משרד החוץ הסובייטי, גנאדי גראסימוב. אתמול אישרה נשיאות הסובייטי העליון פה אחד את ההסכם לפירוק הטילים הגרעיניים לטווח קצר ובינוני. „כמו הסנאט האמריקאי", אמר גראסימוב שהגדיר זאת כפתיחה טובה לשיחות. עם זאת, יכול היה לבשר חתימה צפויה רק על הסכמים דו צדדיים בנושאי טכנולוגיה, דייג וסיוע לנפגעים בלב ים. עם זאת, מקורות עדיין לחתימה על הסכמים משניים.

ביום ב' יפגוש רייגן מסורבי עליה. בתגובה להתייחסותו של הנשיא רייגן לנושא זכויות האדם אמר גאראסימוב, כי הנושא יידון באופן „דו כיווני". כשלושת אלפים ושלוש מאות עתונאים זרים באו לכסות את הפסגה ואליהם מצטרפים עוד אלפיים ושלוש מאות סובייטים, מה שהפך את מרכז העתונות העיקרי בבניין המרכז הסחר הבינלאומי לדחוס והעתונאים נאבקים על כל מקום פנוי. יותר מאלף עתונאים הגיעו מארה"ב בלבד. רשתות הטלוויזיה משדרות שידורים ישירים ממלון רוסיה על רקע חומות הקרמלין. גם הטלוויזיה הסובייטית מראיינת אנשי עסקים אמריקאים ומתקשרת עם דוברי רוסית בארה"ב.

סוכנות הידיעות הרשמית „טאס" ואיש עסקים אמריקאי הציגו בשותפות לשוק חולצות טי מודפסות ופריטי מזכרת אחרים לכבוד הפסגה. אכן זמנים חדשים הגיעו ל„טאס".

בדיון בנשיאות הסובייט העליון שלשום הדגישו כל הדוברים את הכדאיות לברה"מ שבהסכם פירוק הנשק, אשר יאפשר הפנית מקורות מימון מהתעשיה הבטחונית.

ב„עבודה" נערכים

(המשך מעמוד 1)

התגוששות בין הגבורים תיצור ניגודי אינטרסים. למשל, לעשיריה הראשונה בסיבוב הדירוג ירוצו כל חברי הכנסת שנבחרו במרכז וכל חברי הכנסת שנבחרו במחוזות (כנראה למעט עדנה סולודר, הכפופה ל„סידור העבודה" בתק"ם) ובנוסף להם אישים בולטים, כמו לובה אליאב.

יתר על־כן, יש להביא בחשבון שלפחות 50 אחוז מבין נבחרי המחוזות ישתלבו ברשימה לכנסת בסיבוב הבא, ולכן כל המערכה על „מקום טוב באמצע הרשימה" תהיה אפילו קשה יותר מאשר על עצם ההכללה ב„פאנל".

„מודח" אחד עותר

ברשימת 29 נבחרי המרכז השלמה ביום ה' אחרי ש„הוקפצו" שני מועמדים למלא את מכסת המשוריינים: דרוזי וחברה. סלאח טריף, שאייש את המשבצת ששוריינה לדרוזי, תפס את מקומו של יקותיאל פרעבי, שזכה במספר קולות גבוה ממנו ונאלץ לפנות את מקומו. שרה אלפספקטור תפסה את מקומו של דורון שחר, צעיר שנאלץ לוותר על מקומו לטובת החברה החמישית, על־פי התקנון. פרעבי פנה למוסד לביקורת בטענה שהדחתו מהרשימה לא היתה תקינה. יצויין, כי ההחלטה להוציאו מהרשימה התקבלה בוועדת הבחירות פה אחד, שכן המועמד הצעיר השני, במכסת השריונים, קיבל יותר קולות מסלאח טריף, שהוא אמנם צעיר, אך נכנס לרשימה במשבצת של המועמד הדרוזי.

שרון לביקור רשמי בבלגיה

(עתים). – שר התעשיה והמסחר אריאל שרון יגיע היום לביקור רשמי בבלגיה. השר אריאל שרון הוזמן כנציג הרישמי של ישראל לכינוס השנתי של הקונגרס היהודי האירופאי הנערך במוסדות השוק האירופאי המשותף בבריסל.

במהלך ביקורו ייפגש השר שרון עם שר החוץ הבלגי, והשר לסחר חוץ. בפגישה עם קלוד שסון נציג השוק האירופאי למזה"ת ונציגים בכירים מהשוק המשותף ידונו שני הצדדים ביחסים הכלכליים בין ישראל והקהילה האירופאית.

חייל צד"ל נהרג בקרב עם מחבלים

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

חייל צד"ל נהרג אתמול בבוקר בהתקלות בין סיור של צד"ל לבין חוליית מחבלים מצפון לקליעה, שבאיזור הבטחון בדרום לבנון.

המחבלים פתחו באש מנשק קל ופצצות אר.פי.ג'י. וכתוצאה מכך נהרג החייל. כוחות צד"ל פתחו מיד בסריקות נרחבות באיזור לאיתור חוליית המחבלים.

מפקח באל־על נהרג בנפילה ממטוס ג'מבו

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

עובד קרקע של חברת „אל על" נהרג ביום ו' כאשר נפל, כפי הנראה, מתא המטען של מטוס ג'מבו על רצפת הבטון שבשטח העבודה בנמל בן גוריון.

דובר החברה מסר, ששמואל אסיאן, בן 42, נשוי ואב לשניים, שכיהן כמפקח צוות קרקע לטיפול במטוס שלח שני עובדים לבצע עבודה בתא המטען של מטוס ג'מבו. כאשר אלה סיימו עבודתם, ניגש לבדוק את העבודה. כעבור זמן מה נתגלה כשהוא שוכב ללא רוח חיים על רצפת הבטון מתחת לפתח תא המטען.

ההסתדרות בשנה ה־40

חברי הוועדה המרכזת של ההסתדרות, בראשותו של המזכ"ל ישראל קיסר, ביקרו ביום ו' בביתן ההסתדרות במרכז גני התערוכה בתל־אביב, במסגרת התערוכה הגדולה לציון ארבעים שנות המדינה, שתיפתח בעוד כעשרה ימים. ביתן ההסתדרות מעוצב בצורת סמל ההסתדרות בגובה של מגדל בן שלוש קומות, ובתוכו מוצבים בשטח של יותר מ־3,000 מ"ר אולמי תצוגה המשקפים את מכלול מפעליה ופעולותיה של ההסתדרות. במשך עשרים ימי התערוכה יקויימו במקום גם פעילויות מיוחדות באולם מופעים, לרבות הפעלת אולפני טלוויזיה ורדיו ובימות אמנים מקומיים. הפתיחה הרשמית של ביתן ההסתדרות תהיה במוצאי־שבת, 11.6.88. (צילום: ישראל סימיונסקי)

קציני הים קובלים על משרד התחבורה:

שנתיים אחרי פרשת 'מורן' עדיין לא ברור איך לטפל בנוסע סמוי

מאת יוסף מיכלסקי סופר „דבר"

שנתיים אחרי פרשת השלכתו של נוסע כושי סמוי, מאניה לדפסנה בלבבים מהשקעתו של הקברניט האניה בעניין זה, עדיין לא הוציא שר התחבורה תקנות כיצד לנהוג בנוסעים סמויים, למרות שלפי חוק הספנות התקף בארץ מזה 15 שנים יש בסמכותו של שר התחבורה לעשות זאת. הציפיות להתקנת התקנות הועלתה בעקבות פרשת הנוסע הסמוי הכושי, אולם משפטני משרד התחבורה סוחבים את הנושא. פרשה זו הועלתה בין השאר בימים אלה בוויכוח בין איגוד קציני הים הטוען שהיעדר תקנות מתאימות מסבך את קברניטי האניות לבין מינהל הספנות של משרד התחבורה, בעניין תפקוד בית הדין המשמעתי לימאים.

איגוד קציני הים העלה האשמות כבדות נגד מינהל הספנות של משרד התחבורה בטענה שהמינהל משפיע ולוחץ על בית הדין למרות שהוא אמור לפעול, לפסוק באופן עצמאי וללא משוא פנים. המנגנון מנסה גם להפוך את בית הדין המשמעתי לימאים למוסד, וגם הדגמת בית הדין לעבודה שבו יושב שופט ולצידו שני אנשים.

במינהל הספנות מכחישים מכל וכל את האשמות האיגוד ובמיוחד את נושא הפעלת הלחצים על הנשיא הקודם עו"ד ראובן חן. מטעם המינהל הוסבר, שעו"ד ראובן חן חדל לשמש נשיא בית הדין משום שלא חודש החוזה עימו. כמו כן הם טוענים שעו"ד מיכאל אנרלסמן הוא משפטן מעולה ועושה את עבודתו על הצד הטוב ביותר. מינהל הספנות אינו מתנגד לשינויים בבית הדין המשמעתי לימאים לרבות שנשיא בית הדין יהיה שופט מקצועי. אולם, שינויים כאלה כרוכים בפרוצדורה וחקיקה ממושכת. בעבר נכשלו בכנסת הצעות תיקונים שהגיש מינהל הספנות בנושא בית הדין המשמעתי לימאים.

בשטחים

(המשך מעמוד 1)

פוזרו בכוח ובשכם היו שני פצועים. עוד תקריות היו בכפרים ראס־כרכר ודיר אבזיע בנפת רמאללה.

בבית־לחם היכו צעירים ערבים פקיד ערבי של המכס שבא לגבות תשלומים. הוא נפצע בראשו. בעקבות התקרית היו בעיר התנגשויות אחדות בין צה"ל לבין מפגינים.

ילדה בת 3 מתה

דינה מוניר א־סאפדי, בת שלוש משכונת דייתון בעזה, מתה לטענת תושבים מהרעלת גאז שהופעל על־ידי חיילים בצהרי יום שישי בעת פיזור הפגנה שלאחר התפילה בשכונה. גופת הילדה נחטפה מביה"ח ונקברה לאחר מכן. בתעודת הפטירה שרשם רופא לא צויינה סיבת המוות כהרעלה מגאז. בגלל חטיפת הגופה לא ניתן היה גם לקבוע כי זו היתה סיבת המוות. בהפגנות לאחר התפילה, ביום שישי הראשון לאחר תום 40 ימי האבל על מות אבו־ג'יהאד, נשאו המפגינים את תמונותיו. הפגנות כאלה היו ליד המסגד הגדול בעזה „אל עמארי", במסגד „דמוף" בשכונת ריבאל בעיר, וזה שבשכונת שייח־רדואן. הפרות סדר היו בשאטי וברפיח ובמחנות הפליטים. על מחנה שאטי הוטל אתמול עוצר. הלימודים התנהלו ללא הפרעות ובמקומות רבים התנהלה תנועת מסחר ערה.

ססמאות בעיבלין

בכפר הערבי־נוצרי עיבלין צויירו ביום שישי ססמאות עוינות נגד המדינה. הססמאות: „בעד ארגון „חזבאללה"" ו„לזכרו של אבו־ג'יהאד", נכתבו על־גבי קירות בכפר וכן על הכביש. בהתערבות משטרת שפרעם מחקו חברי המועצה המקומית את הססמאות.

ביום חמישי הונף דגל אש"ף מעל מועדון הסטודנטים הקומוניסטים בעכו העתיקה. כוח משטרה שהגיע למקום הוריד את הדגל שהונף בקצהו של צינור, בגובה 12 מטר, מאחורי המועדון. בחקירה של משטרת עכו נעצר תושב העיר, בן 23, החשוד בהנפת הדגל. אור ליום שישי הוצתו שתי מכוניותיו של ד"ר גביל בלוס משפרעם. המכוניות חנו מתחת לבית הדירות של הרופא. למקום הוזעק כוח משטרה ומכבי־אש. להצתה עדיין אין חשודים.

הצתות באזור ערה

יותר מ־30 דונאם של עצי אורן הרוב ביערות הקרן הקיימת באזור ואדי ערה נשרפו אתמול. כבאים הוזעקו למקום והצליחו, לאחר עמל רב, להשתלט על האש ולכבות אותה.

מוסקווה מוכנה לקבל

(המשך מעמוד 1)

חילופי התרבות, אך על חילוקי הדעות הבסיסיים יש לגשר במגעים מתמידים בדרג שיחות עבודה.

הפקידים אמרו, כי במסגרת זו ניתן גם להגיע להבנה מוקדמת בנושא הוועידה הבינלאומית. הפקידים העריכו, כי נושא המזה"ת יעלה בשיחות מוסקווה רק בשיחות שני שרי החוץ וכמעט ולא על־ידי שני הנשיאים והטילו ספק בכך שיתכנו תוצאות מיידיות. לדבריהם, אין מקום לחילופי ביקורים בדרג גבוה כשאין יחסים דיפלומטיים ואלה לא יוכלו להתקיים לפני הסכמה ישראלית לוועידת שלום או לפחות לוועידה מכינה.

יבגני פרימאקוב, מעצב בכיר של מדיניות החוץ הסובייטית וראש המכון ליחסים בינלאומיים אמר לסופר „דבר", כי תיתכן השתתפות משלחת ירדנית פלשתינית עם אישים שאינם חברי אש"ף. פרימאקוב, אמר כי בפתרון המצב יש לקחת בחשבון את דאגתה של ישראל לבטחונה ואת האינטרסים שלה וכן את תביעתה המוצדקת של סוריה על רמת הגולן, פרט לפינוי השטחים הפלשתיניים והצהרת זכויותיהם.

הוא אמר ל„דבר", כי מבנה הוועידה, כפי שהציעה ברה"מ, הוא גמיש אבל כל ההחלטות בה יצטרכו להתקבל ב„חבילה", גם אם יידונו בוועדות נפרדות ומתאימות. ברה"מ תוכל להסכים לוועידה שהיא „מטריה". ארה"ב מנסה להסכים בדרך של הסכמים נפרדים שלא רק שאינם בוסרים אלא גם הוכיחו בפועל לאן הם מובילים. הוא חזר על המילה „חבילה" כמילת מפתח בתפיסה הסובייטית.

נייר עמדה אמריקאי

ארה"ב פרסמה אתמול את נייר העמדה שלה בנושא המזה"ת שבו היא חוזרת על הצעת ועידה בלתי כופה שתהווה פתיחה למשא ומתן ישיר ותקבל דיווחים מן הצדדים, בדרך שיש לקבוע. היא חוזרת על כך שהתעקשות על השתתפות גלויה לעין של אש"ף פירושה שלא תהיה ועידה. החלטה 242, שהיא הבסיס של הצעד לקבל פירושה שלום תמורת שטחים וכוללת נסיגה ישראלית גם מן הגולן. „הערבים אינם יכולים להשיג מטרותיהם בשלום וישראל אינה יכולה להשיג בטחונה בכוח", קובע המסמך האמריקאי.

כתב „דבר" בארה"ב מוסיף:

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – הסנאט ארה"ב אישר ביום ו' את ההסכם ההיסטורי לצמצום הנשק הגרעיני עליו חתמו הנשיא רייגן וגורבצ'וב בדצמבר שעבר במהלך ועידת הפסגה בוואשינגטון. האישור, שזכה ברוב גדול ומפתיע של 93 נגד 5 ובמחיאות כפיים סוערות ונדירות במליאת הסנאט, יאפשר חתימה סופית על ההסכם בוועידת הפסגה בין רייגן לגורבצ'וב, הנפתחת היום במוסקווה. זהו הסכם ראשון, מזה 16 שנה, בין ארה"ב לברה"מ, בתחום צמצום החימוש, הזוכה לאישור הסנאט.

מיד לאחר ההצבעה הודיעו על האישור, טלפונית, לנשיא רייגן, מנהיג הרוב הדמוקרטי, סנטור רוברט בירד ומנהיג המיעוט הרפובליקני, הסנטור רוברט דול. הנשיא הודה להם והזמינם להצטרף אליו לטקס החלפת מסמכי האישרור במוסקווה. שניהם קיבלו את ההזמנה, בו במקום, ויצטרפו למשלחת הנשיא מחר. אתמול טס לפינלנד עם ההסכם ראש צוות הבית הלבן האווארד בייקר, שנשאר בוואשינגטון במיוחד למטרה זו. הוא ימסור אותו לידי נשיא ארה"ב עוד לפני שידרוך על אדמת ברה"מ.

ההסכם נחתם ע"י רייגן וגורבצ'וב ב־8 בדצמבר, בוואשינגטון. בפעם הראשונה הסכימו המעצמות על חיסול מוחלט של סוג אחד של כלי נשק גרעיניים. ההסכם יביא תוך חמש שנים להשמדתם של כל טילי הקרקע לטווח קצר ובינוני (300 עד 3000 מייל). 859 טילים אמריקאיים ו־1,836 סובייטיים, כולל הכוח, הסדר תקריים, לפיקוח על הביצוע באתרי הטילים של שתי המדינות.

כלי הנשק הגרעיניים שיושמדו מהווים חמישה אחוזים בלבד ממצבורי המעצמות, אך משמעות ההסכם היא בהיותו צעד ראשון לקראת הסכמים נוספים. במהלך ועידת מוסקווה ינסו הצדדים במאמץ להתקדם לקראת הסכם על צמצום הנשק האסטרטגי („סטארט") ב־50%, שהעבודה עליו החלה כבר בדצמבר, בוואשינגטון, אם כי לא צפויה השלמתו וחתימתו.

ג'ורבצ'וב שוקל

(המשך מעמוד 1)

להיות מעורבת במבצע המגביל את זכויות האדם". באותו ראיון אמר טראסוב שאמנם חל שיפור ביחסים בין ברית המועצות וישראל אך ברית המועצות לא תחדש את יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל עד אשר תראה ישראל סימנים שהיא מוכנה „לעסקה הוגנת" במזרח התיכון, והוסיף שברית המועצות מעדיפה יחסים טובים עם ישראל ואין לה דבר נגד הישראלים להם מגיע להיות „בתנאי שלום ובטחון".

לדברי טראסוב מספר היהודים אשר הורשו לעזוב את ברה"מ בארבעת החודשים הראשונים של השנה 3528 והוא הסימן הטוב ביותר לשיפור היחסים בין שתי המדינות.

לפני שנתיים הורשו לעזוב 914 יהודים בלבד.

בהתייחסו לתהליך השלום במזרח התיכון אמר טראסוב ל„ניוז דיי" שמאמציו של שר החוץ ג'ורג' שולץ הביאו התקדמות מה בתהליך השלום באיזור לברות שולץ „אופטימי מדי" בציפיותיו לתוצאות מהירות

בצער רב הננו מודיעים על פטירת
בתנו – חברתנו

מלכה שרון

הלוויה תתקיים היום יום ראשון י"ג בסיון תשמ"ח 29.5.88 בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין בינור.

המשפחה
ובית ינור

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם „השבוע"
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בר־נוי
המו"ל - „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזור קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

2000 אנשי 'שלום עכשיו' יצאו למסע שלום בישובים הערביים

מאת טובה ציממוקי, סופרת „דבר" בירושלים

2000 מאנשי תנועת „שלום עכשיו" יצאו אתמול למסע שלום בקריאה ליציאה מהגדה. המסע שהיה מכוון במקורו ליצור מפגש בלתי אמצעי בין ישראלים ופלשתינים בכפרים ביתא ותורמוס־עיא בוטל כמעט בשל התנגדות כוחות הבטחון. בכל זאת הוליכה התנועה לערוך עצרת סמוך לשטח הרחן שבמבואות שכם.

שתי שיירות יצאו בבוקר מירושלים ומתל־אביב. בשל הוראת הצבא לא הוכנסו הכרזות שהוכנו לתוך שטח הגדה. אי לכך עצרו השיירות בקו הירוק ושם בצורה טקסית גנזו את הכרזות שהוכנו, בינהן כרזה „עכשיו ללכת ולדבר".

בכניסה לגדה המשיכה השיירה שעל מכוניותיה היו סטיקרים של „שלום עכשיו" בליווי צבאי לעבר שכם.

לקראת השעה אחת החלה העצרת. צלי רשף מראשי התנועה אמר, כי אם המדיניות של יצחק רבין תמשך הציבור לא יוכל להצביע עבור מפלגת העבודה. ח"כ גדי יציב ממפ"ם הדגיש, כי למתנחלים יש אוטונומיה בגדה לעשות ככל העולה על רוחם.

ח"כ יוסי שריד מר"צ אמר, כי ההבדל בין „שלום עכשיו" לבין המתנחלים הוא שהם אנשי הגבול בעוד אנשי „שלום עכשיו" הם אנשי הקשת בענן.

שריד לא חסך שבטו ממדיניות רבין ואמר שהוא הפך מליכוד בית לליכוד ביתא.

'ישראל שלנו': עשרות ישראלים פונים לבקש מקלט מדיני בקנדה

מאת בת זבולוני, סופר „דבר" בירושלים

עשרות אזרחים ישראלים מבקשים מקלט מדיני בקנדה, בטענה שהם נרדפים בישראל בשל דעותיהם הפוליטיות – טוען השבועון „ישראל שלנו", בטאון היורדים המזוהה עם הליכוד, המופיע בארה"ב.

לדברי השבועון, בשנת 1987 ביקשו 25 אזרחים ישראלים מקלט מדיני בקנדה, לעומת 30 בשנת 1986.

נתונים אלה פרסם משרד ההגירה הקנדי בעקבות מעצרו של אזרח ישראלי בשם גרשון שרוני בן 37, ששהה באופן בלתי־חוקי בקנדה. שרוני הגיע לקנדה לפני כשנתיים וחצי. הוא ביקש להכיר בו כ„פליט פוליטי", בנימוק שאם יוחזר לישראל הוא עלול להישלח לשרת בשטחים במסגרת שירות המילואים שלו, וכיוון שהוא מתנגד למדיניות הדיכוי של ממשלת ישראל בשטחים, הוא עלול להישלח לכלא.

משרד ההגירה הקנדי קיבל את טענתו של שרוני והעניק לו מעמד של פליט פוליטי.

„ישראל שלנו" מוסיף, כי על רקע המהומות בשטחים מנצלים ישראלים רבים את המצב כדי לקבל אזרחות קנדית, בטענה שהם פליטים פוליטיים, המסרבים לשרת בשטחים והעלולים להישלח לכלא.

עתוני קנדה פרסמו בהבלטה את מקרה שרוני ואת תמונתו כשהוא מחזיק בדרכון הישראלי.

הבנימינים מטודלה קיבלו צל"ש על נחיתה באתר הנמוך בעולם

מאת יורם לוי ואריה אורה, סופרי „דבר"

משתתפי המסע בעקבות רבי בנימין מטודלה הגיעו ביום ו' במטוסים לירושלים והתקבלו אצל שר החוץ שמעון פרס וראש העיר טדי קולק.

לפני כמה שנים הגה חורחה רמון־סרטה, חובב טיס, שעומד בראש המכון לקשרי תרבות ישראל־נבארה, האיזור בו נכללת טודלה, לשחזר את מסעות בנימין. תוכניתו היתה לעשות זאת במטוסים קלים, מוטסים בידי טייסים חובבים. אחרי כארבע שנים של תכנון והכנות קם הרעיון עור וגידים. סרטה אסף מספר ניכר של טייסים ובעלי מטוסים, ואף זכה בברכת מועדון הטיס המלכותי הספרדי ולחסות של יורש העצר, הנסיך מאסטוריאס. חברת הדלק המלכותית הספרדית תרמה את הדלק.

הקבוצה יצאה לדרך בתחילת השבוע שעבר בשישה מטוסים קלים, ונחתה באותם המקומות בהם ביקר ר' בנימין בספרד, צרפת, איטליה, יוון וקפריסין.

ביום ה' נחתו המטוסים בנמל התעופה של חיפה ולמחרת המריאו לשדה התעופה עטרות מצפון לירושלים.

בעטרות התקבלה הקבוצה בחגיגיות על־ידי שר התחבורה חיים קורפו אשר אמר לאורחים כי מסעם הוא „ביטוי חם ולבבי למדינת ישראל". השר העניק לאורחים מדליות של ירושלים.

היום יופעל במיוחד שדה־התעופה של מצדה ולטייסים הספרדיים תוענק תעודה, המעידה שנחתו בשדה־התעופה הנמוך ביותר בעולם. הם ישהו בארץ עשרה ימים.

אמש בפסטיבל ◦ אמש בפסטיבל ◦ אמש בפסטיבל

לאה ב„הדיבוק" של בלט בז'אר

'הדיבוק' או פסטיבל חסידי?

מאת מירי פז

תוכניתו השלישית של מוריס בז'אר במסגרת פסטיבל ישראל, שהוקדשה לשלוש הדתות, הצטיינה בעיקר בחלק „המוסלמי" (לצלילי שירתה של אום־כולתום).

בז'אר יצר כוריאוגרפיה של תבניות מעגליות, מעין ערבסקות. כתפאורה הוא מסתייע באמצעים מינימאליים, אך אפקטיביים מאוד. ההסתייגות היחידה ביצירה זו היא מן התפקיד המרכזי, שהופקד בידי ג'ורג' דון שכבר אינו במיטבו.

במחול שהוקדש לנצרות (קנטטות של באך) יצר בז'אר תבניות פיסוליות מרשימות שלובות ביכורות פאגאניים.

„הדיבוק" שלו ציפה הקהל הישראלי, ושנוצר במיוחד לפסטיבל היה אכזבה. היסודות החסידיים והמיסטיים של בז'אר ביצירה זו מזכירים יותר כוריאוגרפיה של מחזמר, משהו בין פסטיבל הזמר החסידי במחול לבין „עלובי החיים". גראציה גאלאנטה בתפקיד לאה רוקדת היטב, אך היא חסרת חיות ושאר רוח. יצחק, שגם בחלקו הראשון של הערב התנועעו הרקדנים בהבעה מיוסרת וכבדה. המשמעות היתה הרומנטיקנית ולא תנועות הריקוד.

אך גם כשהוא בינוני מצטיין בז'אר בהעמדת תמונות תיאטרליות מרשימות ביותר.

'תיאטרון מסע מדברי' – במרכז 'היצירמון' שייערך במכתש רמון

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

„תיאטרון מסע מדברי", יהווה את גולת הכותרת של הפנינג 'היצירמון' בלב מכתש רמון.

„תיאטרון מסע מדברי", סגנון חדש של תיאטרון פתוח המשלב גיוון של אמנויות, תוך הפעלת קהל הצופים, יהווה את גולת הכותרת של „היצירמון" – הפנינג אמנותי שיפגיש מאות שחקנים, זמרים, רקדנים, ציירים, פסלים, משוררים ומלחינים, שיתרחש ב־6 וב־8 ביולי בלב מכתש רמון שלמרגלות העיירה מצפה רמון.

יצירתו של יוסי אלפי, „תיאטרון מסע מדברי", האחראי על כל אירועי התיאטרון ב„יצירמון", תישא אופי של התרחשות מסע אל המדבר, המהווה בסיס לשאלה – מאין צומחת התרבות באשר היא.

„היצירמון", המתקיים במסגרת חגיגות ה־40 למדינת ישראל, נועד לבחון את מקורות ההשראה של היצירה האמנותית בישראל. האירוע, המוגדר כהפנינג לכל המשפחה, אמור למשוך אלפי שוחרי אמנות וחובבי מוסיקה וזמר, ציור ופיסול, שירה ותיאטרון. במסגרת מופעי התיאטרון, יתקיימו במקום הצגות של תיאטרון קהילתי, תיאטרון בובות ענק, תצוגות בתחום אמנות הסיפור. מופעי שירה ותיאטרון ומופעי הצגות, בהשתתפות השחקן ארנון צדוק.

במהלך האירוע ייחנך במצפה רמון פארק פסלים מאבן מקומית ופסלי בטון ופלדה מונומנטליים של טובי פסלי ישראל. במקביל, תיערך במקום תערוכת ציור ופיסול פנים של 50 אמנים נבחרים. תחום האמנות הפלסטית ב„יצירמון" הופקד בידיו של ד"ר גדעון עפרת.

במסגרת האירועים המוסיקליים, ייערכו במקום קונצרטים, מופעי מקהלות, הכוורת זכה, נגני ג'אז ושירה בציבור. במקביל, ייערכו במקום מופעי מחול אמנותי, מחול פולקלוריסטי, ריקודי עדות ותיאטרון תנועה.

היום בפסטיבל

- "פרופסור ברנהרדי" בביצוע תיאטרון רוזינק, תיאטרון שרובר – 20.00.
- "דביקיית כרמינה" בתוכנית ב', הנרי קראון – 20.30.
- "האיש בעל ששת הצדדים" בביצוע "פרוייקט תיאטרון הפנטומימה", תיאטרון החאן – 17.00 ו־21.00. כל הכרטיסים אזלו.
- "כבוד להודים", יצירה מוסיקאלית־תיאטרלית, בתחנת־הכוח הישנה בירושלים – 20.00 ו־22.00.
- "בהבעת הענק", האופרה הישראלית החדשה, אודיטוריום זהל – 20.30.
- "דימוה", מחול כחול, בריכה הגדולה באשדוד – 19.00.
- "מבגד", עבודה בתנועה במעלה הרציון – 17.00.
- "הפלצת", אירוע רחוב בבימוי רועי יביז, במדרחוב בן־יהודה – 13.00 ו־17.00.
- "ציפורים תלויות בכיכר" מאת תמר רבן, יציאה באוטובוס מיוחד מרחבת הנרי קראון בשעה 18.45.
- "תופת הורים", חזיון על־פי סיפור מאת ש.י. עגנון, רחבת הנרי קראון – 19.15.
- "הסעודה בכיכר ציון", בביצוע קבוצת סמרטוט, כיכר ציון – 18.00.
- "הר וכך חול צילר", בבימוי יוסי צמת, הטיילת סליד ארמון הנציב – 17.00.

ראש מועצת גוש עציון יוצא בהתקפה משולחת רסן:

חיילינו מגינים על יו"ש והתנועה הקיבוצית – על 'שד' שאול המלך

מאת שמעון וייס, סופר „דבר"

בהתקפה חריפה ובוטה ביותר על התנועה הקיבוצית יצא בימים אלה ראש המועצה האזורית גוש עציון, שילה גל, שהוא עצמו חבר קיבוץ כפר עציון. במכתב ששיגר למזכיר ברית התנועה הקיבוצית והמתפרסם בבטאון הברית, כותב גל בין השאר, „התנועה הקיבוצית היתה שפויה והגיונית כשהיתה שותפה לטראנספר ערבי, להריסת כפרים ערביים ולהקמת קיבוצים יהודיים עליהם. לתנועה הקיבוצית היה משקל סגולי בטרם הציפה את עצמה במתנדבים מכל העולם ובו זמנית דיברה על מדינה יהודית".

גל מאשים את מזכיר ברית התנועה הקיבוצית שמואל אייל, כי בדברים שאמר לא מכבר, הוא שותף למסע הסתה שכרם היה כמותו המוכיח שהאלימות משתלמת. גל טוען בלעג, כי בימים אלה שחיילי צה"ל עושים ימים ולילות להחזרת השקט והבטחון ביהודה, שומרון ועזה, עושים חברי קיבוצים „בהגנה על שדרות שאול המלך 8", מקום מושבה של ברית התנועה הקיבוצית בתל־אביב.

בהמשך מכתבו הבוטה, כותב עוד גל שהוא מראשי המתיישבים ביו"ש, כי „לתנועה הקיבוצית, כך נדמה לעיתים, תוקף מוסרי לומר בקלות יתרה 'לכו לחו"ל' במקום 'לכו לשטחים'".

גל קורא לראשי התנועה הקיבוצית להעניק גיבוי מלא לבניהם המשרתים בשטחים. לטענתו, רוב הבנים המשרתים ביו"ש ועזה מבינים, לפי עדות מפקדיהם, שהם נלחמים על הבית כמו בגבול הצפון. „מורך הלבב הכללי המאפיין בימים אלה את התנועה הקיבוצית פוגע בחוסן הפנימי של חיילינו המרגישים שאין להם גב", כותב גל לאייל וממשיך: „יום יבוא ועשן הצמיגים יתפוגג והמחסומים המאולתרים יוסרו מהאזורי עזה, מנצרת, מהגליל, מיפו גם מעזה ויהודה ושומרון – ואז נראה מי ציוני ומי שפוי".

מאות חיילים של הקומנדו הסורי נערכו בשכונות של דרום־ביירות

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

במה מאות חיילי קומנדו סורים ולפי גירסה אחרת כ־4,000, קרי: בשני גדודי קומנדו, נערכו בסוף השבוע, ללא תקלה, בשכונות השיעיות במרבר הדרומי של ביירות, כדי לפקח על הפסקת הלחימה בין תנועות „אמל" ו„חזבאללה" ולהשכין סדר.

ההערכות, שהתבצעה לפי שעה ללא תקלות, החלה ביום שישי כאשר כ־700 חיילים סורים וכ־100 אנשי ג'נדרמריה לבנונים נערכו בקו המגע בין לוחמי „אמל" ו„חזבאללה" בשכונות שיאח וג'נבייה. כוחות אלה הקימו כחמישה מחסומים לאורך קו המגע, שאורכו כשלושה ק"מ, וכן בצמתים חשובים.

אתמול בצעו הסורים את השלב השני בהערכותם כאשר כוחותיהם, בלווית אנשי ג'נדרמריה לבנונים נוספים, התייצבו בעומק הפרבר הדרומי בשכונות הנתונות לשליטת „חזבאללה" כגון: חארת חרייך, בורג' אל־בראג'נה, ביר אל־עבד וחי אל־סולם. הם הציבו מחסומים נוספים בדרכים ובצמתים חשובות. יחד עם זאת, החיילים הסורים, המצויידים בנשק קל ובטילי נ.ט. מסוג „מילאן" – לא נכנסו ללב מעוז „חזבאללה" ברובע ביר עבד שם מוחזקים, לפי כמה דיווחים, בני הערובה הזרים. כמו כן לא התייצבו חיילים סורים בבסיס הצבאי הגדול ביותר של „חזבאללה" ברובע מאר־ השוכן בקרבת קו העימות בין המיליציות השיעיות לפאלנגות שבביירות המזרחית. כל זאת בהתאם להסכם שהושג בין הנשיא אסד לנשיא איראן חאמינאי וראשי „חזבאללה", כדבר תחומי פריסת החיילים הסורים במרבר הדרומי. קו העימות עם הפאלנגות אמור להיות מוחזק, כאמור יותר, על־ידי חטיבה השיעית של צבא לבנון הממלכתית.

לפי ההסכם סגרו „אמל" ו„חזבאללה" את משרדיהם הצבאיים והשאירו על כנם רק משרדים בעלי אופי פוליטי או הסברתי. אולם משקיפים הביעו דעה, כי רוב לוחמי „חזבאללה" ו„אמל" נשארו בפרבר הדרומי כשהם לבושים בגדים אזרחיים ונשקם מוחבא. על רוב שטח הפרבר השתלטה, כזכור, במהלך שלושת שבועות הלחימה – תנועת „חזבאללה" ומשקיפים סבורים, כי במשך הזמן עלולים לפחות חלק מלוחמי התנועה, להתנגד באופן פיזי לנוכחות הצבאית הסורית בפרבר הדרומי.

על הערכות החיילים הסורים בפרבר פיקדו שני קצינים בדרג תת אלוף. כוח השריון הסורי שנערך בשעתו מסביב לפרבר באיזור שדה התעופה של ביירות, המונה כ־100 טנקים ותנגשים, לא הוכנס לשכונות השיעיות ונשאר בעמדותיו. החיילים הסורים התקבלו בברכה על ידי התושבים השיעים. חלק מעשרות אלפי הפליטים שנמלטו מהפרבר, תוך כדי הלחימה – החלו שבים לבתיהם.

משקיפים העריכו, כי סוריה תוסיף לעצמה יוקרה איזורית ובינלאומית רבה אם מבצע השכנת הסדר בדרום מערב ביירות יעלה בהצלחה. לדבריהם אם הסורים יצליחו– הלכה למעשה – לצמצם את השפעת „חזבאללה" בביירות, תעלה קרנם בעיני סעודיה ונסיכויות המפרץ הפרסי ואלה עשויות לגמול לסוריה בפיצוי כספי נאות.

דרך מאובטחת

אשה הנושאת על ראשה קערת כבסים עוברת ליד החיילים הסורים הנערכים בדרום ביירות בדרכה חזרה לביתה. (צילום: א.פ.)

סקר השוואתי 88־86 של המרכז ללימודים אסטראטגיים

רגש הבטחון של הישראלי עורער וכתוצאה מכך – הוקצנו עמדותיו

(עש"ת). – בשנתיים האחרונות חל סחף מסויים בבטחונם של הישראלים, כי מדינת ישראל תצליח לעמוד גם בעתיד באיומים קיימים נגדה – כך עולה מסקר שנערך ביוזמת המרכז למחקרים אסטרטגיים ע"ש יפה באוניברסיטת תל־אביב בחודש ינואר 1986, ושוב בחודשים דצמבר 1987־1988.

הסקר הראשון בסדרה פורסם בימים האלה בספר „הבטחון הלאומי ודעת הקהל בישראל", מאת פרופ' אשר אריאן מהחוג למדע המדינה בשיתוף החוקרים אילן תלמוד ותמר הרמן.

הספר, המנתח עמדות של דעת הקהל בישראל כלפי שאלות בתחום הבטחון הלאומי, מתבסס על סקר שערך בינואר 1986 מכון המחקר של „דחף" ושכלל 1,172 יהודים בוגרים. הסקר השני, שניתוחו המלא טרם הושלם, מתבסס על מדגם מייצג של 1,180 נשאלים, שנערך אף הוא על ידי מכון המחקר של „דחף".

להלן הממצאים העיקריים של הסקר בהשוואה לנתוני הסקר הראשון.

כושר עמידתה של ישראל

הרוב הגדול מקרב הישראלים מגלים בשני הסקרים בטחון רב בכושר עמידתה של ישראל בעתיד. עם זאת מתגלה כאמור סחף ברור בבטחון זה בשנתיים שחלפו בין המחקר הראשון למחקר השני. ב־1986 הביעו 96 אחוז מן הנשאלים את אמונם, כי קיומה של ישראל לטווח ארוך מובטח. ב־1988 ירד שיעורם ל־89 אחוז. את האפשרות שמדינת ישראל תושמד דירגו 85 אחוז מן הנשאלים ב־1986 כאפשרות נמוכה, או לא קיימת כלל. ב־1988 טענו כך 74 אחוז.

מלחמה ושלום

באשר לאפשרויות של מלחמה ושלום, שהן המרכיבים הבסיסיים של מדיניות הבטחון: בסקר 1988 טענו 12 אחוז מן הנשאלים, כי הם „בטוחים מאוד", שהשלום עם מדינות ערב אפשרי כבר בעתיד הקרוב. 47 אחוז אמרו, כי הם „בטוחים" באפשרות זו. ב־1986 היה שיעורם של התומכים בשתי הקטגוריות הללו יחד – 57 אחוז. יותר מכך: ב־1988 סברו 61 אחוז מן הנשאלים, כי ישראל יכולה להשפיע בהתנהגותה על רצון הערבים להגיע לשלום אמת. ב־1986 היה שיעורם 62 אחוז.

הסיכויים למלחמה ולשלום במהלך שלוש השנים הקרובות מוערכים על־ידי הנשאלים כשווים. 50 אחוז ממשתתפי הסקר דיווחו כי לדעתם הסיכויים שישראל תחתום בתקופה זו על שלום עם מדינה ערבית – הם גבוהים או בינוניים, לעומתם, טוענים 55 אחוז, כי הסיכויים למלחמה בין ישראל למדינה ערבית בשלוש השנים הקרובות הם גבוהים או בינוניים.

אתגרים בטחוניים

הרוב הגדול של הנשאלים מסכימים, שישראל תוכל לטפל בטווח רחב של אתגרים בטחוניים בעת הצורך. שיעור האמון ביכולת זו, לגבי בעיות הסמוכות לגבולנו, היא 89־96 אחוז. להלן התפלגות תשובות הנשאלים:

- האם תוכל ישראל לנצח במלחמה נגד סוריה (96 אחוז השיבו תשובה חיובית).
- האם תוכל ישראל להתמודד עם הטרור (92 אחוז – חיובית).
- האם תוכל ישראל לטפל במרד בשטחים (91 אחוז – חיובית).
- האם תוכל ישראל לטפל בהצלחה במרד של ערביי ישראל, אם יפרוץ (89 אחוז – חיובית).

יחסי ישראל־ארה"ב

משתתפי הסקר נשאלו גם על יחסי ארה"ב־ישראל. 84 אחוז הגדירו את מצב היחסים הנוכחי בין ישראל לארה"ב „טוב מאוד" או „טוב". 73 אחוז משוכנעים, שישראל יכולה לסמוך על כך שארה"ב תמשיך לספק לה נשק. עם זאת, רק 4 אחוזים הגדירו את ארה"ב „שומר ישראל". 61 אחוזים העניקו את התואר הזה לצה"ל, 19 אחוז – לאלוהים, 6 אחוזים למדינת ישראל ו־6 אחוזים לעם היהודי.

הדרך למניעת מלחמה

מהי הדרך הטובה ביותר למניעת מלחמה? חתירה חזקה לשיחות שלום, או חיזוק עצמתה הצבאית של מדינת ישראל? שני שלישים מן הנשאלים צידדו בשיחות שלום. טרור ניתן לצמצם, אבל לא לעקור מן השורש באמצעים צבאיים – זו היתה דעתם של שלושה רבעים מן המשיבים. השאר התחלקו בין הטוענים, שצעדים צבאיים יכולים להפסיק טרור, לבין הטוענים, שפעולות צבאיות רק יובילו ליותר טרור. הנתונים האלה זהים לנתוני סקר 1986.

כיצד ללחום בטרור

בקרב הנשאלים לא היתה העדפה ברורה בשאלה כיצד לעמוד בפני הטרור. 43 אחוז אמרו, שהתקפות צה"ל צריכות להיות יזומות – עוד בטרם יחלו הטרוריסטים. שליש קראו לפשיטות הגנתיות, שימנעו התקפות נוספות. 23 אחוז תמכו בתגובה רק אחרי התקפה של טרוריסטים.

הנתונים האלה משקפים שינוי בהשוואה לסקר 1986. אז תמכו רק שליש בהתקפות יזומות, ו־39 אחוז היו בעד פשיטות הגנתיות. 79 אחוז מן הנשאלים תמכו בהטלת עונש מוות על טרוריסטים.

מו"מ עם אש"ף

במצב כפי שהוא היום, רק שליש מן הנשאלים מוכנים לנהל מו"מ עם אש"ף. לעומת זאת, אם אש"ף יערוך שינויים בסיסיים בעמדותיו (ויוותר לחלוטין על הטרור ויכריז כי הוא מכיר במדינת ישראל), הרי מחצית מאלה שסירבו לנהל אתו מו"מ בתנאים הנוכחים, יסכימו לשבת עמו לשולחן הדיונים.

גודל השטחים

באשר לגודל השטחים, התפלגו המשיבים:

- להחזיר את רוב השטחים בתמורה להסכם שלום, שיתקבל על ידי ישראל, ויבטיח את בטחונה (32 אחוז).
- לספח את השטחים (30 אחוז);
- לשמור על סטאטוס־קוו (38 אחוז).

לפני אלה שבחרו בהמשך הסטאטוס־קוו הוצגה שאלת בחירה, שחייבה אותם לבחור בין שתי האפשרויות הראשונות. ההתפלגות הסופית היתה: 57 אחוז בעד סיפוח, 43 אחוז בעד פתרון של ארץ תמורת שלום.

בהשוואה לסקר הקודם (47 אחוז בעד הסטאטוס־קוו) ירדה התמיכה במצב סטאטוס־קוו בסקר הזה.

לעומת זאת, ההתפלגות של הבחירה המחייבת באשר לאופי ההסדר הסופי המועדף, השתנתה באופן פחות דרמאטי. בסקר האחרון יש גידול קל במחייבי הסיפוח – ב־1986 תמכו בפתרון הזה 54 אחוז. לפי הסקר החדש תומכים 64 אחוז מן הנשאלים בהשתתפות ישראל בוועידה בינלאומית בחסות המעצמות.

ועוד נתון: בתקופה המוקדמת של המהומות וההפגנות הפלשתיניות בשטחים, בינואר 1988, טענו שליש מהישראלים, כי מדיניות הממשלה בשטחים צודקת. 11 אחוז אמרו, שהמדיניות קשוחה מדי, ו־51 אחוזים אמרו שהיא רכה מדי. ב־1986 השיבו מחצית מן הנשאלים כי מדיניות הממשלה בשטחים נכונה. 5 אחוזים אמרו כי היא קשוחה מדי ו־45 אחוז אמרו, כי היא רכה מדי.

שליח „דבר" מדווח ממוסקווה

הרב של בית־הכנסת במוסקווה

מצב היהודים שופר אולי אבוא לישראל

מאת גדעון קיץ, שליח „דבר" במוסקווה

מוסקווה (מיוחד ל„דבר"). הרב הראשי של בית הכנסת הגדול במוסקווה אמר אתמול בשיחה עם סופר „דבר" כי ישמח לבוא לישראל, אם יוזמן. הרב אדולף שייבין שהה באחרונה חודשים אחדים בארה"ב להשתלמות בבית מדרש לרבנים.

הוא אמר, כי המדיניות החדשה בברה"מ „טובה ליהודים". להערכת הרב שייבין, אין סכנה של פגיעות ביהודים על רקע אנטישמי, עם עליית גופים לאומניים וכי השלטונות הבטיחו לו ימנעו כל נסיון כזה.

אתמול בבוקר בבית הכנסת של מוסקווה היו מתפללים רבים, רובם ככולם מבוגרים וזקנים, בתוכם יודעי עברית בודדים, וגם יהודים שמורגש שבאו לשם, למרות שאינם מקפידים על המצוות.

רבים מגיעים במכוניותיהם. האווירה מאופקת ולא כולם מכירים את כולם. החסידים והצעירים מתפללים בבית הכנסת שהקימו רחוק מהעיר הראשית, אבל בצהריים הגיעו צעירים רבים ואפשר היה לשוחח בעברית על תוכניות ועל בעיות, על הארץ ועל הגעגועים.

סוף שבוע עמוס. ביקרתי והתראיינתי בעברית בתוכנית העברית של רדיו מוסקווה בתחנת „קידמה ושלום". גם „חדשות מוסקווה" הרשמי ראיין אותי ביוזמתו ולהתעניינות הזאת של התקשורת, יש כמובן משמעות. בערב שישי בפארק גורקי ראיתי להקות רוק סובייטיות שחוגגות לעיני אלפי תיירים נלהבים, שהגיעו גם ממדינות אחרות בגוש המזרחי, את האחווה הסובייטית והאמריקאית עם הרבה עשן צבעוני, הופעה דקאדנטית ושוטרים שעסקו בהכוונת הקהל הצעיר הלבוש ומסורק לפי מיטב אופנה המערבית, קונצרט במוסקווה תחת שמירה משטרתית אבל עם קהל תוסס ונלהב. בסוף גם השוטרים, כך נדמה, התחילו לקפוץ.

מאות תיירים יהודים מברה"מ ביקרו בגליל

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

מאות תיירים יהודים מברה"מ ביקרו ומבקרים לאחרונה את קרוביהם בארץ ובמיוחד בגליל. לפני שבוע שהתה קבוצה של 50 תיירים בבית מלון בטבריה והתיירים סיירו ברחבי הגליל.

מנהל המלון בטבריה סיפר כי התיירים שהו בארץ כמה שבועות ושהו כאן גם במהלך גל החום הכבד, ששרר בארץ לפני למעלה משבוע. לדברי המנהל, הביעו התיירים את התרשמותם הרבה מאתרים ונופים באיזור הגליל, וגם החום הכבד שאינם מורגלים בו, לא העיב על שהותם בארץ.

השבוע עזבה קבוצה גדולה של תיירים יהודים מברה"מ, ששהתה אף היא בארץ במשך תקופה ארוכה יחסית, בעיקר אצל קרובי משפחה בנצרת־עלית. בני אחת המשפחות הביעו בפני מארחיהם, את רצונם לחזור שוב לארץ, אך הפעם כעולים חדשים.

לחצים בבריטניה על סוכני הנסיעות לבטל את ועידתם בירושלים

מאת דליה שחק, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – לשכת המסחר הערבית־בריטית מפעילה לחץ כבד על חברי ארגון סוכני הנסיעות הבריטים לשנות את החלטתם לקיים את ועידתם השנתית בירושלים בסוף שנה זו.

לשכת המסחר שלחה מכתבים לכל חברי ארגון סוכני הנסיעות הבריטים, חתומים בידי יו"ר הלשכה, סר ריצ'ארד בומונט, והמנהל עבדול קאדיר אל־סודאני, בו נאמר כי קיום הוועידה בירושלים הכבושה יובן כהסכמת הארגון למדיניות האלימות של ישראל נגד הפלשתינים, יפגע עמוקות בעולם הערבי, אשר מהווה את שוק התיירות השלישי בגודלו בבריטניה, ויפגע ביחסי המסחר של העולם הערבי עם בריטניה.

מנכ"ל ארגון סוכני הנסיעות הבריטים, דוד אפשטיין, פנה אל 7000 חברי ארגונו, וביקש להתעלם מן המכתב ולכבד את ההחלטה לקיים את הוועידה בירושלים.

בתחילת השנה, כאשר כמה סוכני נסיעות החלו במסע שכנוע נגד קיום הוועידה בירושלים, באו אפשטיין וכמה מראשי אבט"ה לארץ, כדי לבדוק מקרוב את המצב והשתכנעו כי המקום טוב ובטוח.

רבין הורה לתקן נזקים בכמה בתי"ס בשטחים

מאת טלי זליגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

מערכת הבטחון תדאג כי יתוקנו במלואם כל הנזקים שנגרמו לבתי־ספר בשטחים עקב שהותם של כוחות צה"ל בהם.

שר הבטחון יצחק רבין הורה לתקן כל נזק שנגרם למבני בתי־הספר ביהודה ושומרון, בשל שהות כוחות צה"ל במבנים במהלך החודשים האחרונים. אנשי המינהל האזרחי סרקו את כל המבנים הללו בטרם התפנו משם יחידות צה"ל עם פתיחתה מחדש של שנת הלימודים. צוותים של המינהל האזרחי קבעו את עלות השיפוצים הנדרשים ואת עלות תיקון הנזקים לריהוט, רכוש, מבנים, ציוד ומכשירים.

שלושה חיילים וצעיר לפני גיוסו – ערכו מטווח וגרמו דליקה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

משטרת מרחב הגליל עצרה בסוף השבוע שלושה חיילים וצעיר העומד להתגייס כחשודים, כי גרמו לדליקת שטח חקלאי גדול השייך למושב גבעת יואב ברמת הגולן.

הארבעה ערכו מטווח ללא אישור בשדות המושב וגרמו ככל הנראה לדליקה שכילתה 500 דונם של גידולים חקלאיים.

חברי המושב שהבחינו בדליקה הזעיקו את מכבי אש והמשטרה. אנשי מכבי האש הצליחו לכבות את הדליקה, המשטרה עצרה, כאמור, את ארבעת הצעירים החשודים במעשה.

לא עוד שקופיות פרסומיות בטלוויזיה

מאת דניאל בן־סימון, סופר „דבר" בירושלים

החל מהיום לא יוקרנו עוד שקופיות של תכניות חסות בטלוויזיה המכילות חומר פרסומי. כך קבע מנכ"ל רשות השידור אורי פורת, נוכח העובדה כי שקופיות החסות הללו מתדרדרות לכלול פרטים הגובלים בפרסומת.

הוראת המנכ"ל תואמת את הנוהל שנקבע על־ידי היועץ המשפטי לממשלה ואושר על־ידי בית־המשפט העליון.

מש' הבריאות הירדני נערך ללחום באיידס

רבת עמון (ע"מ). – העתון „אל שעב" מוסר, כי משרד הבריאות הירדני מתכונן לבצע צעדים חשובים ודחופים כדי להילחם במחלת האיידס.

הצעדים יכללו ביצוע בדיקות מקיפות לאסירים, למרכזי שיקום, לסוטים, למוכרי סמים ולאלה שהורשעו על עבירות מוסר.

مكرامن الأصل

פתרון של אהב"ה

מאת אהוד פלג

בבחירות בבית־הספר „בליך" ברמת־גן זכתה במקום השני בהצבעת המורים רשימה בשם אהב"ה – איחוד העם בבניין הארץ. הרשימה ייחדה את מצעה להכרעות בנושאים הבעייתיים, המעסיקים היום את המדינה. העקרון המנחה במצע זה היה הצגת פתרונות בני־ביצוע, שיכונו לרצונו של רוב הציבור בארץ ויאחדו אותו סביב דרך אחת.

קטע מן המצע, המובא כאן, מציג פתרון חדש לשאלה הפלשתינאית. ראוי פתרון זה שקברניטי המדינה והמפלגות המתכוננות לבחירות לכנסת יתנו דעתם על הפתרון הזה.

עקרונות לפתרון הבעיה הפלשתינאית:

● לעם ישראל זכות על ארץ־ישראל.
● לעם הפלשתינאי זכות למדינה.
● לפלשתינאים היושבים בארץ־ישראל זכות על הקרקע שעליה הם יושבים. הפתרון המוצע:
● מדינת ישראל בתחומי הקו הירוק, לרבות ירושלים המזרחית ורמת־הגולן, היא גרעין מדינתו של העם היהודי.
● שטחה של ממלכת ירדן, שרוב האוכלוסיה בה הוא פלשתינאי, הוא גרעין מדינתו של העם הפלשתינאי.
● שטחי יהודה, שומרון וחבל עזה יהיו בריבונות משותפת של מדינת ישראל והמדינה הפלשתינאית.

מהותה של ריבונות משותפת (צורת שלטון ייחודית, שלא קיימת בשום מקום אחר בעולם) היא ההיפך הגמור משטח הפקר בין מדינות; היא מתבטאת בשלטון משותף של שתי מדינות על הקרקע ובשלטון נפרד על התושבים החיים בה. התושבים היהודים יהיו אזרחי ישראל, יבחרו לכנסת ויחול עליהם המשפט הישראלי. התושבים הפלשתינאים יהיו אזרחי פלשתין, יבחרו למוסדות השלטון של המדינה הפלשתינאית ויחול עליהם המשפט הפלשתינאי.

בסוגיות משפטיות משותפות – המערבות תושב יהודי ותושב פלשתינאי – יחולו ההסדרים המקובלים במשפט הבין־לאומי.

בנושאים הנוגעים לניהול השטח, כגון החלטות לגבי פיתוח ותשתית, תפעל ועדה משותפת, שתורכב ממספר שווה של נציגי ממשלת ישראל ונציגי הממשלה הפלשתינאית. הרשויות המקומיות תהיינה יחידות הומוגניות ואוטונומיות ותנוהלנה על־ידי תושבי אותה הרשות.

● מדינת ישראל ערה לכך שהפתרון, בכל הנוגע לשטחה של ממלכת ירדן, תלוי בתהליכים פנימיים שיתרחשו במדינה זו. לישראל אין כל כוונה להתערב בתהליכים אלה. עם זאת תהיה ישראל מוכנה להתחיל מיד בהפעלתו של פתרון הניהול המשותף בשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה, יחד עם נציגות פלשתינאית נבחרת, וזאת בשלושה תנאים:

א. הנציגות הפלשתינאית תיבחר בבחירות כלליות, שיתקיימו בשטחי יהודה, שומרון וחבל עזה, ואשר אחוז המצביעים בהן לא יפחת מ־70% מכלל האוכלוסיה הפלשתינאית.

ב. הנציגות שתיבחר תצהיר בכתב על בטלותם של אותם הסעיפים באמנה הפלשתינאית, הקוראים להשמדתה של מדינת ישראל והכופרים בזכותו של העם היהודי על ארץ־ישראל.

ג. הנציגות שתיבחר תדאג להפסקת כל מעשי הטרור והחבלה בארץ־ישראל.

ד. מעמדה של נציגות פלשתינאית, שתיבחר כאמור, בכל הנוגע לתכנית הניהול המשותף של השטחים, יהיה מעמד של נציגות המדינה הפלשתינאית.

ה. שטחי יהודה, שומרון וחבל עזה יהיו מפורזים מכוחות צבא. בתוך השטחים יפעל כוח שיטור משותף ישראלי־פלשתינאי.

הפתרון שהוצג תואם, על־פי עקרונותיו, את דעותיהם של מצביעים מן השמאל ומן הימין כאחד. אם תתאחד המדינה סביב פתרון זה, ניתן יהיה לראשונה להציג עמדה מדינית ישראלית אחידה בשאלה הפלשתינאית. עמדה כזו, העושה צדק עם שני הצדדים, תזכה לאהדה במישור הבין־לאומי, ותציג לפני הפלשתינאים פתרון, שלא בנקל יוכלו, או ירצו, לדחותו.

מי יישב על הכסא

בשבוע שעבר עשו 29 „בעבודה" מה שעשה בערך הנער הזה בשאנקנברג, מערב גרמניה, אבל כמה מהם יגיעו גם לכסא של ממש בכנסת? התשובה תינתן בעוד כשבועיים. (צילום רדיו: אי.פי.)

החינוך במיגזר הדרוזי

מאת האתם חסון

הדברים שמסר הממונה על החינוך במגזר הדרוזי, סלמן פלאח, לסופרת „דבר" לענייני חינוך, יעל פישביין („דבר" 28.4), על תסיסה במגזר הדרוזי נגד העסקת מורים ערביים בבתי־ספר דרוזיים, אינם אלא התגרות. אין זו הפעם הראשונה שהממונה מזין את אמצעי התקשורת ב„אינפורמציה", שכל קשר בינה לבין המציאות הוא מקרי לחלוטין.

סוד גלוי הוא שרמת החינוך במגזר הדרוזי היא מן הנמוכות במדינה, ולאו־דווקא בהשוואה לסקטור היהודי. בראשותו של מר פלאח נותק החינוך במגזר הדרוזי מזה של המגזר הערבי, למען הנחלת המורשת הדרוזית (הדרוזיניזציה) לתלמידים הדרוזיים. התוצאה היתה מאגרא רמא לבירא עמיקתא. במקום שהממונה יסיק את המסקנות הנכונות הוא מחפש תרנגול־כפרות לכשלונו ומדמה לעצמו שעל־ידי אמתלות ריקות מתוכן יצליח להפנות את הזרקורים לאפיקים דמאגוגיים במקום פדאגוגיים.

פלאח טוען, כי „נכבדים מהעדה הדרוזית פנו אליו לאחרונה בדרישה לפטר מורים ערביים..." מעניין מי הם ה„נכבדים" שעליהם מדבר הממונה ומה הקשר בין להיות „נכבד" לבין שיקולים פדאגוגיים. מדוע דווקא „נכבדים" פנו אליו ולא מפקחים או מנהלי בתי־ספר או מחנכים? מה עניין שמיטה להר סיני?

אמנם נכון שהסקרים, שגם מר פלאח יודע עליהם, מצביעים על התרחבות ההקצנה בקרב התלמידים הדרוזיים, אבל לעניות דעתי זה נובע מתסכולם של התלמידים הדרוזיים, שהם שווי חובות אך אינם שווי זכויות. הדבר מתבטא כבר על ספסל הלימודים וגם במישורים אחרים, שאין התלמידים מנותקים מהם. ההקצנה נובעת גם מלימוד המורשת הדרוזית, שהיא מורשת מיליטאנטית וכזו היתה לאורך ההיסטוריה הארוכה של העדה הדרוזית. דבר אחד ברור: ההקצנה אינה קשורה בהימצאותם של מורים ערביים בבתי־ספר דרוזיים. אגב, המסלול הוא דו־סיטרי – מורים דרוזיים רבים מלמדים בבתי־ספר ערביים ואין הדבר משנה כהוא זה.

פלאח טוען כי התסיסה במגזר הדרוזי התריפה בעקבות „יום האדמה". גם זה רחוק מהאמת, כי גם לדרוזים הופקעו אלפי דונם קרקע ומאבקם של הדרוזים להחזרת אדמותיהם נמשך. בית־ג'אן היא עדות חיה לכך. אגב, דרוזים רבים נטלו חלק בשביתת „יום האדמה".

לא פחות הפליאו אותי דבריו של פלאח, ש„המורה חייב להתאים עצמו לכללי בית־הספר שבו הוא מלמד". מה זאת אומרת? היכן החינוך הממלכתי? האם כוונת הממונה היא, שהמורה הערבי המלמד בבית־אל־כרמל חייב להשמיע כל בוקר, באוזני התלמידים הדרוזים, את ההימנון הדרוזי? או שמא הוא מצפה שהמורה הדרוזי, המלמד בבית־ספר ערבי, צריך להשמיע את ההימנון הפלשתינאי באוזני תלמידיו הערבים? מעניין מה יעשה מורה יהודי המלמד בבית־ספר ערבי, ויש כאלה רבים.

לדברי הממונה, יש כיום בוגרי סמינרים ואוניברסיטאות דרוזים, שאינם מוצאים מקומות עבודה. אני מסכים איתו שיש לחפש להם פתרונות, אך לא על גבם של המורים הערביים, שהקריבו הרבה למען תלמידיהם הדרוזים: את הפתרונות יש לחפש בשילובם של הצעירים המשכילים הדרוזים בחיי המדינה, בתפקידים בכירים במשרדי הממשלה השונים. הדרוזים מעולם לא היו כפויי טובה ומעולם לא נהגו ברוח הפתגם „הכושי עשה את שלו..."

האינתיפאדה, כך טוען הממונה, החריפה את היחסים בין הדרוזים לערבים, מפני שחיילים דרוזים משתתפים בדיכוי המהומות ו„הדבר מעורר נגדם יחס שלילי מצד ערביי ישראל". מעניין מהיכן דולה הממונה את האינפורמאציה שלו. הרי נוסף על חיילי צה"ל היהודים והדרוזים משרתים בשטחים שוטרים וחיילים מעדות אחרות, נוצרים, מוסלמים, צ'רקסים ובדווים; כל חייל הנמצא שם מייצג את מדיניות ממשלת ישראל ולא את העדה שאליה הוא משתייך. אני חושב שהתושבים הערביים מבוגרים דיים להבין את המצב לאשורו. אגב, הבלטת השייכות העדתית על־ידי אמצעי־התקשורת היתה שערוריה שאין הדעת סובלתה. לי נראה, גם כדרוזי וגם כמחנך, שיש לעשות לקירוב הלבבות בין כל בני העדות והעמים באיזור, על בסיס שוויוני וצודק, במקום לעורר הסתה, שנאה ושפיכות דמים.

אני מציע למר סלמן פלאח להסיק את המסקנות הנכונות ולהפקיד את החינוך הדרוזי בידיים נאמנות לפני שיהיה מאוחר מדי; כבר כיום מרבים על החינוך הדרוזי כעל אותו עורב, שרצה לחקות את החוגלה בהליכה ומשנכשל וביקש לחזור לצורת הליכתו המקורית, גילה לתדהמתו כי גם את זו כבר שכח.

דרך מוזרה להסכם אי התקפה

מאת מאיר תלמי

במאמר „שנינו יחד וכל אחד לחוד", שכתב ח"כ שבח וייס, בעקבות ועידת מפ"ם („דבר", 10 במאי), יש נוסח מעניין מאוד של „שנינו יחד". לאחר שהגיש לקוראים תיאור מטעה של החלטות מפ"ם, הוא קרא להסכם אי־התקפה בין מפלגת העבודה לבין מפלגות השמאל הציוני. ביודעין או שלא ביודעין פתח בכך ויכוח בלתי־הוגן עם מפ"ם.

על חטא המדינה הפלשתינאית

„מפ"ם הלכה צעד נוסף בכיוון הגדרה עצמית מובהקת", כתב ח"כ וייס. „בזהירות, בצעד מדוד היטב, קבעה מפ"ם בוועידתה, כי מדינה פלשתינאית שוב אינה טאבו". כמעט סיפור מתח. היה היה טאבו, עד שבאה הוועידה ובזהירות פרצה את החומה. ומה היא האמת?

זה שנים קבעה מפ"ם בהחלטותיה, כי הפתרון הפלשתינאי־ירדני הוא הפתרון הנכון, והוא משרת את ענייניהם של ישראל, של הפלשתינאים ושל ירדן; אולם בהחלטות מפ"ם נאמר גם במשך כל השנים, כי אנו, הישראלים, איננו אדונים להכרעותיהם של הפלשתינאים: זכותם של הפלשתינאים לקבוע, בבוא השלום, מה יהיה טיב היחסים בינם לבין ירדן, לאחר שיובטחו תנאי ההסכם עם ישראל.

וכך כתוב בהחלטות מפ"ם שהתקבלו בוועידה האחרונה: „בתוקף זכותה וחובתה לחתור להסכם שיעניק לה סיכוי מרבי לבטחון ולשלום תשאף ישראל במשא־ומתן לכך, שזכותו של העם הפלשתינאי להגדרה עצמית לאומית תמומש במסגרת מדינית משותפת עם ירדן, דוגמת תכנית הקונפדראציה בפברואר 1985. רוב תושבי ירדן הם פלשתינאים. להם ולאחיהם בגדה המערבית שפה משותפת ומסורת משותפת וקשרי משפחה מסועפים. מרחביה של המסגרת הירדנית־פלשתינאית המשותפת יאפשרו לעם הפלשתינאי לשמור על אחדותו ולקבץ ולשקם את פליטיו. כמו כן יאפשרו לו לכבד את זכותה של מדינת ישראל לגבולות בטוחים ומוכרים ולהסדרי בטחון נאותים, כולל פירוז השטחים ממערב לירדן". בהמשך הדברים נאמר גם הפעם: „מעבר לגבולותיה הבטוחים והמוכרים, במסגרת שלום מוסכם, ובמציאות של קיום על כל סעיפיו של ההסכם וסדרי הבטחון הכלולים, תכבד ישראל את הכרעותיהם של הפלשתינאים בכל הנוגע לריבונותם ועצמאותם ולאופי היחסים בינם לבין ירדן".

שבח וייס רשאי לבקר את עמדתנו ולטעון נגדה כאוות נפשו, אך בל ינסה לעורר רושם כי חל שינוי בעמדתה של מפ"ם בסוגיה זו. בל ינסה לאותת לבוחר כי חל במפ"ם מהפך שעליו להיזהר ממנו. ההטעיה אצלו מגיעה לתהפוכים אלגנטיים. „אין טעם להציג שאלה קטגורית, מדוע אפוא אין מפ"ם מכוננת חזית משותפת עם הר"ש המתקדמת", הוא מעיר באוזני קוראיו ומגיש למשמיצים אגב כך נוסח חדש של ויכוח עם מפ"ם. הרי הוא עצמו מגן עלינו בידידות ואפילו מסביר כי המניעים שלנו הם ציוניים. שנאמר: „ישמרנו אלוהים מידידים. מאויבים בעצמנו נישמר".

על המשא ומתן עם אש"ף

ח"כ שבח וייס מגיע למסקנה מעניינת נוספת. „עתה הכל ברור לגמרי. נוסחת שם־טוב־יריב, מבחינת מפ"ם, יכול שתביא להקמת מדינה פלשתינאית". וכי מה נותר עוד לומר אם עתה הכל ברור לגמרי? אלא שהקשר בין נוסחת שם־טוב־יריב לבין מדינה פלשתינאית הוא לא לעניין. נוסחה זו איננה עוסקת בפתרון המדיני אלא בקביעת התנאים שבהם ניתן לנהל משא־ומתן עם גורמים פלשתינאיים על הסכם. נוסחת שם־טוב־יריב קבעה שלושה תנאים: הכרה בישראל, הסכמה להחלטת מועצת הבטחון 242 ושלילת הטרור.

בהחלטת מפ"ם בוועידתה האחרונה נאמר: „שלום כולל, קבוע ויציב באזורנו יושג במשא־ומתן ישיר בין ישראל לבין מדינות האיזור ונציגות מוסמכת של העם הפלשתינאי – לרבות אש"ף – אשר תכריז על נכונותה להכיר בישראל ולעשות אתה שלום בהתאם להחלטות מועצת הבטחון 242 ו־338 ותשלול את הטרור".

אין כאן כל שינוי בתנאים הכלולים בנוסחת שם־טוב־יריב. השינוי, שאכן קיים, אינו נוגע לטיב הפתרון המדיני. בנוסח, שחייב את מפ"ם על־פי החלטותיה במשך שנים, נאמר, כי יש לנהל מו"מ עם כל ארגון פלשתינאי שיקבל את התנאים של שם־טוב־יריב. כאשר הצבנו את הנוסחה „כל גורם פלשתינאי", הבאנו בחשבון את האפשרות שביום מן הימים יפנה אש"ף לדרך המשא ומתן. יתר על כן, התחייבנו בכך, כי ישראל לא תדבק בנוסחה „לעולם לא נשב עם אש"ף". הנוסחה „לעולם לא" היא, לדעתנו, שגויה. מדיניותה של ישראל תרמה לא מעט להפיכת אש"ף לגורם בעל משמעות בעולם הערבי ואף בקרב מדינאים ופשוטי עם ברחבי העולם.

הנוסחה „לעולם לא" מתפרשת כמנוסה מתוחכמת ממשא־ומתן על השלום ואין בה תבונה מדינית, לא מבחינת הפלשתינאים ולא מבחינת הזירה הבין־לאומית. נכון יותר לומר, כי על־פי התנאים שבנוסחת שם־טוב־יריב אנו מעוניינים במו"מ עם משלחת של הפלשתינאים, לרבות אש"ף. „לרבות אש"ף" פירושו, שאש"ף איננו הנציג הבלעדי של הפלשתינאים, ותנאי נוסחת שם־טוב־יריב תקפים ומחייבים. שבח וייס יכול לחלוק על דעתנו ולהתווכח אתו לגופו של עניין, אך בל ייתפס לגילוי מרומז ו„עתה הכל ברור".

על המעשים שלא היו

„אם חס וחלילה ייפגע השמאל כולו בגין הריסוק והפיצול, תיפול האחריות על מי שבשעה גורלית זו לא עשו די ערב הבחירות לכינון חזית שלום משותפת", מתריע ח"כ וייס. כאן משום־מה סתם ולא פירש במי המדובר. הוא מתומן לומר דברים ברורים, כי לנו לא יטיפו מוסר „בגין ריסוק ופיצול". שנים אכלנו חצץ במסגרת המערך ולא פרשנו, עד שמפלגת העבודה החליטה להקים את ממשלת הפארסה העצובה, הקרויה ממשלת אחדות לאומית. תנועת העבודה, על כל חלקיה, טענה שנות דור, כי יש קו החוצה בין הליכוד לבין תנועת העבודה, על כל חלקיה. האם שבח וייס איננו יודע מי טישטש את הקו הזה?

מנהיג „חירות" חוסם את דרכו של פרס ומשליט קפאון מדיני, המשרת נאמנה את עמדות מפלגתו, ומפלגת העבודה קיבלה את הדין. שמעון פרס נתן אשראי רב לתורת הליבראלים והניח להם לנהל את משק הארץ. הוא שותף מלא באחריות לכל מה שקרה בתעשיה ובחקלאות, בעיירות הפיתוח ובמושבים, בתקציבי הרווחה ובקופת־חולים. לכל אלה לא היה זכר במאמרו של שבח וייס. לכל אלה, כפי שהוא סבור כנראה, אין השפעה על ההקצנה הלאומנית שהננו עדים לה, אבל בכתוב אפלו, „אם מפ"ם ור"ץ יעסקו כל העת ביצחק רבין, ואם הליכוד יעסוק בשמעון פרס, תניב הקופרודוקציה הזאת פרי באושים של כשלון השמאל כולו". שבח וייס גילה סוף־סוף את האחראים לקופרודוקציה עם הליכוד.

אם מאמרו של שבח וייס מייצג את תרומת היונים במפלגת העבודה לנוסח הוויכוח עם מפ"ם במערכת הבחירות, חוששני כי ברור לאן מובילה ההצעה להסכם אי־התקפה.

משמר העמק

מצע מתוחכם

מאת אריה אופיר

ח"כ מטעם „העבודה", פרופסור שבח וייס, נחפז לשבח את המצע של מפ"ם („שנינו יחד וכל אחד לחוד", „דבר", 10 במאי), המתוחכם בסעיף המדיני שלו. המצע, שהוכן לוועידת מפ"ם ואושר בה ב־8.5.88, אינו מצדד במפורש בהשגת שלום תמורת הסכמת ישראל להקמת מדינה־פלשתינאית־בגבולותיה. ניסוח מפורש אינו „פופולארי". המנסחים „משאירים" לפלשתינאים לבחור בצורת העצמאות הפלשתינאית שתהיה יפה בעיניהם. כלומר, אם הם יבחרו במדינה פלשתינאית, שבראשה יעמדו ראשי הפלגים הטרוריסטיים – ניחא.

בראיון עם עלי קדם, חבר מערכת „קיבוץ", בטאון התק"ם, ניסה ח"כ אלעזר גרנות, מזכ"ל מפ"ם, להבהיר את הסוגיה המדינית הזאת, שהניעה את מפ"ם לבטל את שלילת המדינה הפלשתינאית ולהוסיף את אש"ף למסגרת הנציגות המוסמכת של הפלשתינאים (זה לא היה ב„נוסחת שם־טוב־יריב"), מפני שהפלשתינאים רואים באש"ף את נציגם.

על מפנה חד זה של מפ"ם מברך נבחר לכנסת מטעם „העבודה", שבמצעה לכנסת הי־11 שללה תכלית השלילה את שתי ה„תוספות" הללו של מצע מפ"ם לקראת הבחירות לכנסת הי־12. מה זכותו המוסרית של שבח וייס להיחפז ולברך על המוגמר עוד לפני שמפלגתו או סיעתו בכנסת סיכמו עמדתן בנדון?

ח"כ וייס לא הסתפק בסתם הסכמה, אלא מצא לנכון להביע התפעלות. בלשונו: „יש לברך את מפ"ם על אומץ ליבה הציבורי. אין זה עניין של מה־בכך לחבר בתקופה זו מצע בכיוון פלשתינאי". קדמה לברכתו הערה: „יש במפלגת העבודה מי שלא נתקפים בהיסטריה מן הרעיון של מדינה פלשתינאית". אם כן, סימן הוא ש„העבודה" היא גוף ציוני סוציאליסטי רב־גוני, המאפשר גם למחברי המצע המפ"מי להיות חברים בתוכו. האם לא היה הגיוני יותר שח"כ שבח וייס יציע למוקיריו לחזור למערך, במקום להציע הסכם אי־התקפה במערכת הבחירות הבאה? הרי כבר בוועידתה פתחה מפ"ם את התקפתה על „העבודה".

בראיון עם עלי קדם הצביע מזכ"ל מפ"ם על גליון „על המשמר", שלמחרת הוועידה (8.5.88) הביא מדבריו של יאיר צבן שהבהיר, כי במגמת מפ"ם למשוך קולות מן הליכוד. „בקרב תומכי הליכוד יש פוטנציאל יוני המונה רבבות", אמר צבן. „בבחירות הקרובות תפעל מפ"ם למען פתיחת ערוצי תקשורת בינה לבין בעלי תפיסה יונית ומעמדית־בסיסית בקרב תומכי הליכוד ותנסה לשכנעם לחצות את הקווים". אלא שדוברי מפ"ם מבקשים בינתיים תעודת ביטוח בדמות התקפה על מפלגת העבודה. עשה זאת צבן עצמו, בהרצאתו בוועידה. באותו עמוד של „על המשמר" דיווח הכתב על הדיון המדיני: „ביקורת נוקבת על המתרחש בשטחים ועל חלקם של „העבודה" ורבין בהידרדרות המצב" נשמעה בוועידה. על שאלת המראיין איך תתנהל התעמולה בתק"ם, השיב מזכ"ל מפ"ם, כי „הסכם בין התנועות שלא תהיה פעולה מאורגנת של מפ"ם בקיבוצי התק"ם. „יחד עם זאת אנו מצפים שמספר רב של חברים מהתק"ם ומתנועת המושבים יראו במפ"ם כתובת, גם מפני שהיא הלוחמת העיקרית על האינטרסים של ההתיישבות העובדת".

מדוע איפוא הודה שבח וייס לברך את מפ"ם לקראת מערכת הבחירות הקרובה?

אפיקים

הודעה לציבור
על הצעה מיוחדת
לרכישת יחידות במחיר מופחת בקרנות נאמנות שבניהול להק – ניהול קרנות נאמנות של אמריקאי ישראלי בע"מ

מוצעות בזה לציבור יחידות של קרנות הנאמנות לרכישה במחיר מופחת בתקופה מ־1.6.88 עד 30.6.88 כדלקמן:

בקרנות: אנקור, דוכיפת, זמיר, חוחית, כחל, סנונית, עפרוני, צופית ושחף, תימכרנה היחידות בהנחה של 50% על שעור התוספת (המדורג) הרגיל.

הזמנות לרכישת היחידות ניתן להגיש באמצעות כל אחד מסניפי בנק אמריקאי ישראלי בע"מ ובאמצעות חברי הבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.
אין הודעה זו מהווה הצעה לרכישת היחידות הנ"ל.

להק - ניהול קרנות נאמנות של אמריקאי ישראלי בע"מ

קרן הבטוח והפנסיה לפועלים חקלאים ובלתי מקצועיים בישראל אגודה שיתופית בע"מ

הזמנה להציע הצעות
לרכישת חלקה ועליה מבנה
ברמת־ישי

ניתנת בזאת הודעה בדבר קבלת הצעות לרכישת הנכס הנ"ל ברמת־ישי גוש 11182 חלקה 60 שבה קרקע 994 מ"ר שבה המבנה כ־... מ"ר ברוטו.

המחיר המוצע בהצעה לא יפחת מסכום בשקלים השווה ל־... דולר של ארה"ב. הזוכה בהצעה ישלם במזומן את מלוא המחיר לא יאוחר מ־... ימים מיום פתיחת ההצעה. לכל הצעה יש לצרף שיק בשעור של ... מסכום ההצעה.

הצעת המחיר לא תכלול מ.ע.מ. שיחול על הקונה והטיפול ... במידה ויחול ישא הקונה. את ההצעות יש להגיש במעטפות סגורות עד תאריך 5.6.88 שעה 12.00 לפי המען: שד' שאול המלך 8, תל־אביב, קומה 6, חדר 624 ולציין על המעטפה „נכס ברמת ישי".

קרן הביטוח אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מעטפות ההצעות תיפתחנה במען הנ"ל ביום ב' 13.6.88 בשעה ...

עשה את המינימום למען אלה העושים את המכסימום.
תן טרמפ לחייל!

הלוח הכללי

הצעות עבודה
חוק הזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

מקרדים
מכונות כתיבה
הלוואות
מכוניות
דיפוי והדרכה
רהיטים
שרותי הובלות
פוליש וניקיון
שיפוצים
נרשמו לנישואין
שיעורים
הכרזות
ירושלים
ריפוי והדרכה

■ נאט"ו

מי יחליף את טיל ה„לאנס"

הברית האטלנטית עדיין מתלבטת בעניין השיפורים שעליה לבצע במאגר הנשק הגרעיני קצר הטווח שלה. רעיון ראדיקלי מסוים, להיפטר מכל הארטילריה הגרעינית, זכה לחיזוק אדיר ב־5 במאי, כאשר הציע אותו אלפרד דרגר, המזכיר הפארלמנטרי של המפלגה הנוצרית־דמוקראטית של מערב־גרמניה, השותפה העיקרית בקואליציה של הלמוט קוהל.

הרעיון שיש לעשות למודרניזציה של הכלים קצרי־הטווח התקבל עקרונית בקבוצת התכנון הגרעיני של נאט"ו ב־1983, אבל מאז ועד היום מתנהלים ויכוחים על פרטי המימוש ועוד לא הוחלט על כלים חדשים ספציפיים. קבוצת התכנון נפגשה שוב בבריסל ב־27–28 באפריל, השמיעה כמה צלילים אופטימיים, אבל שוב לא הגיעה לשום החלטות מוצקות.

חלק מן הקושי הוא תחימת ההסכם בין ברה"מ וארה"ב בחודש דצמבר שעבר. השתיים הסכימו להיפטר מטילי הקרקע שלהן לטווח בינוני. קבוצות אנטי־גרעיניות טוענות, כי שיפור המלאי הנוכחי של נשק גרעיני קצר־טווח „יעקוף" את הסכם דצמבר. יתר־על־כן, רבים במערב־גרמניה היו מעדיפים לשאת־ולתת עם ברה"מ על קיצוצים בכלים קצרי הטווח – יש אומרים חיסולם – לפני שמחליטים על איזושהי מודרניזציה.

ההחלטה החשובה ביותר קשורה בטיל חדש, שיחליף את „לאנס", כלי מיושן במקצת, מונע בדלק נוזלי ומתקרב לגיל זיקנה. טווח 70 המיל של „לאנס", קצר מכדי להגיע למטרות חשובות רבות, כגון שדות תעופה המשמשים את חיל־האוויר הסובייטי ואת בעלות־בריתו. בגלל חסרונותיו של „לאנס", רק כ־88 טילים כאלה פרוסים בכל אירופה של נאט"ו. אילו פרצה מלחמה, היה ה„לאנס" נזקק לסיוע הארטילריה הגרעינית של הברית. התכלית העיקרית, הן של ה„לאנס" והן של הארטילריה הגרעינית, היא לבלום פריצה סובייטית לפני שזו תוכל לפעור חלל בביצורים של נאט"ו.

פגזי הארטילריה הרבה יותר מדויקים מן ה„לאנס", ואפשר לשגרם מרוב תותחיה הכבדים של הברית, שמספרם מגיע לכמה אלפים. אבל הטווח של התותחים הוא, במקרה הטוב, 11 מיל, ולמרות עוצמתם הנוראה, פגזים גרעיניים יכולים להשמיד טנקים רק אם הם נופלים בתחום של 350 יארד מן המטרה. פגזים רבים יידרשו כדי לעצור טור. כרגע, יותר מ־1,500 מן הפגזים הללו מאוחסנים, ביוקר, ושמורים בכמה תריסרי אתרים.

ככל שיגדל מספר הטילים, יהיו דרושים פחות פגזים. המועמד הטוב ביותר להחליף את ה„לאנס" הוא טיל חדש, סמקאט"א, המבוסס על תכנית ה„לאנס", ואפשר לירות אותו ממסלול רקטות רב־קנים (מטל"ר), הנכנס עכשיו לשירות. יהיה לו טווח של כ־200 מיל, כלומר בתחום 300 המיל שנקבע בהסכם דצמבר, והוא יהיה הרבה יותר מדויק מן ה„לאנס". האמריקאים מפתחים טילים כאלה, בעלי ראשי־חץ לא־גרעיניים. מבחן הירי הראשון התקיים ב־26 באפריל, אבל הקונגרס עיכב כספים הדרושים לגירסה הגרעינית עד שנאט"ו תחליט בעניין המודרניזציה.

אם התכניות הללו יתגשמו, יהיו לצבאות המערב בחזית האירופית המרכזית, עד אמצע שנות ה־90, כ־500 מטל"רים. בכמויות אלה, אם מביאים בחשבון את טווח הטילים, הם יוכלו להגן על כל חלק של החזית. אילו היו מוכנים בשבילם ראשי חץ גרעיניים רק בכמה מקומות, היתה הברית יכולה לקצץ במלאי פגזי הארטילריה הגרעיניים שלה ואולי לגנוז אותם כליל. האם יהיה הרעיון של דרגר להיות הפשרה, שתספק הן את המקצצים והן את התובעים מודרניזציה?

ערב דיוני הפיסגה בברה"מ נמשכו בשטח ביטויי ההפשרה בין שני הגושים. בתמונה: נציגים סובייטים מתבוננים בחיילים בריטים המציגים הגנה בפני נשק כימי וביולוגי בבסיס צבאי בבריטניה. (צילום רדיו: אי.פי.)

■ סודאן

שוד כאורח חיים

שוד דרכים הוא דרך חיים במערב סודאן. הפולקלור מספר על נהג משאית, שבהתנפלו על חייו מפציר בתוקפיו לבטוח באלוהים. השודד משיב: „לו בטחתי באלוהים לא הייתי עושה מה שאני עושה. הרק את כיסיך".

מחוזות דארפור שבסודאן הם רחבי ידיים, והאנשים המעטים החיים שם הם נוודים בעלי מסורת מלחמתית. הנאמנויות השבטיות שלהם חוצות את גבולות צ'אד ולוב השכנות, והלחמות ביניהן. משטרי שתי המדינות הללו רואים במחוזות דארפור שטח רב תועלת הם מספקים נשק לשליטים מקומיים. רובי קלאשניקוב אוטומטיים נמכרים בשווה ערך של 40 דולר. כנופיות בעלות קשרים פוליטיים מקבלות אותם חינם.

מאז הביסה ממשלת צ'אד של היסנה האברה את צבא לוב בשנה שעברה, הציבו הלובים אנשים בצפון דארפור המוכנים לבצע פשיטות לתוך צ'אד. מה שמכונה „הלגיון האיסלאמי" של הקולונל קאדאפי מונה כ־1,500 שכירי־חרב מאוריטנים, מאליים ודרוזים, ובסיסו העיקרי ליד העיר אל־פאשר. פקידים לוביים, המתגוררים בעוכרי סעד, מגייסים אנשים מקרב הנוודים המקומיים דוברי הערבית.

קבוצה יריבה מורכבת מנוודים החיים לרוחב גבול צ'אד־סודאן: אלה הם חסידיו של המנהיג הצ'אדי, מתנגד המשטר, אל־שיך אבן עומאר. „המועצה הדמוקראטית המהפכנית" שלו נתמכת גם היא על־ידי הלובים, אבל יתכן שאינה לגמרי בשליטתם. אנשיה אוספים נשק מנווה־המדבר אל־חופרה שבדרום לוב ונושאים אותו לרוחב המדבר, דרך קוטום וקבקאביה (לשם אפילו הצבא הסודאני אינו מעז להגיע), אל בסיסם העיקרי בביאקוטי, בגבול שבין צ'אד לדרום דארפור. בחודש מארס הם ניסו להשתלט על הר ג'בל מארה, בחסמם את הדרך אל הגבול בגנאינה. אנשי שבט פור המקומי, שההר ג'בל מארה קדוש להם, הדפו את הפולשים. צבא סודאן ניסה להתערב ואיבד 13 מאנשיו.

ממשלת סודאן מצליחה בקושי להסתדר עם בירתה חארטום, ואין לה למעשה כל שליטה בחבל דארפור הנידח. ראש הממשלה, צאדיק אל־מאהדי, חב תודה לקולונל קאדאפי בעד עזרה שקיבל ממנו כשהיה בגולה, ומתוך זהירות הוא מכחיש כי יש בכלל לובים בדארפור. כגמול על כך פונים אנשי פור עורף לממשלת סודאן. תומכיו הנאמנים של צאדיק, אנשי הכת הדתית „אנסאר" והזרוע הפוליטית שלה, מפלגת „אומה", שורשיהם במערב סודאן, מקום שהמאהדי האוריגינלי, אבי סבו של צאדיק, התחיל במלחמתו הצודקת לגירוש הבריטים והמצרים בשנות ה־80. האחיזה האזורית של המפלגה רופפת היום.

„חזית הפיתוח של דארפור", בעבר קבוצת לחץ מקומית, מתחילה להיראות יותר כמפלגה אזורית, הכפופה לשליטי פור המסורתיים. בחודש מארס הופיעו 40,000 מתומכיה בעצרת בחארטום. במגרש הבית שלהם הם אירגנו מיליציה של פור בשטח ג'בל מארה. הם מגייסים ומציידים אנשים צעירים, שבעבר היו נחשבים לחסידי צאדיק. ארגון זה קורא לעצמו בשם המפואר „הצבא הפדראלי של סודאן". זה רק אחד החיילות האזוריים, העלולים בקרוב לרסק את המדינה לרסיסים.

■ דרום קוריאה

עסקים מפוקפקים

צ'ון דו הואן, מי שהיה עד לא מכבר נשיא דרום קוריאה, מצא לנחוץ להשפיל את עצמו בפומבי. האיש שדברו היה חוק, עד שפרש מן הנשיאות בפברואר, התנצל עד מיאוס על פשעי אחיו הצעיר, צ'ון קיונג הואן. כאילו כדי ליטול על עצמו את האשמה, התפטר הנשיא לשעבר מתפקיד יושב־ראש מועצת זקני המדינאים, אשר דרכה קיווה כי תישמר בידו השפעה מסויימת על הממשלה.

צ'ון הצעיר נאסר ב־31 במרס, והואשם במעילה בסכום של מיליוני דולרים. צ'ון הבכור אמר כי לו ידע על מעשי אחיו בשעה שעדיין היה נשיא, היה „מסדר את העניין". אין ספק שהיה עושה זאת, בדרכו שלו. השאלות העולות עכשיו הן איך יטפל בעניין הנשיא החדש, רוה טאה וו, וכמה מקים אחרים ישנם עוד שצריך לטפל בהם.

הנשיא רוה חייב להיזהר. ישנם עדיין רבים מנאמני צ'ון ולא כדאי לו להקימם נגדו. מצד שני, הפרשה מספקת לו הזדמנות להרחיק עצמו מקודמו הבלתי אהוד, אשר לטעמם של דרום־קוריאנים רבים הוא מזוהה עמו יותר מדי.

קרן „אילאהה" נתונה עכשיו לבדיקה מדוקדקת. „אילאהה" הוא הפסבדונים שהשתמש בו צ'ון לחתימה על מאמרים שפרסם מפעם לפעם. הקרן, שמטרתה מעורפלת, ממומנת כנראה מתרומות של חברות קוריאניות, אבל שום דו"חות כספיים לא נתפרסמו עד כה. תרומות אלה סיפקו גם את אמצעי המימון לתנועת „סאמאול", סוכנות הפיתוח הכפרית שניהל צ'ון הצעיר. כיוון שלסוכנות זו היתה השפעה כמעט על כל פיתוח הכפרים, הרי פוטנציאל השחיתות היה עצום. תשעה פקידים אחרים של „סאמאול" נאסרו אף הם יחד עם צ'ון הצעיר. צפויים מאסרים נוספים.

עכשיו, משהוכפש שמה של משפחת צ'ון, איש אינו מחוסן מפני בדיקה. אשתו של הנשיא לשעבר באה ממשפחת עסקים רבת עוצמה. עכשיו טורחים להזכיר כי ב־1983 היה דודה מעורב בעסקים מפוקפקים ב„שוק הבודסה", שוק הכספים הבלתי מווסת של דרום קוריאה. הכל יודעים כי פקידי ממשלה רבים פורשים לגימלאות עם הכנסות שאינם מתאמים לערך משכורותיהם הקטנות. בעבר התעלמו משוחד: עם צמיחה כלכלית ריאלית של 12% לשנה, למי היה איכפת. בין כה וכה, סבורים רוב האנשים, השחיתות חמורה יותר במדינות רבות אחרות במזרח אסיה.

ברגע זה נהנים העתונים והאופוזיציה מן החופש החדש לתקוף את הממשלה, הנוכחית והקודמת. קים דאה יונג, ממנהיגיה הבולטים של האופוזיציה, הבטיח „יום של גילוי" בדבר השחיתות במימשל הקודם. העתונות שמחה לפרסם כל התקפה, ותהיה פראית ככל שתהיה.

■ אקוואדור

הקלה לאחר הבחירות

המפסיד סיפק את הבידור, המנצח הציע תוכנית. התוצאה התקבלה בהקלה יותר מאשר בהתלהבות. ב־8 במאי בחרו האקוואדורים לנשיאם החדש סוציאל־דמוקראט חסר ברק, רודריגו בורחה סוואלוס, המציע לרפא את כלכלתם התשושה באמצעים הלאטינו־אמריקאיים הרגילים, לטובת האינדיאנים המנושלים והעניים העירוניים. בורחה ניצח בעיקר משום שיריבו, עבדאללה בוכארם אורטיז, הפחיד את המצביעים בהבטחות רעשניות יותר ומעשיות עוד פחות.

היתה זו התחרות המכרעת בין שני הרצים שהגיעו ראשונים בסיבוב הבחירות הראשון ב־3 בינואר. אז קיבל בורחה 21% מן הקולות, בוכארם – 15%. הפעם קיבל בורחה 46%, בוכארם 41%. 13% מן הקולות היו פסולים, מה שמעיד על חוסר התלהבות נרחב למדי.

בוכארם חסר המזל שמר על מסע בחירות עליז, אך לא רציני, והתיימר להיות נושא דברם של העניים. „קול בעדי הוא כמו גירוד מרצדס בפקק של בקבוק", הוא הכריז מתוך מרצדס המסע שלו. הוא עורר את זעמם של הכוחות המזויינים ברמזו כי הם מביאים תועלת בעיקר בתהלוכות של יום העצמאות, והופצו שמועות כי בעקבות נצחון שלו תבוא הפיכה צבאית.

בוכארם, עורך־דין ממוצא לבנוני, בחר לו כמופתים לפעולתו את ישו, בוליוואר, היטלר וגאנדי; הוא ביקש לצייר את יריבו כשתיין, יבבן ואתאיסט, ואת עצמו כמטיף קאתולי מאצ'ואיסטי נאמן.

בורחה נדחף לעמדת התנועה. הוא התחבר מאחורי מפלגתו הדמוקראטית השמאלית, המאורגנת הגדולה ביותר בפארלמנט, שם היא מחזיקה ב־29 מתוך 71 המושבים. הוא עשוי לזכות בתמיכה נוספת (בתמורה על משרות מיניסטריאליות) מן הדמוקראטים הנוצרים, ובפחות בטחון – מקומץ קומוניסטים וסוציאליסטים. הוא ממוקם יפה, כשיעלה לנשיאות במקום ליאון פברס קורדרו ב־10 באוגוסט, כדי שיוכל לשקוד על דרכי פעולה חדשות, אם ימצא כאלה.

בכלכלה יהיה זה קשה. פברס קורדרו הביס את בורחה ב־1984, כשהבטיח להפוך את כלכלתה הנשלטת־בידי־המדינה של אקוואדור לכלכלה של יוזמה חופשית. הוא התנבא בשל כך על רונלד רייגן, אבל נכשל. היו מריבות ושחיתות במקומות הגבוהים. מחירי הנפט העולמיים התמוטטו, ורעידת אדמה הרסה את צינור הנפט הטראנס־אנדי. הסכום של 1.2 מיליארד דולר שאקוואדור תרוויח בודאי השנה מנפט אינו גבוה בהרבה מתחזית הרווח שלה ב־1985. למדינה אין רזרבות במטבע־חוץ ואין סיכוי שתוכל לשלם ריבית על חוב חיצון של 9.3 מיליארד דולר.

בורחה מבטא את ההשקפה המקובלת באמריקה הלאטינית כי המדינה חייבת להציל את הכלכלה ולפקח עליה. לשם כך הוא יזדקק לכספי חוץ, ואין זה סביר שהבנקים של העולם ילוו אותו ללא הסכמה של קרן המטבע הבין־לאומית לאותה מדיניות ממש שהנשיא הנבחר מתנגד לה.

אנשי עסקים רבים העדיפו איפוא את בוכארם, אשר נראה היה כי הפופוליזם שלו מבטיח הפחתה יחסית של הפיקוח הממשלתי. שנון, אם גם יוצא דופן, הוא חולש היום על האופוזיציה. חוסר הבסיס הפוליטי שלו מדומה יותר משהוא ממשי, משום שאחותו היא ראש עיריית גוואיאקוויל, הנמל שהוא גם העיר הגדולה באקוואדור. בורחה והשמאל הדמוקרטי שלו יצטרכו לחולל ניסים, בבחירות הבאות לנשיאות ב־1992, כדי שהאנשים לא יזהו את הסוציאל דמוקרטיה הכבדה שלו למען גישתו המעשית פחות, אבל הנעימה הרבה יותר, של בוכארם לצרותיה המרובות של אקוואדור.

■ אתיופיה

מיליונים יגוועו ברעב

בגלל מלחמה אכזרית במחוזותיה הצפוניים של אתיופיה יגוועו בקרוב ברעב מיליוני אנשים. זה יקרה כאשר ממשלת אתיופיה, והמורדים הלוחמים בחייליה, יחדלו לספק לאנשים מזון וציוד רפואי. מה שמתרחש במחנות הפליטים הסמוכים לגבולה המערבי של המדינה מלמד על מה שעתיד לקרות. האנשים הדחוסים באלפיהם וגוססים במאותיהם במחנות המערביים אינם אתיופים אלא קרבנותיו של סכסוך דומה מאד במדינתם שלהם, סודאן.

הם נמלטו מן הסכסוך שבין הצפון המוסלמי של סודאן לבין הדרום השחור במדינה זו. הסכסוך נמשך, בצורה זו או אחרת, מאז שנות ה־50, אבל רק לעתים רחוקות היתה פגיעתו באנשים כה קשה כפי שהיתה ב־270,000 הסודאנים בארבעה ישובים ליד גאמבלה. מבקרים מערביים חזרו משם מזועזעים. הם מתארים ביתנים אפלים עם רצפת טיט, ובתוכם שוכבים נערים חסרי תנועה, ששום קול לא נפלט מפיהם פרט לשיעולי השחפת. ותיקים נזכרים ב„שלדים המהלכים" של קמפוצ'יה ב־1979־1980.

רוב הפליטים הדרום־סודאניים הם נערים. בשביל המורדים הדרומיים שמעבר לגבול הם מגוייסים פוטנציאליים: בשביל חייליה של ממשלת סודאן הם אויבים פוטנציאליים. במחנה הגדול ביותר, איטאנג, יותר מ־80% מתוך 180,000 יושביו הם גברים בגפם. במחנה החדש ביותר, פוגנידו, הנשים הן, על־פי הערכתו של אחד מפקידי או"ם, לכל היותר שמונה אחוזים מתוך 26,000 הפליטים.

נערים במשפחות נוודים שלוות אינם מבשלים. קשה לטפל בהם גם בזמנים טובים, לא כל שכן כשהם מורעבים. לעתים קרובות נכשל הטיפול. יותר מ־600 איש מתו בפוגנידו מאז הוקם המחנה בנובמבר. במשך דצמבר, לפי חישובי משרד נציב האו"ם למען פליטים, היו כ־80 מיתות ביום בארבעת המחנות. שיעור התמותה היום הוא, לפי ההערכה, רבע ממספר זה. באיטאנג, עשרה או שנים־עשר איש מתים יום־יום בבית־החולים ובמרכזי ההזנה.

הצעירים באים בעיקר משבטי נואר ודינקה. אלה הם נוודים ומגדלי בקר. בני הדינקה הם עמוד השדרה של „צבא השחרור הסודאני" המורד והם משמשים איפוא מטרה לכחות הפרו־צפוניים ולמיליציות המקומיות שלהם. הפליטים אומרים כי גברים חמושים נכנסים לכפרים, הורגים את הגברים ואונסים וחוטפים נשים ונערות. נערים המצליחים להימלט, או להסתלק מן המקום לפני בוא הגברים החמושים, מתחילים במסעם חסר המזון לתוך אתיופיה. הם הולכים כארבעה חודשים. כחמישית מהם מתים בדרך. הנשארים בחיים מתקיימים על עלים, זרעים וקטניות מן השדות המיובשים ומגיעים־מתנודדים אל המחנות.

אין שום דרך לצפות מראש את הזוועות בדרום סודאן, ולכן אין לדעת כמה עוד פליטים נמצאים בדרך. פקידים נדהמו בנובמבר כאשר המקרים המחרידים באמת התחילו להופיע פתאום, ו־7,000 איש נתגלו באתר פוגנידו חסר המחסה. מאז מגיעים כל חודש 8,000־10,000. זה עלול להימשך.

פקידי סיוע אומרים כי מלאי המצרכים במחנות הוא עכשיו כמעט מספיק, לאחר חודשים של מחסור במזון, במחסה נאות, בתרופות ובמים נקיים. הסיוע התמהמה בגלל הריחוק הרב של המחנות. המחנה שקל ביותר להגיע אליו נמצא במרחק שבועיים נסיעה הלוך וחזור במשאית ממחסני המזון שבנמלי ים־סוף. עד כאן מה שנוגע לסודאנים. מבין אנשי אתיופיה עצמה, שבעה מיליונים מנותקים ממקומות הסיוע, בגלל מלחמות אזרחים המתחוללות בצפון מוכה־הבצורת. גם הם, כך צפוי, יתחילו בקרוב לצאת לחיפוש אחר מזון.

מכונית זו נבנתה ע"י סטודנטים באוניברסיטת דארטמות בארה"ב ומיועדת לפעול על כוח השמש. המודל נבנה לתחרות מכוניות מיוחדת שאמורות לפעול בדרך זו.

(צילום רדיו: אי.פי.)

■ בריטניה

אילו הכסף יכול לרפא

הדאגה לבריאותם של אנשים היא העסק הגדול ביותר בכל מדינה עשירה, והוא בצרות בכל מקום. רוב המדינות חוששות שההוצאה הכספית יוצאת מכלל שליטה. בבריטניה, שם הממשלה מממנת וגם מספקת את חלק הארי של הטיפול הרפואי, באמצעות שירות הבריאות הממלכתי, אומרים המתלוננים שההוצאה קטנה מדי.

ממשלת תאצ'ר, בתקופת כהונתה השלישית, החלה איפוא בבחינה מחדש של שירות הבריאות הממלכתי באי־רצון, משום שכל שינוי ייצא בוודאי לפועל בדיוק לפני הבחירות הכלליות הבאות. הממשלה תצטרך, לפיכך, לבנות בזהירות על מה שנתפס כשתי אבני היסוד של השירות. אנשים רואים בו שירות הוגן, משום שהטיפול אינו מותנה בכך שאדם הוא עשיר. הפיקוח ההדוק של שירות הבריאות על העלויות (לרבות השכר) מוזיל, באופן יחסי, את ניהולו.

על היתרונות הללו צריך לשמור. אבל לשירות הבריאות הממלכתי יש גם חולשות אחדות. החולים מקבלים מעט אינפורמציה ובכבוד שאין להם אפשרות לבחור מי יטפל בהם וכיצד. מניחים להם לחכות זמן רב, ורבים מאנשי הסגל המטפלים בהם, בסופו של דבר, הם שתקנים ואדישים. החולים מקבלים טיפול יקר, אבל לא די הדרכה כיצד לשמור על הבריאות. מבנה השירות הוא נוקשה וריכוזי מדי. מנהלי בתי־חולים בניוקאסל ובגילדפורד צריכים לשלם לפיסיותרפיסטים ולעובדי מעבדה שיעורי שכר זהים, אף־על־פי שבניוקאסל אפשר להשיג בעלי מקצועות אלה בשכר נמוך יותר. פקחי בריאות במקומות כה שונים כבאת ובורנמות' צריכים לנהוג לפי סדר קדימויות שנקבע בוויטהול. והעיקר, תמריצים לטיפול יעיל יותר אינם קיימים או שהם מעוותים. כמה בתי־חולים אוניברסיטאיים מוצאים, כי משתלם להם לא להחזיק חולים.

הוויכוח בבריטניה התרכז עד כה בכסף ובשיטות מימון, ומובן שהשמאל תובע יותר כספי ציבורי והימין יותר כסף פרטי. שניהם טועים. שום טובה לא תצמח מזריקת עוד כסף, מכל סוג, אל שירות הבריאות של בריטניה עד שהממשלות יחליטו איך להכניס לשירות תחרות שתביא לייעול. מכיוון שבתי־החולים צורכים יותר מ־60 אחוז מתקציבו של שירות הבריאות, יש צורך שהשינויי התחרות יתחילו במסגרתם.

בתי־החולים של בריטניה ממומנים ומנוהלים על־ידי שלטונות הבריאות. מאיישים אותם יועצים (רופאים מומחים) שאינם כפופים למנהל בתי־החולים בכל הקשור להחלטותיהם הרפואיות או בענייני השכר שלהם. הם מלאים בחולים שהיו יכולים לקבל טיפול טוב יותר וזול יותר במקום אחר. חוליו של רופא מומחה מופנים אליו על־ידי רופאים כלליים, המוכרים אותו אולי מבית־הספר לרפואה, אבל אין להם כל מושג מהי רמתו המקצועית היום. בית־חולים ממדרגה ראשונה מושך אליו חולים ממחוזות אחרים, מבלי לקבל עוד כסף בשבילם. רופא מומחה העובד קשה, כדי לצמצם את תור הממתינים לניתוחים פלאסטיים נאלץ לא פעם להפסיק כשנגמר התקציב.

את המצבים הטיפשיים האלה היה אפשר לרפא על־ידי הפרדת ניהול בתי־החולים ממקורות המימון. שלטונות הבריאות ייעשו לסוכני רכישות ומימון לטובת החולים והרופאים הכלליים המפנים אותם. בתי־החולים יהיו אז חופשיים להתחרות ביניהם על הפניות של חולים. אלה שיטפלו בפונים רבים יותר יקבלו יותר כסף ממשלם המיסים. המחירים יהיו כפופים לשיעורי מקסימום בעד טיפולים קליניים, ואותם בתי־חולים שיציעו מחירים נמוכים ייהנו מקבלת חולים רבים יותר. כדי לשמור על האיכות ולשפר את הבחירה, יצטרכו כל בתי־החולים לפרסם מידע (שהיום משתיקים אותו) על שיעורי המיתות או הטעויות הכירורגיות. הממונים על המסכורות בשלטונות הבריאות יצטרכו לפקח על המחירים ועל איכות הטיפול בכל בית־חולים.

אין צורך בשום כללים מרכזיים לגבי צורת העצמאות שתתאים לכל בית־חולים. אחדים ייהפכו אולי לבתי־חולים פרטיים. אחרים יירכשו וינוהלו על־ידי הצוותים שלהם ויהיו כאלה שייהפכו לנאמנויות או למוסדות צדקה. הם יקבעו את שיעורי התשלומים שלהם ויגייסו את הונם מחוץ למגבלות החלות על הלוואות הסקטור הציבורי של האוצר, ויביאו אל שירות הבריאות את ההשקעות הנחוצות. הם יפרסמו מכרזים על שירותים לא־קליניים, כגון נקיון, ועל שירותי עזר קליניים, כגון בדיקות פתולוגיות. אם לא ימשכו די חולים, הם יצטרכו להחליף את ההנהלה או את הצוות או ייאלצו להיסגר.

ספקנים יקפצו על נקודה אחרונה זו כדי לטעון נגד ביטול בתי־חולים בבריטניה. אבל בתי־חולים נסגרים כל שנה, בדרך־כלל בגלל קפריזה של מתכננים אזוריים. הרבה יותר טוב להשתמש במבחן שוק, גם אם איננו מושלם, כדי להחליט. הספקנים יאמרו גם, כי מנהלים אינם די חזקים או די פיקחים כדי לנהל בתי־חולים עצמאיים. אם כך, אזי בתי־חולים שירצו לשגשג ימהרו לגייס מנהלים מתאימים. המנהלים הללו, הקשוחים יותר, יכריחו את רופאי בתי־החולים להסכים לרבים מן הדברים שהם מתנגדים להם היום בשם החופש הקליני: חוזים קצרי מועד, שכר הקשור לביצוע וביקורת רפואית.

רפורמה כזו תגביר את אחריותם של הרופאים הכלליים. כדי לשמור על ערנותם צריך שגם החוזים שלהם יהיו קצרי מועד ויוערכו עם מוסדות הבריאות המממנים את הטיפול הרפואי, במקום (כמו היום) עם ועדות עצמאיות של רופאי משפחה. כמו בתי־החולים, גם הרופאים הכלליים יתחרו ביניהם כדי למשוך חולים, ואלה יהיו חופשיים יותר להחליף רופאים. שלטונות הבריאות יפקחו על הרופאים הכלליים, וישימו לב באיזו התלהבות הם רושמים תרופות ומפנים חולים לבית־החולים, ויבטיחו הנהגת רפואה מונעת טובה. יתכן שיהיה צורך להגביל במידה מסויימת את החופש של הרופאים הכלליים, להפנות חולים לכל בית־חולים העולה על דעתם. ואם כך, הסמכות הרפואית תוכל לתת להם רשימות של „ספקים מועדפים", העומדים ברמה נאותה של מחירים ואיכות.

תיקון המבנה של השירות הרפואי הממלכתי יביא לכך שיהיה קל יותר לשנות את ערוצי המימון. ההתבססות בעיקר על הכנסות מן המיסוי הכללי אכן מתבקשת הגיונית. סוג זה של מימון הוא הוגן, ניתן לחיזוי מראש, וזול לגביה ואין בו את הסיכונים של כיסוי וגביה סלקטיביים המחלישים מערכות ביטוח רבות כל־כך. הרעיון להתבסס על מס מיועדים, שיאפשרו להעניק פטור חלקי, הוא רעיון גרוע.

ברגע שיותר ייעוד של מיסים, יתבעו משלמי מיסים אחרים לחדול מתשלום בעד חינוך או ביטוח סוציאלי או הוצאות הבטחון. האפשרות לקבל פטור או הקלות מס תוליך לטיפול רפואי שיהיו בו שני נדבכים בולטים: יותר מכשירי קסם רפואיים לעשירים ותורים עוד יותר ארוכים לכל השאר. אותו הדבר נכון גם לגבי הקלות במס לגבי ביטוח בריאות פרטי.

אם המיסוי יישאר המקור היחיד למימון הבריאות, הממשלות לא יוכלו להימלט מן האחריות להחליט כמה צריך להוציא. תחרות רבה יותר תשפר את הבחירה ואת האיכות של הטיפול הרפואי ואנשים ירצו עוד מן הסוג הזה. וזוהי הסיבה לכך שהוצאה ציבורית נוספת תהיה בלתי נמנעת בסופו של דבר, ואולי תקרב את הסכום שבריטניה מוציאה על בריאות (כ־6 אחוזים מן התל"ג) אל הממוצע של שאר מדינות אירופה (9 אחוזים). יש לעודד גם את בתי־החולים לגייס כספים נוספים לעצמם – על־ידי מתן רשות לחולים לקנות תוספות לא־רפואיות, כגון פרטיות רבה יותר, ארוחות טובות יותר או הקמת חנויות בבתי־החולים.

המרחב לניסויים הוא עצום והעיתוי ממש מושלם. לשירות הרפואי הממלכתי ימלאו ב־5 ביולי 40 שנה. הוא הגיע למשבר גיל הביניים, ממש בזמן, אבל אין זה מוכרח להוביל לשקיעה מתמדת. למשך כמה שנים, בשנות ה־90 המוקדמות, יוקל הלחץ הנוסף שיוצרת האוכלוסיה המזדקנת על שירות הבריאות. הדבר יתן מרווח נשימה לרופאים ולמנהלים ויאפשר להם לשנות את שיטותיהם. תאצ'ר צריכה לספק להם את ההזדמנות על־ידי הוצאת בתי־החולים לחופשי.

مكان الأصل

מכان الأصل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

אלף בת־אב שעברו במחאה ל"מכבי" – חזרו לקופת־חולים של ההסתדרות

מאת אמיר רוזנבליט, סופר "דבר"

בעקבות שיפור השירות והנהגת שורה של שינויים מינהליים בקופת־חולים במחוז הנגב, שהביאו לקיצור דראסטי של התורים בתחום הרפואה המקצועית, בולטת באחרונה תופעה של חזרת חברים "הביתה" בקריית־גת, למשל, הצטרפו באחרונה כ־1000 בתי־אב לקופת־חולים, לאחר שעברו "מכביים" ברגליהם ועברו לקופת־חולים "מכבי". כך מסר מנהל מחוז הנגב של קופת־חולים, אל"מ (מיל.) יהודה נוחה, בשיחה עם סופר "דבר".

בתופעות רבות בנגב לא רק שעצרה התופעה של נשירת חברים אלא אף יש סימנים ברורים של חזרת חברים לקופת־חולים של ההסתדרות. לדברי נוחה, הישג זה בולט שבעתיים על רקע העובדה, שהמתחרה העיקרית של הקופה, קופ"ח "מכבי", משקיעה השנה משאבים ומאמצים רבים בתחום הבינוי ושיפור השירות בנגב, שמתבטאים בהקמת מרפאות חדשות במצפה רמון, באופקים, בנתיבות, בקריית־גת ובבאר־שבע. נוחה ציין כי היום אין כמעט תורים בתחום הרפואה המקצועית ברמת הקהילה, בעיקר בתחום רפואת העור, העיניים, אף־אוזן וגרון ואורתופדיה, זאת בניגוד למצב ששרר עד לאחרונה, בו נאלצו מבוטחי קופ"ח להמתין בין חודש וחצי לשנה בתור לרופאים המקצועיים. לדבריו, הגורם שהביא לקיצור משמעותי של התורים במחוז הנגב, היה הרחבת השירותים בתחום הרפואה המקצועית ופריסתם לשעות אחר הצהריים ועל פני מספר רב יותר של ימים. במקביל, נפתחו שירותי רפואה עצמאיים קליניקות פרטיות, על בסיס של "זמן מתוכנן", תוך חתימה על הסכמים עם רופאים מקצועיים, לפיהם להברי קופ"ח תוענק בלעדיות בטיפול.

מנהל מחוז הנגב של קופ"ח מסר, עם זאת, כי "במאבק על החבר", קופת־חולים חייבת לשפר באופן משמעותי את שירותיה גם בתחום של קיצור התורים לניתוחים, כשתנאי ראשון לכך הוא פתיחת חדרי ניתוח אמבולטוריים במרפאות המקצועיות וביצוע ניתוחים קטנים באישפוז יום.

פעלולים על הקיר

זהו דגם אולם ההקרנה של ביתן צה"ל בתערוכת ה־40, שהקמתו נשלמת בימים אלה. במרכז הביתן מיצג אור־קולי בן 20 דקות, המלווה פעלולים ויזואליים ייחודיים שיוקרנו על קיר וידאו באורך של 25 מטרים ובגובה 4 מטרים (צילום: דובר צה"ל)

מושב אורות עוקל בעקבות חוב

מאת דני צדקוני, סופר "דבר" בדרום

מושב אורות שליד באר־טוביה, שהוקם לפני 35 שנה בידי עולים מארצות הרווחה, והיה כרטיס ביקור להצלחות תנועת המושבים בקליטת עולים מן המערב, עוקל ביום חמישי שעבר בגלל חוב של 3.5 מיליון ש"ח שהוא חב לארגון הקניות של משקי הדרום.

המעקל, עו"ד קולובסקי, עיקל את כל רכושו של המושב ושל כל 88 המשפחות החברות בו, כולל חשבונותיהן הפרטיים והכנסותיהן שלא ממקורות המושב. לאלמנתו של תא"ל (מיל.) אורי בראון עוקלה הקיצבה שהיא מקבלת כאלמנה (בעלה היה כוכור עובר מדינה בכיר). רק את מכוניתה, שאותה רכשה כסם שכולה של קצין בצה"ל, לא אפשר היה לעקל, משום שיש חוק המונע זאת. העיקול גרם משבר קשה במושב, הנאבק על שמירת מסגרתו השיתופית.

מועד המושב נמסר, כי המושב ניהל מו"מ עם "ועדת רביד" על תשלום החוב בדרך של פריסת התשלומים בצורה התואמת את יכולתו הכלכלית. העניין לא הסתדר וחזר לארגון וזה הפעיל כאמור צו עיקול נגד אורות. נציג המושב אמר אתמול שהמושב מוכן להיכנס למו"מ על פרעון חובותיו בהסדר שיהיה לפי כוחותיו. נמסר כי חברי המושב עומדים לפתוח במאבק ציבורי. אך לא פורט אלו צעדים ינקטו.

ארגון הקניות הוא היחיד בארץ שבו שותפים קיבוצים ומושבים (36 קיבוצים ו־14 מושבים).

המוזמנים כועסים: עלבון אינטלקטואלי!

סדר היום בכינוס מפקחי חינוך: רכבת נגסית ותיאטרון בובות

מאת יעל פישבין, סופרת "דבר" לענייני חינוך

מספר מפקחים ממשרד החינוך מתכוננים להחרים את כינוס מפקחי החינוך המיוחד, העתיד להתקיים בחודש הבא במארק הירקון, בשל היותו "עלבון אינטלקטואלי והשפלה".

בהזמנות שנשלחו למפקחים נמסר כי סדר היום של הכינוס כולל נסיעה ברכבת הנגסית במשך שעה, הפסקת עשר וחלוקת ארטיקים ולאחר מכן שעת צפייה בתיאטרון בובות. רק בסוף היום ישמעו המפקחים הרצאה מקצועית בת שעה וחצי על השיבה מתימסית.

לדברי המפקחים, כשנמסר להם לראשונה על סדר היום של הכינוס, היו משוכנעים כי מדובר בבדיחה, אבל כשהתחוור להם כי האחראים על החינוך המיוחד מתכוונים לקיים את סדר היום המתוכנן, הולילו לסגות באמצעות אי השתתפות.

יצויין כי החינוך המיוחד במשרד החינוך מטפל בתלמידים קשי חינוך, נכים ומפגרים. דו"ח מבקר המדינה האחרון חשף ליקויים חמורים בתיפקוד החינוך המיוחד, ולדעת המפקחים המוחים, היה מקום לדון בממצאי הדו"ח במקום לבטל זמן בנסיעה ברכבת נגסית, אכילת ארטיקים וצפייה בתיאטרון בובות.

האחראי על החינוך המיוחד עזרא מיכאל מסר: "אני מופתע לשמוע את זה. כשהצגתי את סדר היום בפני המפקחים לא שמעתי אף תלונה ואצלנו בחינוך המיוחד אפשר להתנגד, יש דמוקרטיה".

בתשובה על שאלה, האם לדעתו יש מקום לאלץ מפקחים מבוגרים לנסוע ברכבת נגסית, אמר עזרא מיכאל: "למה לא? אנשים יתייחסו לזה כאל יציאה מהשיגרה".

גופת אדם נתגלתה בנחל יעלים בערבה

מאת אמיר רוזנבליט

גופת אדם התגלתה אתמול מתחת למצוק נחל יעלים בערבה. קבוצת מטיילים, שהגיעה לאיזור בשעות הצהריים, דיווחה כי מתחת למצוק הנחל, העובר בסמוך למושב נאות הכיכר, נמצאת גופת אדם. בשל תנאי השטח הבלתי עבירים התקשו המטיילים להגיע למקום הימצאה של הגופה והעבירו הודעה על כך למשטרת מרחב הנגב.

במשך שעות ארוכות ניסו אתמול כוחות החילוץ להגיע למקום, במטרה לחלץ את הגופה. עד לרגע העברת הידיעה טרם נמסרה זהות הגופה ולא נודעה סיבת המוות.

בעלת מפעל התחשמלה ומתה כשניסתה לחבר מקרר לרשת החשמל

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

בעלת מפעל למרתפים באיזור התעשייה במפרץ חיפה, התחשמלה למוות שלשום בלילה בעת שהגיעה למפעל כדי לבצע עבודות שונות.

האשה, כבת שלושים, תושבת קריית־מוצקין, הגיעה למפעל בסביבות השעה שמונה וחצי בערב. ככל הנראה, ניסתה לחבר מקרר לרשת החשמל ותקלה כלשהי גרמה להתחשמלותה. למקום הוזעקה ניידת טיפול נמרץ. הצוות ניסה להחיות את האשה, אך כעבור חצי שעה קבע הרופא את מותה.

בן 16 נסחף וטבע

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

תלמיד בן 16 מקריית־ים טבע אתמול כאשר נכנס יחד עם שניים מחבריו לרחוץ בים מול הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפאל) בחוף רחצה לא מוכרז וללא מציל. אחד מחבריו, בן גילו ששחה יחד עמו, נעדר וכוחות הצלה רבים מחפשים אחריו.

השלושה נכנסו לים בשעות הצהריים ונסחפו לעומק עקב רוח מזרחית עזה וגלים גבוהים. אחד מהשלושה הצליח לצאת מהמים בכוחות עצמו כשהוא בריא ושלם. הוא הוציא את חברו מהמים ללא דופק וללא נשימה. צוות נט"ן שהוזעק למקום, ניסה לבצע בנער פעולות החייאה, אולם רופא של מד"א קבע את מותו במקום.

ירידה בתפוקה של הייצור התעשייתי

מאת אבי שוברט

בחודשים הראשונים של 1988 ינואר־פברואר חלה ירידה של ממש בייצור התעשייתי ובפריון - כך מלמדים מדדי התעשייה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בחודשים אלה נמוכה התפוקה התעשייתית ב־4.5 אחוזים מהרמה הממוצעת של התפוקה בשנת '87 כולה וב־4 אחוזים בהשוואה לרבעון האחרון ב־1987 בה גם היתה ירידה בתפוקה התעשייתית. גם הפריון (תוצר לשעת עבודה) נמצא אף הוא בירידה של כשני אחוזים בהשוואה לרבעון האחרון בשנת 1987.

מנכ"ל חדש למשרד החקלאות: מאיר שמיר

מאת דוד משיוב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

בעוד יומיים, ב־1.6 ביוני, ייכנס לתפקידו המנכ"ל החדש של משרד החקלאות מאיר שמיר המחליף את המנכ"ל הפורש מאיר בן מאיר, אשר כיהן בתפקיד מנכ"ל משרד החקלאות מאז שנת 1980 במשך יותר משמונה השנים האחרונות.

מאיר שמיר הוא חבר מושב בית זית ובתפקידו האחרון כמנכ"ל משרד הקליטה היה אחראי לתכנון וביצוע "מבצע משה" בו הועלו אלפי יהודים מאתיופיה.

שוד ארכיאולוגי עם ציוד מודרני

שלל עתיקות זה נתפס אצל שודדים בסוף השבוע בצפון. השודדים נתפסו "על חם" בעת מעקב שערכה אחריהם חוליית פיקוח של אגף העתיקות במשרד החינוך. השודדים היו מצויידים במכשיר לגילוי מתכות. בחקירתם במשטרה גילו כי קיבלו את המכשיר, האסור בשימוש על־פי חוק העתיקות, מידי סוחר עתיקות ידוע בירושלים.

שני חיילים ואשה נהרגו בשלוש תאונות דרכים

מאת סופרי "דבר" ועתיים

שני חיילי צה"ל ואשה נהרגו בסוף השבוע בשלוש תאונות־דרכים – בתל־אביב, בעפולה ובבאר־שבע.

חן שחל, בן 18 מעפולה, נהרג ושניים נפצעו קשה בתאונת דרכים קטלנית שאירעה ביום שישי אחר הצהריים על כביש כפר תבור – עפולה. חן שחל, חייל בחופשת סוף שבוע, שנהג במכונית פרטית, היה בדרכו מכיוון כפר תבור לעפולה. הוא התנגש חזיתית בטנדר שבא מולו, ונהרג. נוסע שישב לידו, אשקר מוחמד מהכפר איכסל ונהג הטנדר, משה תרם, בן 27 נפצעו והועברו לבית־החולים בעפולה.

שוקי צוקרמן, חייל בשירות סדיר, נהרג ושלושה צעירים נפצעו בתאונה אור ליום שבת, סמוך להיכל התרבות בתל־אביב. התאונה אירעה סמוך לשעה 4 לפנות־בוקר. מסיבה שטרם הוברה, איבד צוקרמן – שנהג במכונית בה נסעו שלושת הצעירים – את השליטה על הרכב בעת שנסע בשדרות רוטשילד סמוך להיכל התרבות והתנגש בעמוד תאורה.

המכונית לא נעצרה, התהפכה על צידה והתנגשה בעמוד השמל. צוקרמן נהרג במקום ושלושת חבריו נפצעו והועברו על־ידי אמבולנסים שהוזעקו למקום לבית־החולים איכילוב בתל־אביב.

אישה אחת נהרגה בהתהפך מכונית מצפון לבאר־שבע. שלושה נוסעים נוספים נפצעו קשה והועברו לטיפול במרכז הרפואי "סורוקה" בבאר־שבע. התאונה אירעה במוצאי־שבת כשני קילומטרים מצפון לצומת "להבים", כ־20 ק"מ מצפון לבאר־שבע. סמוך לשעה 17:40 התהפכה מכונית פרטית מסוג "גולף", בנסיבות שטרם הוברו, ונפלה לתהום. למקום הובהלו ניידות טיפול נמרץ של מד"א מבאר־שבע ועוד 3 אמבולנסים מבאר־שבע, רהט ואופקים. רופא קבע את מותה של האשה.

תאונה בשפרעם

שישה בני משפחה אחת משפרעם נפצעו באורח קל עד בינוני בתאונה שאירעה ביום שישי קרוב לחצות בכניסה לשפרעם. נהג רכב מסוג "פולקסווגן טרנספורטר" איבד את השליטה על הרכב והתהפך במרכז הכביש. שני אמבולנסים שהוזעקו למקום נתנו לפצועים טיפול ראשוני והעבירו אותם לביה"ח רוטשילד בחיפה.

סוכמה תוכנית ההבראה של מפעל המתכת בכפר הנשיא

העובדים יוותרו על תוספת שכר

מאת חיים באנד, סופר "דבר"

תוכנית הבראה למפעל המתכת בקיבוץ כפר הנשיא, שנקלע לקשיים, סוכמה בסוף השבוע שעבר, בהשתתפותו של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר.

מפעל המתכת, שבו מועסקים 150 עובדים, רובם מחוצר הגלילית, שייך מחציתו ל"כור" ומחציתו לקיבוץ כפר הנשיא.

נציגי העובדים הודיעו על נכונותם לוותר על תוספת שכר של 10 אחוזים שהגיעה להם מינואר '88 ועל המענק השנתי. כן הוסכם על דחיית המשא ומתן על הסכמי העבודה החדשים לתקופה של שנה. עבודה פעמיים בחודש בימי שישי ללא תמורה וכן ניידות עובדים בכל המחלקות. עם זאת, בעלי השכר הנמוך ביותר יזכו לשיפור מסויים בתנאי שכרם.

11 נהרגו ו־52 נפצעו קשה ב־52 תאונות קשות השבוע

מאת אריה ארד, סופר "דבר"

11 אנשים נהרגו ו־52 נפצעו קשה בשבוע שעבר ב־52 תאונות־דרכים חמורות. בכך מגיע ל־41 מספר ההרוגים מתחילת החודש ומספרם של הפצועים קשה ל־236. מתחילת השנה נהרגו 184 אנשים ו־1,211 נפצעו קשה.

הנתונים משקפים עלייה של 60 אחוז במספרם של ההרוגים בהשוואה למאי אשתקד ושל 71 אחוז בהשוואה לאפריל השנה. מספרם של הפצועים קשה אמנם ירד בהשוואה לחודש מאי אשתקד ב־7 אחוזים, אולם בהשוואה לאפריל השנה עלה מספרם ב־50 אחוז. ב־21 השבועות הראשונים של השנה עולה מספר ההרוגים בתאונות ב־11 אחוז בהשוואה לאותם שבועות אשתקד, אולם במספרם של הפצועים קשה מסתמנת ירידה של 24 אחוז, כנראה תודות להנהגת חובת חגורה גם בשטח בנוי.

העלייה התלולה במספר ההרוגים החודש משתקפת גם בתחזית השנתית, המבוססת על 21 השבועות הללו, שהם 40 אחוז מהשנה. על־פי התחזית הנוכחית עלול מספר ההרוגים להגיע השנה לכ־460 בהשוואה לתחזית של כ־440 הרוגים בסוף החודש שעבר. מספר הפצועים קשה מוסיף לנוע סביב 3,000.

הסיבות העיקריות לתאונות בשבוע האחרון היו אי־שמירת מרחק נאות בין מכוניות הנוסעות בנו אחר זו, אי־הקפדה על נסיעה בימין הדרך, אי־מתן זכות־קדימה להולכי־רגל. שניים מ־11 ההרוגים היו הולכי־רגל.

בתכנית "בעין בוחנת"
הערב בקול־ישראל
יארח
יצחק גולן
את יו"ר ההנהלה הציונית
מר **שמחה דיניץ**
השידור אחרי חדשות
18.00 ברשת ב'.

התזמורת
הפילהרמונית הישראלית
מנהל מוסיקלי זובין מהטה

כולנו עם הפילהרמונית

חידוש כרטיסי המנוי

לעונת הקונצרטים תשמ"ט 1988/89
בתל אביב בירושלים ובחיפה

יתחיל ביום ד' 1.6.88 ויימשך עד
יום א' 31.7.88 (ועד בכלל)
חידוש בהנחה יימשך עד יום ד' 15.6.88.
התשלום – דרך הבנקים ובאמצעות כרטיסי אשראי

הודעות בכתב בצרוף תכניות הקונצרטים נשלחות בימים אלה לבתי המנויים.

מנויים שלא יקבלו הודעות לבתיהם עד 1.6 מתבקשים להתקשר למשרדי התזמורת

סדר היום
לועידה ה־12
של קופת־חולים

יום שלישי - 31.5.1988
14.00-15.30 - הגעה לאולם "יריד בנייני" בירושלים
15.45 - נעילת דלתות האולם
16.00-18.00 - פתיחה חגיגית

דברים: יו"ר המועצה הארצית של קופ"ח - הה' אלי מויאל
ברכות: נשיא המדינה - מר חיים הרצוג
מזכ"ל ההסתדרות - ח"כ ישראל קיסר
שרת הבריאות - ח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו
ראש עיריית ירושלים - מר טדי קולק
מזכיר מועצת פועלי ירושלים - הה' ניסן הרפז
הרצאה: יו"ר ההנהלה המרכזית של קופ"ח - פרופ' חיים דורון

18.00-19.30 ישיבה א'
1. בחירת מוסדות הועידה
2. אישור סדר היום
3. ברכת מזכ"ל הפועל המזרחי - הה' אליעזר אבטבי

יום רביעי - 1.6.1988
8.30-11.00 ישיבה ב'
1. שירותי הרפואה הציבורית־שוויונית - הה' משה ולדמן
2. מדיניות מימון השירותים הרפואיים - הה' דב פלג
3. דיון כללי

11.00-13.00 ישיבה ג'
1. מעורבות החבר בקהילה - הה' אהרה גז
2. תקנון - עו"ד זוהר קליר
3. זכויות חברים - הה' משה בן־שחר
4. דיון כללי

13.00-14.30 הפסקת צהריים
14.30-16.30 ישיבה ד'
1. מבנה הארגון - הה' סומה אדרמי
2. יחסי עבודה ויחסי מעסיק - הה' חיים אשרי
3. דיון כללי

16.30-20.00 ישיבה ה'
1. תשובת יו"ר הועדה המתמדת - הה' יהודה ברקאי
2. החלטות
3. בחירת הועד המפקח הארצי והמועצה הארצית
נעילה

20.00-21.00 ישיבת הועד המפקח הנבחר
סדר היום: 1. בחירת יו"ר הועד המפקח הארצי
2. בחירת יו"ר מועצת המנהלים
3. בחירת מועצת המנהלים
4. שונות

הערה: צירים וסגנים המעוניינים בפרטים־ינוספים, יפנו לה' מרדכי כהן - מרכז הוועדה המכינה, בטלפונים 03-433438, 03-433439, 03-433441

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי נתיבות
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה נתיבות הופקד שינוי תכנית המקראת שינוי מס' 15 לתכנית מפורטת 104/03/22 – נתיבות – אזור תעשיה ביחד עם התשריט המצורף אליו.
עיקרי הוראות השינוי: שינוי הנחיות בניה באזור התעשיה.
אלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: 80 דונם. גושים: 39575, 39576 אזור תעשיה נתיבות.
כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על־ידי שינוי התכנית וכן הבאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חדשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הועדה המקומית האמורה. ההתנגדות תוגש בכתב בפירוט העובדות שעליהן מבוססת ההתנגדות.

שלום דניאל
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום

קבלת מודעות 24 שעות בדחוף
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל־
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות 24 שעות ביממה
ב' דחוף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל. 246363 239952

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
המחלקה לתרבות וחברה – גימלאים
המרכז לתרבות ולחינוך
הסתדרות הגימלאים בישראל
"ניב הגימלאי"

"עיתון בעל פה" "ניב הגימלאי"

יתקיים, היום, יום ראשון, יג' בסיון תשמ"ח (29.5.88) בשעה 4.30 אחה"צ באולם הישיבות של הועד הפועל – קומה 7.

בהשתתפות
הח' שמעון אביזמר – יו"ר המחלקה לתרבות וחברה – דברי פתיחה וסגירה.
הח' טדי קאופמן – מזכיר מ.פ. תל־אביב – ברכת המועצה.
הח' אברהם סגל – יו"ר הסתדרות הגימלאים ת"א – דברי ברכה.
הח' אליהו רייף – יו"ר הסתדרות הגימלאים בישראל – יעדים ומטרות
הח' נתן וולוך – סגן ראש עיריית ת"א – פעולות תרבות בתל־אביב.
הח' אפרים ליפשיץ – עורך "ניב הגימלאי" – דבר המערכת.
הציבור מוזמן

בנק אמריקאי ישראלי

הודעה ללקוחותינו

שינויים בשעורי ריבית החובה

החל מיום ד', ט"ז בסיון תשמ"ח, 1.6.88 יופחתו שעורי הריבית כדלקמן:
1. שעורי הריבית על יתרות החובה במסגרת המאושרת בחח"ד יופחתו ב־2% לשנה ויהיו החל מ־18% לשנה (מתואמת שנתית 19.52%).
2. בסכומים מעל למסגרת המאושרת בחח"ד תחול תוספת ריבית חריגה בשעור של 1% לחודש.
3. בחשבונות "סופר עו"ש" יהיו שעורי הריבית החל מ־27% לשנה (מתואמת שנתית 30.3%).
4. "אשראי גמיש" (הסדר ישראכרט) שעור הריבית יהיה 33% לשנה (מתואמת שנתית 37.29%).
5. בחשבונות עו"ש מקבלי משכורת עד 500 ש"ח שעור הריבית נשאר ללא שינוי.

הודעה זו מתפרסמת במקום משלוח הודעות ללקוחות.
פרטים נוספים ניתן לקבל בסניפי הבנק.

לחברנו גמליאל זאבי
משתתפים באבלך על מות
אמך ז"ל
לשכת המס המרכזית
ההנהלה והעובדים

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו
בן־ציון (בנצי) רון ז"ל
נעלה לבית העלמין לגילוי המצבה ביום ג' ט"ז בסיון תשמ"ח 31.5.88 בשעה 16.30.
דברים לזכרו בחדר האוכל בשעה 17.00.
המשפחה
ובית גבע

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו הפנסיונרית
שרה אביבי ז"ל
ומשתתפים באבלה הכבד של המשפחה
ועד עובדי חברת החשמל לישראל
מחוז הדרום
והחברים הפנסיונרים בחברת החשמל

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד של חברנו
מרדכי ללוז
במות
אביו ז"ל
ועד עובדי חברת החשמל לישראל
מחוז הדרום

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו
של חברנו
אברהם קרן
ההלוויה תתקיים מחר יום שני י"ד סיון תשמ"ח 30.5.88 בשעה 15.30 בקיבוץ דברת.
המשפחה ובית דברת

דבר היום

מהבית הלבן לכיכר האדומה

כמו לנין לפניו, בתקופה קודמת ולבירה קודמת של קיסרות קודמת, מגיע היום רונלד רייגן מהתחנה הפינלנדית אל המרכז השלטוני של ארץ הרוסים. רייגן, אחרון הנשיאים האמריקאים במאה הנוכחית שנולד לפני המהפכה הרוסית, הוא גם מי שנקלע לנסיבות היסטוריות שאיפשרו לו להשתתף בפתיחת עידן סובייטי־אמריקאי חדש, לקראת המאה הבאה, האלף הבא. ביקורו במוסקווה לשיחות עם המזכ"ל מיכאיל גורבצ'וב הוא אות לכך, יותר מאשר פתח להתקדמות נוספת בחמשת החודשים שנותרו עד להתמודדות בין ג'ורג' בוש לבין מייקל דוקאקיס.

למולם של רייגן ושל העולם כולו, הביאה תאוצה ביולוגית בצמרת הסובייטית את גורבצ'וב למקום שפינו ברצף מהיר ברז'נייב, אנדרופוב וצ'רנייקו. גורבצ'וב, מהדור הרביעי של מנהיגים במזרח־אירופה, כמו גם כפילו ההונגרי קרולי גרוס, מתפעל דווקא ממנהיגי־ימין תקיפים במערב ובראשם מרגרט תאצ'ר. רייגן לא הרשים את הקומוניסטים בכישורו האישי, אלא בהצלחתו להיבחר פעמיים בשמו של רעיון אנטי־סובייטי ובה בעת, כמיטב הדיאלקטיקה, להידבר עם מוסקווה. יוזמת נשק־החלל של רייגן לא תשרוד אחריו בהיקפה השאפתני, אך היה בה כדי לסייע במיקוח הבין־מעצמתי על צמצום המאגר הגרעיני.

לוושינגטון חשובה בעיקר מוסקווה ולמוסקווה (לאחר הסדרת ענייניה הפנימיים, כמו בוועידת המפלגה החודש) חשובה בעיקר וושינגטון. כל הסוגיות האזוריות מישניות לריקמת־יחסים זו ומושפעות ממנה. יומרתם של זנבות מקומיים לכשכש בכלבים המעצמתיים נחשפת בנלעגותה כאשר פוחת המתח בין הגדולים ומסתמנת התיידה הדדית לייצוב העולם ולהפניית משאבים להתחזקות כלכלית. גורמים אזוריים שיתעקשו לדבוק במטרות חלומיות, מעבר לכוחם המציאותי ולצרכיהם החיוניים, יווכחו לבסוף כי נותרו ללא משענת חיצונית.

הכיכר האדומה תשמש לרייגן אתר לספירת־מלאי של מהלכיו המדיניים, לקראת פינוי הבית הלבן. מתנסחת שם השבוע סיסמה לעזבון מדיני, שנאמניו יהיו במידה דומה דמוקרטים (השולטים בלאו הכי בקונגרס, המאשרר אמנות ומתקצב התעצמות) כרפובליקאים. ישראל לא תיהנה מעזבון זה אם תחמיץ את שנת־הכושר לתיאום בין ירושלים לבין וושינגטון, עוד קודם שתעמוד בפני עמדה אמריקאית־סובייטית מתואמת במזרח־התיכון, אולי מהאביב הבא ואילך.

אם אין אני לי – דיל לי

מאת עליזה ולך

הסינדרלה גור והדילר שחל הם רק הוכחה אחת לכך שהדילים לא עבדו בשבוע שעבר במרכז „העבודה". אפשר להתבונן לצורך אותו עניין גם בצמד נמיר־יעקבי

„אורה, תאמיני לי, זה מקום מכובד, את לא צריכה לקחת ללב", אמר גד יעקבי לאורה נמיר כשעה לפני שנודעו תוצאות ההצבעה במרכז מפלגת העבודה. בשעת לילה מאוחרת זו כבר ידעה אורה נמיר שהיא במקום הראשון, ויודע גם גד. לחיצת־היד שלו והאמירה המבודחת היו מחווה של פרגון גדול. המיקום של שניהם ברשימת הנבחרים במרכז – היא ראשונה והוא רביעי – מרגים היטב שיותר מכל דבר אחר שיקול־דעתם של חברי המרכז קבע את הרשימה ולא שום סידור־עבודה של ראשי קבוצות.

אורה נמיר נכללה ב„דיל" הגדול. גד יעקבי היה פרסונה נון־גרטה. ובכל זאת, שניהם זכו לאמונו של המצביע המפלגתי. זמן רב לפני שנרקח ה„דיל" היתה לחברי המרכז תחושה שאורה נמיר תצא ראשונה ברשימה ולכן ה„דיל" היה מיותר בעצם לגביה. לכן להוכחת כשלון הדילרים אולי טוב מהצירוף נמיר־יעקבי ציר שחל־גור. משה שחל היה מאבני־היסוד של ה„דיל" הגדול. מוטה גור, שלא נכלל בו בכלל, היה אפילו מחוץ לגדר בחלק מהרשימות שהוכתבו במחוזות לאלה, שתכתיבים הם המודוס אופרנדי שלהם. הנה, כשקרא חיים צדוק, יו"ר ועדת הבחירות, את התוצאות בחצות ליל חמישי, הסתבר שגור הוא הסינדרלה – שחל הקדים אותו במיקום (מספר 9) רק בקול אחד. שחל לא הרוויח מהדיל, אולי אפילו נענש קצת בגלל המעורבות בו, ואילו גור קיבל מה שקיבל בכוחות עצמו.

רשימת ה־29 של מרכז מפלגת העבודה היא רשימה מצויינת. גרעין קשה להרכבת הנבחרת לכנסת בסיבוב הדירוג בעוד כשבועיים וחצי. היא בראש וראשונה ציון לשבח למזכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם שנאבק על שינוי הליך בחירת המועמדים לכנסת, גם נגד ראשי המפלגה הבכירים ממנו. היא תגמול על שלא נלאה להחדיר לתודעת חברי הגוף הבוחר את מסר השינוי וההצערה. היא תעודת־בגרות לחברי מרכז מפלגת העבודה שהפנימו את התזה על המיתאם בין רענון הרשימה ובין מקדם האלקטוראליות שלה והפכו את יום הבחירה ליום של חג ממש.

17 מבין 29 נבחרי המרכז הם פנים חדשות. בכל מקרה היו צפויות ברשימה פנים חדשות, כיוון שהיה בה מקום לשבאלה. אבל, אפילו נשארו כל הח"כים מהקדנציה הנוכחית ברשימה – ולא משנה מי השלושה שנפלטו ממנה – היתה מתלווה אל התוצאה התחושה שמשהו משחררת רק הפנסיה. בעצם אי־בחירת ח"כים לקדנציה נוספת עברה מפלגת העבודה את מחסום הקיבעון, את הסטיגמה של „פוליסת ביטוח" המתלווית אל הוותק בכנסת. אלה שיקבלו על ניפויים של ח"כים עדתיים מהרשימה, ימצאו שהמשבצת הזאת מקבלת פיצוי מלא בשלושה מועמדים עדתיים חדשים: עמיר פרץ, שמעון שיטרית ואלי דיין. יתר על כן, בלי לפגוע בכבודם ובמעלותיהם של היוצאים, אי אפשר להתעלם מהערך המוסף של שניים מבין השלושה החדשים. הללו נבחרו בבחירות אישיות במקומות ישוביהם, והצליחו מאוד בתפקידיהם ברמה של המנהיגות המקומית.

אי אפשר שלא להבחין בתגבורת שקיבלו יוני המפלגה הנבחרים מקרב המועמדים החדשים. לא די שהיונים הממוסדות תפסו עמדות גבוהות, גם היונים החדשות התמקמו במקומות בולטים: לובה אליאב במקום השני, עמיר פרץ במקום ה־13, אברום בורג במקום ה־14, יוסי ביילין במקום ה־17 ועוד. אין שום ראות שהנופך היוני יישמר בשלב הסופי באותה הבלטה, ויותר סביר שהוא יאוזן הן במועמדים ניציים כמו מיכה גולדמן, שמעון שיטרית וכמה מנבחרי המחוזות, שלא לדבר על המועמדים המתנתים משני צדי קו האמצע.

אם מדובר בשלב הסופי, הוא שלב הדירוג, אפשר לצפות כבר עכשיו כמה ממאפייניו. ראשית, בגלל כשלון ה„דיל" הגדול במה שנוגע למועמדים בולטים (משה שחל במקום ה־9, יעקב צור במקום ה־12), אין סיכוי שהמתכונת הזאת תחזור על עצמה. יש יותר סיכוי שקבוצות גדולות, כמו התק"ם, לא תהיה עוד נקודת־משען לכל הקבוצות ולכל היותר תגיע להסכמה צרה, אמיתית, עם קבוצה נוספת או שתיים. שנית, כדי להחזיר את שיווי־המשקל האמיתי למפלגה, יש למועמדים ניציים או „מרכזיים" מהמחוזות סיכוי לדחוק התוצה, או אחורה, מועמדים יוניים שנבחרו במרכז. שלישית, הקרב על מקום בעשירייה הראשונה, ואפילו השניה, יהיה קשה ומורט עצבים. אם יוכיחו חברי המרכז בקיאות וביטחון עצמי כמו אלה שהוכיחו ביום חמישי, יתברר שהצטיינותם לא היתה מקרית, כמו שקורה לפעמים בבחירפתע, אלא שהם שולטים בחומר.

פרסומת מהלכת. בגן התערוכה ביום ה', חבר מרכז המפרגן ל־14 מועמדים. שמונה מהם נבחרו, ויש סיבה לשמחה. (צילום: י.פ.פ.א.)

אחרי ולפני

מאת יצחק בדנר

הבחירות האלה, במרכז מפלגת העבודה, הצליחו ליצור במעט יש־מאין, משהו שהנהגת המפלגה – זו שמקומותיה הובטחו מראש; זו שאינה זקוקה, כנראה, לריענון משמעותי – לא הצליחה ליצור: אמירה ברורה על מגמתה העיקרית של המפלגה. מעתה יהיה קשה יותר ל„עבודה" להסס בנושא המרכזי של חיינו כאן ועכשיו – אלטרנטיבת המשא־ומתן לשלום. מבחינה זו זכה שמעון פרס, החתרן הבלתי־נלאה לשלום, בהתלכדות ברורה סביב פעילותו, אולי כשכר על קיתונות הזלזול והעלבונות שקיבל בשפע מיריביו.

„העבודה" של היום לא רק צעירה יותר. היא גם ברורה יותר בחיגר המדיני שלה, שקשה לטעות בו: גם מה שאלה הקודיים „בניב" בחרו באישים על פי מפתח ברור של דעות, יכולת עשיה ואישיות. ההוכחה: התוצאות המרגשות של ההצבעה בכל הקשור לאורה נמיר, ח"כית טובה, אמיצה ועיקשת, שלא פעם מצאה את עצמה בבדידות פוליטית, מבלי לוותר על עמדותיה. ובחירתו של לובה אליאב, [illegible] את שארית ערכי היסוד ההומאניים־חברתיים־מדיניים הנעלים של מה שהיו פעם תנועת העבודה ומפא"י ההיסטורית. העובדה שהבוחרים לא הניחו לאבא אבן ללכת והכניסו לעמדות קרב את בייגה שוחט, עמיר פרץ, שמעון שיטרית, אלי דיין, יוסי ביילין, מיכה גולדמן, נלי כרכבי, נואף מסאלחה וסאלח טריף ועוד שבעה חדשים בנוף. כולם מבטיחים שיצטרכו לקיים. עכשיו, לאחר הפגנת דמוקראטיה אמיתית במרכז המפלגה, אחרי ההישג האירגוני־רעיוני למזכ"ל עוזי ברעם, צריכה „העבודה" לחזק את נבחרתה בכך שתסייע לציבור להכיר טוב יותר את נבחריה החדשים ואת סגולותיהם.

השר ארנס, אחד הסימפאטיים המסוכנים שבליכוד, העריך למחרת הבחירות ש„העבודה" הלכה שמאלה הרבה יותר ממה שהציבור שיער. אולי. אם „שמאלה" היא מלה חלופית ל„מפוכחות". „העבודה" עכשיו תהיה מפוכחת יותר, שפויה יותר, מיטיבה יותר לקרוא את המציאות הקשה – ויש לקוות, מיטיבה להתייצב בתוקף רב יותר מול גבורת הימין, שם גם אישים שפויים, הגיוניים ומפוכחים כארנס, אולמרט, מרידור, בני בגין ובנימין נתניהו לא יוכלו לכסות בתדמיתם זו על ערוותה המרתיעה של האידיאולוגיה המשיחיסטית־לאמונית־מתלהמת־אלימה, שבשמה הם פועלים.

„העבודה" חייבת להביא בצורה הברורה ביותר לציבור, באמצעות נבחריה, חדשים וישנים, את ההזות המתחקת שלה כאלטרנטיבת השלום, בניגוד ל„ליכוד", המוליך שולל את הנבוכים, כאילו ניתן לאחוז באלטרנטיבה השניה מבלי לסכן באורח חד־משמעי את עתיד ישראל – בידוד, מאזן דמוגראפי שלילי עולה, ירידה, העמקת הפערים, התפוררות הקונסנסוס, כוונות, התפרקות מערכי־אנוש כלליים. ואל לחדשים להניח לחלק מה„משוריינים" ומהנבחרים הישנים לרכך ולטשטש מגמות ולהתפשר מול מה שעלול להיראות כקריצה לציבור.

ואז, רק אז, אולי ישתכנע הציבור (שגם הוא, צריך לקוות, שפוי והגיוני כרובו ושמרכז העבודה לא רחוק מלשקף אותו) להעדיף את האלטרנטיבה של „העבודה", אלטרנטיבת השפיות מול איום הטירוף.

אלתא כמשל

מאת אריה אורד

באלתא חושבים, כי כלכלני הממשלה לא ינוחו כל עוד יישאר מפעל מייצא אחד שלא יפשוט את הרגל

אלתא, הבת־הבכורה של התעשיה האווירית, סיימה את שנת־העבודה האחרונה ברווח נקי של 22.5 מיליון ש"ח. מאחר ששנת־עבודה זו נמשכה רק חמישה חודשים, יש לעשות התאמה לצורך השוואת תוצאותיה לאלה של השנה שלפניה. מן ההתאמה עולה, שהרווח בשנה האחרונה קטן ב־372,000 ש"ח מזה שהיה בשנת־העבודה 1986.

דבר זה כשלעצמו לא היה צריך להדאיג, שכן אלתא צברה במשך השנים עודפי הכנסה בסכום של 115 מיליון ש"ח והיא אחד המפעלים המצליחים של המשק הישראלי, אולם הצטמקות הרווח אינה מקרית, אלא סימפטומטית, וזו סיבה לדאגה.

ראשית, מתוך הזמנות בסכום של 75–80 מיליון ש"ח בשנה, שהיה אמור פרוייקט ה„לביא" לתת ל„אלתא", נותרו רק 16 מיליון. אחת הנגזרות החרשניות ביותר של הפרוייקט אינה מתוקצבת כלל ובשל כך עלולה ישראל לאבד את בכורתה בתחום הלוחמה האלקטרונית, תחום שבו היתה בין המובילים בעולם. גם יתר הנגזרות, אפילו יוכנסו לאחר ממטוסי צה"ל, לא ייכללו במטוסי הקו הראשון. מסתבר אפוא שמפרוייקט ה„לביא" נותר מעט מאוד, וגם המעט הזה לא ינחיל למדינה כבוד רב.

אדרבא, המנכ"ל ד"ר נינו לוי משבח מאוד את „ראשי משרד הבטחון" על מאמציהם לסייע ל„אלתא" להתגבר על הקשיים שהתהוו עם ביטול פרוייקט ה„לביא", אולם נמנע בקפדנות מליחוס אותה מידה של רצון טוב למפקדי צה"ל. אם כי אינו מוכן להשיב על שאלות בנושא זה, עולה מן ההקשרים, שהרמטכ"ל דן שומרון ואנשיו מתייחסים, לדעתו, במשיכת כתף לתעשיה, שכה נפגעה מביטול ה„לביא".

מה שנכון לגבי „אלתא", נכון לרוע המזל לגבי כל התעשיה הבטחונית. אפילו „תדיראן", שראשיו כה עזרו לרמטכ"ל שומרון במאבקו ב„לביא", לא זכתה בהזמנה ממשית בעקבות ביטול הפרוייקט. הסיבה היא, שלצה"ל אין כנראה, ומעולם לא היתה, חלופה של ממש ל„לביא". כפי שהיה ידוע כבר לפני שנה לכל מי שרצה לדעת, החלופות הראויות ממילא טופלו בדרדוש, ומה שלא טופל, לא היה בשל או לא היה ראוי שיטפלו בו. משום כך נותרה התעשיה הבטחונית „עם הלשון בחוץ" בעקבות ביטול ה„לביא".

הרושם הוא, שהפיקוד הבכיר הנוכחי מפנה עורף, אידיאולוגית, לתעשיה הישראלית ומעדיף למסור את ההזמנות לתעשיה האמריקאית, אף שלא תמיד היא טובה יותר, ובוודאי לא זולה יותר. אשר ל„לביא", את זכרו מבקש הפיקוד הבכיר להשכיח כליל. גישה זו של הפיקוד חייבת להדאיג את הציבור ואת נבחריו, למשל את ראשי מפלגת העבודה. אפשר להפסיד בבחירות לא רק בשל תכניות־סרק מדיניות.

הדבר האחר הנלמד מתוך הדין־וחשבון הכספי של „אלתא" נוגע לכל התעשיה המייצאת תמורת דולרים. השינויים בשער החליפין בשלוש השנים האחרונות מגיעים לכדי מחצית מהגידול בהוצאות המקומיות, בעיקר בשל עליית השכר. פער זה של כ־35 אחוז מכביד על התעשיה המייצאת ומביא חלקים ניכרים ממנה לעברי פי פחת.

מאז ומתמיד חתרה ממשלת ישראל לפיתוחם של ענפי התעשיה, שבהם הערך המוסף גבוה. משום כך זכו תעשיית האלקטרוניקה והתעשיה הבטחונית, אבל גם היצוא החקלאי, לעידוד נמרץ. עתה מסתבר, שככל שהערך המוסף גבוה יותר כן קשה פגיעתה של המדיניות הכלכלית ביצוא. שהרי פירושו של ערך מוסף גבוה הוא, שחלקו של חומר הגלם המיובא במוצר קטן וחלקן של ההוצאות המקומיות, בכלל זה השכר, גדול. הואיל וכך, פגיעתו של הפער המתרחב בין ההוצאות המקומיות והתמורה במטבע־חוץ קשה ככל שהערך המוסף גבוה יותר.

כלכלני הממשלה טוענים, שהיעילות בתעשיה, על כל חלקיה, עדיין לקויה ומדיניותם נועדה לכפות את שיפורה. עוד הם טוענים, כי רמת השכר בתעשיה, במיוחד במתוחכמת, גבוהה מדי לטעמם.

אשר ליעילות הלקויה, אכן היא לקויה. אפילו „אלתא" מגיעה רק כדי 73,000 דולר מכירות לעובד, בשעה שתעשיות מקבילות בארה"ב כבר מגיעות ל־100,000 דולר. אולם ספק אם רק התעשיינים אשמים במצב זה. יעילות משקית אינה תלויה רק במנהלים ובעובדים. התעשיה האמריקאית אינה מתמודדת עם שירות מילואים של 30–60 ימים בשנה. היא גם משוחררת מעונשם של שירותי תקשורת לקויים, של ביורוקראטיה המאלצת את־המנהל לרוץ כל שני וחמישי לירושלים ושל שירותים לקויים אחרים, שבגללם נאלצים העובדים להיעדר מעבודתם כדי להסדיר את ענייניהם במרפאות, בבתי־ספר, במשרדי ממשלה ובבנקים, שלא לדבר כלל על קשיי התחבורה הבלתי נסבלים.

ואשר לשכר, גם אילו היו בארץ תנאי מיסוי ישיר ועקיף לפחות כמו באירופה, עדיין היתה דרושה מידה גדושה של ציונות כדי לשבת כאן. כיום רק משוגעים לדבר מחזיקים מעמד מול פיתויי התעשיה המערבית. בכל־זאת יש גבול לכל תעלול. אם לא תהיה מידה כלשהי של התאמה בין רמת השכר בארץ ובין מה שמקובל בארצות התעשיה במערב, לא יהיו כאן עובדים ברמה גבוהה, לא מהנדסים, לא הנדסאים ולא טכנאים. הנהירה התוצה בעקבות ביטול פרוייקט ה„לביא" היא כאין וכאפס לעומת מה שעלול לקרות, אם תרד רמת־החיים מתחת למינימום הנסבל. עדות לכך יכולים לשמש אותם ראשי בנק ישראל, שדווקא בימים אלה העלו את שכרם אל מרומי העננים ועתה הם מפעילים מסעי שתדלנות כדי שהכנסת תאשר זאת. כמה נלעגים הם במלחמתם בשכרם של אנשי התעשיה.

ההרגשה היא, שכלכלני הממשלה לא ינוחו כל עוד יישאר כמפעל תעשייתי מייצא אחד שלא יפשוט את הרגל. הדבר הזה חייב להדאיג את הציבור ואת נבחריו יותר מגודלה של התעשיה הבטחונית כשלעצמה. לרוע המזל, הרושם הוא שאיש אינו שם לב לכך מלבד ההסתדרות והתעשיינים.

מי פוגע בחלשים?

מאת דויד מושיוב

התחום המדיני חשוב, אבל כדאי לראות מה קרה בשנים האחרונות בתחום החברתי: המאזן מבהיל והכתובת ברורה

יהיה מוקדן של הבחירות אשר יהיה, מלחמת הבחירות בין שני הגושים הגדולים, המערך והליכוד, כבר תולה למעשה. היא מתמקדת בעיקר בתחום המדיני. התחום החברתי, שהוא לא פחות חשוב, נותר בשוליים.

אין ספק, עמדות המערך בנושא השלום והבטחון אסור שיטושטשו: אדרבא, מן הדין ש„העבודה" תחדד את ההבדלים בינה לבין הליכוד ותציג בבירור את עמדתה המנוגדת לזו של הליכוד והמצדדת בפתרון מוסכם. עם זאת, אסור שרק נושאים אלה יעמדו במרכז הוויכוח עם הליכוד. „העבודה" צריכה להניף את דגל המאבק החברתי ולהוקיע את מחדלי הליכוד, שהביאו לפגיעה קשה בחלק גדול של אזרחי המדינה. למעשה, כל מדיניותו ומעשיו של הליכוד מאז המהפך ב־1977 היו מכוונים לפגיעה בשכבות החלשות.

● הרס הרפואה הציבורית. הליכוד פעל לפגיעה בשירותי הרפואה הציבורית השוויונית ולהרס התשתית הרפואית הכוללת בארץ, בראש וראשונה על־ידי צמצום דראסטי של השתתפות הממשלה בתקציב קופת־חולים. מתוך תקציב של שני מיליארד שקל, חלקה של הממשלה הוא 20 מיליון שקל בלבד – אחוז אחד, לעומת 29 אחוז ב־1976. הליכוד שואף להקים בארץ שירותי בריאות פרטיים, לבעלי־יכולת בלבד.

מגמה זו של הליכוד באה לביטוי בארישות שמפגין משרד־האוצר הנסימי כלפי המתרחש בבתי־החולים הממשלתיים, ובאי הרצון לנהל מו"מ עם הרופאים ועם עובדי הבריאות האחרים. הפן השני של אותה מדיניות הוא הקיצוץ הנמשך בתקציב משרד הבריאות.

● חיסול אפשרויות שיכון. מאז 1977 חיסל הליכוד מלאי של יותר מחמשת־אלפים דירות שהכינו ממשלות המערך: הדירות נמכרו בזול לבעלי אמצעים, שרכשו אותן כהשקעה כספית. בשנים הללו הופסקה כמעט כליל הבניה לזוגות צעירים והולו לסבסד את דירותיהם. האחראים למשרד השיכון והבינוי משקיעים סכומים אדירים בבניה מסובסדת ביהודה, בשומרון וברצועת עזה ואינם בונים דירות זולות במרכז הארץ.

● מיסוי לטובת העשירים. הליכוד, על־פי השקפת־עולמו, מוצא דרכים לפגוע בעובדים ובעשירונים הנמוכים ולהעשיר עוד יותר את העשירים. הוא עושה זאת, בין היתר, באמצעות המיסוי. בשעה שבעלי ההון נהנים מפרס בדמות זיכויים וניכויים או פטור מהכנסה הנובעת מהון, מוטל מס כבד על הכנסה הנובעת מעבודה. בעלי ההכנסות הבינוניות משלמים 45 אחוז „דירוג" מס על הכנסתם, ושר־האוצר מתנגד להעלאת המס על בעלי ההכנסות הגבוהות.

● שכר מינימאלי. בראש וראשונה נפגעים העובדים מרמות השכר הנמוכות הנהוגות בארץ. מאות־אלפי עובדים משתכרים בקושי שכר מינימום והם זקוקים להשלמת הכנסה. עשרות־אלפים משתכרים שכר נמוך ובינוני. מדיניות האוצר היא לא לתת תוספת שכר.

● ביטול הסכם תוספת היוקר. לדעת שר־האוצר, אין העובדים זכאים לתוספת־יוקר על ההתייקרויות היום־יומיות במשק שיזום משרד האוצר עצמו, על־ידי ייקור מצרכים מסובסדים או אישור העלאת מחיריהם של מאות מוצרים. ב־31 במארס פג תוקפו של ההסכם הקודם והחדש עוד לא נחתם. כלומר, השכיר משלם יום־יום, מכיסו, את ההתייקרויות. אך גם ההסכם הקודם, שלפיו מקבל השכיר פיצוי חלקי בלבד, ובאיחור, אינו לרוחו של שר האוצר והוא רוצה לבטלו כליל.

● פגיעה בגימלאים. כאילו לא די בכך שאדם שיוצא לגימלאות הכנסתו יורדת פלאים ויש גימלאים רבים שאינם מסוגלים לחיות מהגימלה הזעומה שלהם, שואף האוצר להטיל מסים גם על הפנסיה הדלה הזו.

על „העבודה" לצאת במיתקפת־הסברה רחבה נגד הדמאגוגיה החברתית של הליכוד, ולחשוף לפני הציבור את פרצופם האמיתי של אלה המתיימרים לדאוג ל„איש הפשוט". במערכה על דעתו וקולו של הבוחר אסור שמפלגת העבודה תשקע בענייני מדיניות ובטחון בלבד; עליה להקדיש מחשבה ומאמצים לתחום החברתי, שבו חשים רוב האזרחים יום־יום את פגיעתה הרעה של מדיניות הליכוד.

הראש של מי יתגלגל ראשון?

כולם מכירים את גורבאצ'וב, אבל מי הם השחקנים האחרים בתיאטרון של הקרמלין? צוות „האקונומיסט" מציג, מיוחד ל„דבר", את התוכניה

אפילו בימים אלה של „גלאסנוסט" מפליא מה מעט יודעים אנו על משחק הכוחות בקרמלין. סובייטולוגים הסתקרנו מאד כאשר השני בסולם הפיקוד בקרמלין, יגור ליגאצ'ב, הגליף לעתון „לה מונד" כי הוא, לא גורבאצ'וב, יושב־ראש בישיבות המזכירות רבת ההשפעה של המפלגה הקומוניסטית. הם שוב זקפו אוזניים כאשר לב זאיקוב, ראש המפלגה במוסקווה והמפקח על התעשיות הצבאיות, סיפר ל„ניוזוויק" כי הוא מספר שלוש, לפי סדר החשיבות בקרמלין. מי הם הקומוניסטים הקרובים ביותר לפסגה? מי מהם אויב ומי מהם ידיד של גורבאצ'וב?

האנשים החזקים ביותר במפלגה הקומוניסטית של ברה"מ הם אלה היושבים בפוליטביורו, המוליכים את ההחלטות החשובות, ובמזכירות, המנהלת את ענייני היום־יום. כיום יש שישה חברי־על כאלה. נוסף על ליגאצ'ב, זאיקוב וגורבאצ'וב עצמו, נמנים עמם אלכסנדר יאקובלב, המופקד עם ליגאצ'ב על האידיאולוגיה והתעמולה; ניקולאי סליונקוב, המפקח על הכלכלה, וויקטור ניקונוב, שעיסוקו פקוחה על המשקים החקלאיים.

במה שנוגע ל„גלאסנוסט", ליגאצ'ב ויאקובלב מייצגים, בסדר זה, את הקוטב הקונסרבאטיבי ואת הקוטב הרפורמיסטי שבהנהגה. בין שני האישים הללו ובין הדעות שהם מייצגים נטוש מאבק.

ליגאצ'ב לא רק יושב־ראש בישיבות המזכירות ומפקח על הניהול היום־יומי של מנגנון המפלגה, אלא הוא גם ממונה על מדיניות איוש העובדים ועל היחסים עם מדינות קומוניסטיות אחרות ועם העולם השלישי. לפי כמה דיווחים הוציא מידיו יאקובלב את האחריות לתחומי התרבות, התעמולה והעתונות, אבל דיווחים אלה הוכחשו.

ליגאצ'ב מסכים כי רפורמה כלכלית כלשהי היא חיונית, אבל הוא הרבה יותר זהיר מגורבאצ'וב בשאלה עד כמה צריכה הרפורמה להרחיק לכת ובאיזה קצב. הוא הזהיר מפני סכנת מהומות, כמו אלה שבפולין, אם יעלו מחירי המזון, אם בתי־חרושת יפשטו את הרגל ואם פועלים יאבדו את משרותיהם. הוא מתייחס בביטול אל „סוציאליזם של שוק" ואיננו מרוצה מהרחבת היוזמה הפרטית. הוא מתעב את רעיון ה„סוציאליזם הפלוראליסטי", החביב על גורבאצ'וב, והוא חושש כי ה„גלאסנוסט", ובמיוחד הגילויים על עידן סטאלין, יהרסו את אמונתם של האנשים הפשוטים בקומוניזם ובמפלגה.

ליגאצ'ב, בן 67 (גורבאצ'וב הוא בן 57), ידוע כאיש משמעת תקיף, איש משפחה מסור, ופוריטאני במקצת בחייו הפרטיים. אומרים עליו שהוא לא יקדם בדרגה שום אדם אשר לדעתו הוא אב גרוע, בנימוק שמי שאיננו מסוגל לחנך את ילדיו כיאות איננו ראוי להיות בעל תפקיד במפלגה. כמתנזר מושבע ממשקאות חריפים, הוא – כך אומרים – הכוח המניע מאחורי המערכה נגד האלכוהוליזם. אבל יתכן שאין הוא אדם יבש ובלתי גמיש, כפי שמנסים לפעמים לתארו. אומרים שהוא אוהב מחקרים היסטוריים ויצירות של סופרים סיביריים. הוא גם ניהל מאחורי הקלעים כמה רפורמות חינוכיות פרגמאטיות.

יאקובלב, בן 64, שמנמן וחלקלק, הוא ניגודו הגמור. הוא אדריכל הליבראליזציה התרבותית הנוכחית. שלא כמו ליגאצ'ב, שעשה שנים ארוכות במוחה תעשייתי בסיביר, כ„בוס" של המפלגה, בילה יאקובלב שנה בניו־יורק כסטודנט באוניברסיטת קולומביה, במסגרת חילופי סטודנטים. לאחר שהביא על עצמו צרה בשנות ה־70 המוקדמות, כשכתב ביקורת על הלאומנות הרוסית, הוא בילה 10 שנים ב„גלות", כשגריר בברית־המועצות בקנדה.

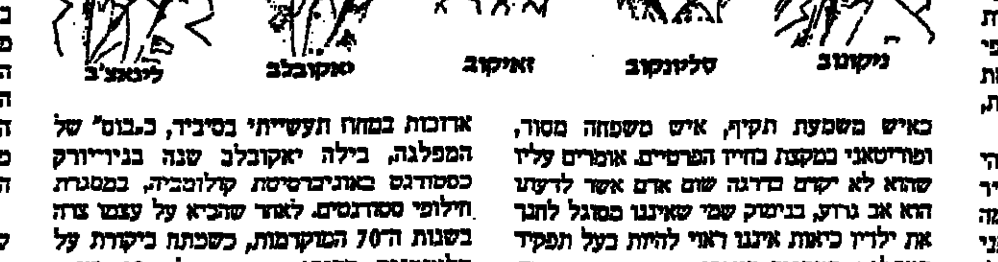
ניקונוב, סליונקוב, זאיקוב, יאקובלב, ליגאצ'ב

הקרבה היתרה אל המערב הצמיחה בו זלזול כלפי „תרבות ההמונים המערבית". הוא אנטי־אמריקאי חריף ותומך בהרחבת הקשרים עם מערב־אירופה ויפאן. על־אף יחסו כלפי ארה"ב אין הוא חושש, כמו ליגאצ'ב, פן יגלוש ה„גלאסנוסט" לאנרכיה. ליגאצ'ב היה רוצה שיחרימו את מוסיקת הרוק. יאקובלב, לעומתו, אומר: „אני, אישית, אינני אוהב רוק־אנד־רול, אבל אם נכדיי אוהבים זאת, שייהנו". על היאקובלבים והגורבאצ'ובים משליכים האינטלקטואלים את יהבם כשהם חולמים על חברה חופשית יותר.

החוקרים את דרכי הקרמלין הניחו בעבר כי זאיקוב, בן 65, קשור למחנה גורבאצ'וב, אבל כיום אינם כה בטוחים בכך. כפועל מתכת בעבר וכמהנדס מוסמך בילה זאיקוב 35 שנים בתעשיה הבטחונית בלנינגרד. ב־1983, והוא מנהל יעיל ובעל בטחון עצמי, נבחר למזכיר המפלגה בלנינגרד. היה זה לפני שגורבאצ'וב הביא אותו למוסקווה, כדי שיפקח על התעשיה הבטחונית. אף שהוא מנהל עכשיו גם את מוסקווה, שמר זאיקוב על מקומו במזכירות הכל־ארצית של המפלגה.

שני מזכירי־העל האחרים, סליונקוב וניקונוב, שניהם בני 59, הם ממקימי ה„פרסטרויקה", הבניה־מחדש של הכלכלה הסובייטית. התפקיד של סליונקוב הוא לפקח על הרפורמות הכלכליות הללו. כשהיה מנהיג המפלגה ברוסיה הלבנה באמצע שנות ה־80, עשתה הרפובליקה שלו כמה ניסויים כלכליים, שהתפשטו מאז ברחבי התעשיה הסובייטית. התפקיד החקלאי של ניקונוב היה בעבר מושב המפלט של הפוליטביורו (עד שגורבאצ'וב הפכו לקרש קפיצה לקאריירה שלו). גם הוא, כמו ה„בוס" שלו, מוצאו ממשפחת איכרים, והוא שותף לדעתו של גורבאצ'וב שצמצום הפיקוח המרכזי חיוני להגדלת המזון שמספקים המשקים החקלאיים הסובייטיים. אספקת מזון טובה יותר היא אחת הדרכים המעטות לשכנע את הרוסי העומד־בתור שכדאי לו להתאמץ למען ה„פרסטרויקה".

אילו היה ליגאצ'ב החבר הבכיר היחיד הגורם דאגה לגורבאצ'וב, לא היו ההכנות לקראת ועידת המפלגה, שתתכנס בחודש הבא, כה עמוסות במחלוקות גלויות־למחצה. הסדק בצמרת המפלגה הוא עמוק יותר. השמועה אומרת, כי „המאניפסט השמרני", שפורסם במכתב ב„סובייטסקאיה רוסיה" בחודש מארס נהנה מתמיכה לא רק של ליגאצ'ב אלא גם של זאיקוב ושל עוד שלושה חברים בפוליטביורו, לפחות: ויקטור צ'בריקוב; מיכאיל סולומנצב, ראש הק.ג.ב., שחב את קידומו בימי אנדרופוב לאמונתו במשמעת ולאו דווקא ברפורמה ראדיקלית, והנשיא אנדריי גרומיקו.

ברגע זה מנצחת גורבאצ'וב וליגאצ'ב נרתעים מעימות פנים־אל־פנים ומשתדלים להגיע לפיוס לקראת ועידת המפלגה. במוקדם או במאוחר יתחילו בודאי ראשים להתגלגל. השאלה היא, של מי?

مكرا من الأصل

هكذا من الأصل

מכתבים למערכת דבר

חוק ודמוקרטיה

"חוק" ויינשטיין, ש"נתקבל" על־ידי הכנסת מעורר שאלות רבות: "החוק" אומר: "מוסדות שהאוצר תומך בהם אינם רשאים לשנות את תנאי השכר של עובדיהם בלי אישורו של האוצר".

לכאורה – סביר. אולם יש לזכור שבמדינה דמוקרטית חוק הוא כללי, הוא חל על האוכלוסיה כולה. נאמר על כן, שהחוק חל גם על הבנקים ומנהליהם: האם נשכח מהו הסכום העצום שהאוצר השקיע בבנקים כדי להצילם ממשבר. האם מעתה ישאלו מנהלי הבנקים רשות מן האוצר להשיב את משכורותיהם? עד כה לא נהגו כך. מדוע לא התעורר האוצר כשנודע ברבים מהי משכורתו של מנהל בנק פלוני. יש עוד מוסדות כלכליים שקיבלו עזרה רבתי מקופת האוצר, האם החוק החדש יחול על מנהלי בתי המלון המפוארים שהוקמו בעזרת האוצר ויש שורה של מפעלים כלכליים של המדינה, וגם בהם משכורות המנהלים אינן נופלות ממשכורות של מנהלי בנקים.

מעניין, שבראש החברות הכלכליות של המדינה עומדים פקידי האוצר לשעבר, אלא שמשכורותיהם חורגות בהרבה מן הדירוג הממשלתי.

למנהלי מוסדות "נתמכים" אלה יש תנאים מיוחדים בשנות עבודתם ובמיוחד כשהם "פורשים" וזה רחוק מאוד מהדירוג של גימלאים במשרדי הממשלה.

ומדוע יצא הקצף על הרופאים?

ההשוואה בין עובדי בנקים ומנהלי מוסדות כלכליים עם רופאים אינה הולמת כלל: שנות ההכשרה האקדמית של הכלכלנים הן כמחצית משנות ההכשרה של רופא. ואין להשוות גם את מידת האחריות המוטלת על רופא לעומת עבודתו של כלכלן באוצר או בבנק.

טוב תעשה הכנסת אם תחזור ותעיין בחוק כדי לבטלו.

ב"צ לוריא
ירושלים

חלמאות ושנאה עצמית

לדברי סופר "דבר" מיום 16.5.88, הודיע לו דובר צה"ל, כי אינו יוזם עוד הודעות על חיילים הנפצעים בשטחים בידי ערבים, אלא רק מאשר אותן לפניית כתבים.

באותו הקשר מרווח סופר "דבר", כי חייל המילואים, חיים מזרחי, נפצע באחרונה בכפר דורה־אלקרע, כאשר ערבי מקומי יצא מביתו, הפיל את החייל, לאחר מכן הטיחו על חלון ביתו, פצע את ידו בשברי־זכוכית, ולבסוף אף ניסה לחטוף את נשקו. רק לאחר שהחייל שלף אקדח פרטי שהיה ברשותו והצמיד לרקתו של הערבי – רק בשלב זה נכנע הערבי.

סופר "דבר" הוסיף, כי בהתאם לשינוי במדיניות הדיווח של דובר צה"ל – הוא לא דיווח על המקרה הזה. בתחקיר שנערך טענו קצינים בכירים, שהחייל היה צריך לירות בערבי להגנתו העצמית. משנשאל חייל־המילואים מדוע לא נהג כך טען, כי יש לו אשה וילדים, ולכן לא רצה להסתבך, משום שההוראות של צה"ל בנדון אינן ברורות. עד כאן סיפור המעשה.

ברצוני לשאול שתי שאלות: א) מדוע שינה דובר צה"ל את מדיניות הדיווח? האם רק כשערבי בשטחים נשרט – צריך להתריע על כך בקולי־קולות ולספק תחמושת נגדנו לכל עוכרי־ישראל ברחבי העולם. ואילו על תקרית כזאת, כשמתנכלים לחייו של חייל־מילואים ישראלי בשטחים – על כך אין מדווחים? איזו שנאה עצמית מפעפעת בתוך הפלייה חלמאית זו?

ב) על דובר צה"ל לתת את דעתו על טענתו של חייל־המילואים, כי ההוראות של צה"ל בעניין פתיחה באש על מתקיפים ערבים, בעת שירותו – הוראות אלה אינן ברורות דיין. גם בנסיבות של התגוננות עצמית הן מגומגמות, ומטבע הדברים, שהן מחלישות את גורם־ההרתעה של החיילים הישראלים שלא רוצים להסתבך.

אליעזר כהן
רמת השרון

גישת "הריאלי" ראויה לעידוד ולחיקוי

לאחרונה רגשה הארץ (ראה "דבר" ו"מעריב") על "הכפיה הדתית" רחמנא ליצלן, שהוטלה על תלמידי ביה"ס "הריאלי" בחיפה על־ידי השתתפותם בכמה מחזורי־עבודה בני שבוע כאורחים במשקי הקיבוץ הדתי.

נודע על כך גם פרופ' דן מלר, שהפך כאב אישי שלו לאיבה כלפי יהדות בכלל ויהודים דתיים בפרט.

פרופ' מלר הגיע כנראה למסקנה, שאת הקיטוב בין דתיים לחילונים ובין היהדות והמדינה, יש להעמיק ולהנציח. לעומתו, סבור ביה"ס "הריאלי" בחיפה להיפך. שם סבורים, שאין סתירה בין אלה שרצונם להיות לאדתיים במוצהר, לבין מורשתם היהודית, וביה"ס אף בנה תוכנית רב־שנתית המשלבת שלושה מעגלים: יהדות, ציונות ודמוקרטיה. במסגרת זו הגיעו קבוצות תלמידים לקיבוצים דתיים בהם מתקיים ניסיון צנוע לבנות אינטגרציה מתמדת בין מצוות "פולחניות" (ההגדרות קוראים אוחרים) לבין ערכי חיים ונורמות חברתיות מתוקנות.

הרי ביה"ס "הריאלי" (שהוא הגדול במדינה: 3600 תלמיד בכיתות א–יב) מנסה שנים רבות בעמל וברגישות לפלס לו דרך יהודית, כבי"ס ממלכתי כללי, אך יהודי, כלפי יהדות מתונה, הרחוקה שנות אור מכפיה דתית. שוחחתי לא אחת עם תלמידי "הריאלי" בעת שהותם אצלנו ודומני שזו גם עמדתם.

לכן, ראוי ביה"ס "הריאלי" ומר ישעיהו תדמור מנהלו, לכל שבח ציבורי על עמדתם המתונה והסובלנית. גישה זו ראויה לעידוד ואף לחיקוי.

אמנון שפירא
קב. טירת צבי

לשנות את המונח "מחנות"

תוך כדי אירוח משפחות תיירים יהודים מארה"ב הוברר לנו, שהפרסום המתמיד על "מחנות" הפליטים, refuge camps, קבע בתודעתם שהמחנות מגודרים [illegible] ובהותמות ותושביהם מנועים מלצאת מתחומי המחנה, דוגמת המחנות שבהם היו כלואים היפאנים בארה"ב במלחמת העולם השניה.

כשהסברנו להם שהמחנות בנויים בניה קשיחה, תושביהם חופשיים בתנועתם והם עובדים באופן חופשי בתחומי מדינת ישראל, התפלאו מאוד. ואם זו תודעתם של יהודים בארה"ב, על אחת כמה וכמה של לא־יהודים.

נראה לי, שיש לשנות את המונח "camps" לכל מונח אחר כגון – כפר – village, יישוב – settelment, שכונה – quarter וכו' ובזאת לשפר, ולו במשהו, את תדמית מדינת ישראל.

מיכה טלמון
באר שבע

ציונות – אנטיציונות, בג"ץ – אנטיבג"ץ...

תגובתה הצפויה מראש של ש"ס לפסיקת בג"ץ בנושא לאה שקדיאל, בכך שהיא תחפש דרכים "פוליטיות" לעקיפת הפסיקה, היא מהלך חרדי אופייני, שחוזר על עצמו שוב ושוב בהיסטוריה החדשה של עם ישראל.

כפתרון לאומי לגלות הארוכה, לאנטישמיות ולצורך ברנסנס רוחני ותרבותי של עם ישראל נולדה הציונות. האורתודוכסיה הדתית דאז כהיום התנגדה ועודנה מתנגדת לה בכל רמ"ח אבריה ושס"ה גידיה, בעל־פה ובכתב, באלימות וב"דרכי נועם", בגולה וכאן בארץ, בטרם קום המדינה, בראשית דרכה וגם היום.

את המדינה הם שללו מכל וכל, ולממשלה הכופרת לא הצטרפו. בהתחלה, כמובן. משהבינו, נוכח עובדות שקמו בשטח ושלא ניתן היה להוסיף ולהתעלם מהן, שאי הצטרפותם לממשלה הפסד נטו הוא להם, ביצעו תפנית של 180 מעלות, ובאסמכתאות הלכתיות שכמאז ומתמיד ניתנות לפרשנויות לכאן ולכאן, יושבים הם כיום בממשלה הציונית, חברים בכנסת, טוענים לחזקה על הרעיון הציוני ("אני כבר 7 דורות בירושלים"), מנהלים את כספי המדינה, קובעים חוקים ותקנות בעניינים עקרוניים לכל אדם, דתי כחילוני, יהודי ושאינו יהודי, אזרחי המדינה לכל דבר.

והנה קם להם אויב חדש: בית המשפט העליון של מדינת ישראל, או במושבו המיוחד לעניינים שבצדק ובאנושי – הבג"ץ, מוסד זה לצנינים הוא בעיניהם, עצם התקועה להם בגרונם כאותה מדינת ישראל שנואה מן העבר, בתקופה של טרם שיעבודה להם. פסיקות בג"ץ, מתבססות על ערכי היושר האנושי, הצדק, המוסר, ההגינות, אינם לרוחם. הם, הטוענים לחזקה על הצדק, המוסר, ההגינות וטוהר המידות האנושי, אינם רואים עצמם כפופים לו כל אימת שהחלטת בג"ץ נראית למישהו מהם כסותרת את צרכיהם המיידיים.

ש"ס, על שס"ה גידיה ורמ"ח אבריה, ועימה בוודאי כל יתר הכיתות הדתיות, יחזרו בוודאי על התרגיל המבריק של חרדי ישראל בהצטרפותם לממשלה בשעתו, וב"דרכים פוליטיות" ינטרלו את הכוחות הליברליים והדמוקרטיים מבית, נוסח פעלו של הסוס הטרויאני. ש"ס בהצהרתה הוכיחה שהיא יודעת את אשר היא סחה, אותם מלחכי הפינכה הדתית מקרב מנהיגינו, המתרפסים הנצחיים בפני כל חובש שטריימל והממלמל פסוקי תהילים כבר יעשו את העבודה עבורם. תרגיל פה ותרגיל שם, ובאותה דרך בה נוטרלה תוך ימים החלטתה של השופטת פרוקצ'יה יהפוך בג"ץ לבד"ץ, ופסיקת גדולי המשפט הישראלי, אותו משב רוח רענן ביום שרב, תירמס ותתבזה תחת רגליה הדורסניות של הפסיקה החרדית.

הלוואי ואתבדה!

יוסף וקסמן, רן כספי ורן מלר
צוות התגובות, האגודה ליהדות הומניסטית חילונית

שום "הכשרת הלבבות" לא תועיל

על תגובתו המגוחכת של שר הדתות מר זבולון המר בעניינה של הגב' לאה שקדיאל ירשה לי להעיר:

יש להכניס אשה לתפקיד מעין זה "בהדרגה", טוען כבוד השר, ו"לא בבת אחת". וכי התכוון שיש להכניס את גב' שקדיאל למערכת בתחים בתחים? קודם הראש, אח"כ הגוף ולבסוף הרגליים? ואם התכוון לכך ש"הרבנים הסרבנים" זקוקים לכך שעליו "להסביר להם את העניין לאט, כדי שיתפסוהו מהר" – האם כה מועט הקרדיט שהוא נותן לאינטליגנציה שלהם, שלמעלה משנתיים לא הספיקו להם כדי להבין במה דברים אמורים?

ושמא רצה לומר שבעיה של התגלגלות יש כאן שעל פי תורת האבולוציה הזמן (ולא ההלכה, למשל) עשוי להשפיע על הגנים של "הרבנים הסרבנים", שיתקדמו, לפי הצורך, עם רוח הזמן, כדי שישרדו. ובכן, האם נסיונו האישי במפד"ל לא לימדהו שלא תמיד הזמן פועל בכיוון שמוצא חן בעיניו? והאם פירושו של דבר שמי שהיה שר חינוכנו ותרבותנו מוכן להודות בנכונותה של תורת האבולוציה, על אף דעתם של מוריו ורבותיו?

אלא מאי – עניין של קשי עורף במובנו השלילי ביותר יש כאן, ושום תקופה של "הכשרת הלבבות" לא תועיל, שכן, מי שלבבו לא הוכשר במהלכן של למעלה משנתיים מאז עלה הנושא לדיון; ולא במשך 40 שנות המדינה; ולא במשך מאה שנות ציונות־מעשית; וכמה מאות שנים מאז תחילת הרנסנס וההשכלה היהודית, שסילקו לבלי שוב את חשכת ימי־הביניים; ואף לא במשך למעלה מאלפיים שנה, מאז הוכרה בתנ"ך זכותה של אשה להיות אפילו שופטת או נביאה – ובכן, מי שלבבו לא הוכשר מני אז ועד עתה, סביר שלא יוכשר עד בוא משיח צדקנו.

את הדמוקרטיה, על כל פנים, לא נניח לו לעשות פלסתר, הדמוקרטיה פירושה לא רק – כמר המר – זכותו של "הציבור הדתי" להתבטא (וכי הגב' שקדיאל אינה נמנית עם הציבור הדתי?), אלא גם: זכותו של ציבור הנשים להתבטא, דתיות וחופשיות.

ד"ר צופיה מלר
צוות התגובות, האגודה ליהדות הומניסטית חילונית

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים

סגן "הידיד"

הגנרל ה. ג. בריידן, מי שהיה סגנו של צ'רלס אורד וינגייט, "הידיד", מגיע השבוע ארצה, וישתתף בכנס ותיקי פלוגות הלילה S.N.S ביום ששי הקרוב. בריידן, גנרל בדימוס של הצבא הבריטי, בן 71, איש גבה קומה ולבן שיער, חי בכפר קטן, כמה עשרות ק"מ מלונדון. לפני מספר שבועות הוא הפתיע את מכריו בארץ והודיע להם על רצונו לבוא לארץ ולהשתתף בכנס. יחד עם "הידיד" ושני עוזרים נוספים לימד בריידן צעירים יהודים בארץ־ישראל שיטות לחימה נועזות ומקוריות בפורעים הערביים, בבסיס מיוחד שהוקם ע"י ההגנה, בשנים 1938 – 1939, באיזור עין חרוד. שני קיבוצי עין חרוד והמועצה האזורית הגלבוע יארחו בסוף השבוע את הגנרל, שיסיר, בין היתר, את הלוט משלט זכרון שהוצב במקום ממנו יצאו בזמנו לפעולות "פלוגות הלילה המיוחדות" שכונו גם "פלוגות האש". בשעות אחר הצהריים, ביום ששי, יתקיים מפגש רעים מיוחד, בהשתתפותו של בריידן וותיקי "פלוגות הלילה". בסופו של היום, בחדר האוכל של עין חרוד איחוד, מוזמנים חברי שני הקיבוצים לשמוע את מאירקה פעיל ולהתרפק על סיפורי הצ'יזבט והזכרונות של חיימקה לבקוב וחבריו.

יצחק מרירור

חריג

מיכאל בר־זוהר, שערך את הספר "אנשי מופת" בהוצאת משרד הבטחון, סיפר אתמול ב"שבתרבות" ברמת־אביב – במה משותפת לעירייה ולמועצת הפועלים של תל־אביב – כמה מחוויותיו בעריכת הספר. בין השאר סיפר על מקרה שהיה חריג בהתנסותו, והוא מעשה בחיים גורי (בתמונה). כאשר פנה אליו בר־זוהר בבקשה לשתף פעולה בהכללתו בספר, סירב גורי סירוב מוחלט: בניגוד לדעת העורך והועדה שעסקה בכך, התעקש גורי לטעון כי "לא מגיע לו" להיכלל בספר, והוא לא זז מעמדתו.

מופת שוודי

הם לא בדיוק אנשים, אבל יש להם זכויות: בעקבות מאבקה של אסטריד לינדגרן, אחת מסופרות הילדים הגדולות בעולם, התקבל בפרלמנט השוודי ביום ו' חוק המבטיח את זכויותיהם של בעלי חיים. שר החקלאות השוודי מאטס הלשטרום יזם חוק חדש, שאישר ביום ו' הפרלמנט השוודי ובו מובטח יחס הוגן לבעלי חיים באמצעות שימוש בשיטות חקלאיות הומאניות ביותר בשוודיה. לפי החוק, אסור יהיה לצופף חיות במכלאות, לכל פרה יובטח מרעה בשנה. הפתוח, תיאסר קשירת זנבות לכלבים ועל המעבדות בשוודיה ייאסר לבצע ניסויים מסויימים בבעלי חיים. החוק הוא תוצאה ישירה של מחאה גוברת בציבור השוודי נגד גידול בעלי חיים בשיטות של בתי חרושת.

לא, הם לא התחתנו: זאת היתה רק תצוגת אופנה שכללה גם בגדי כלה. התצוגה המרהיבה נערכה על סיפונה של אניית הטילים "דזואי" של הצי הששי האמריקאי, ואורגנה על־ידי משרד הקישור לצי הנמצא בחיפה. (צילום: פול מלינג, ישראל סאן)

יזם ונטש

ראש עיריית ירושלים טדי קולק החליט להפסיק ללחוץ להפרדת הבחירות לרשויות המקומיות מן הבחירות הכלליות. קולק היה בשעתו אחד היוזמים העיקריים להפרדת הבחירות ואף ארגן את ראשי הערים ת"א וחיפה בתמיכה לרעיון. כעת סבור קולק, שישנם נושאים חשובים יותר מן העיסוק בהפרדת הבחירות ולכן הוא אישית החליט "לרדת מן הנושא".

יורם לוי

אורח

לביקור בזק בן 12 שעות בתל־אביב מגיע ראש העיר פרנקפורט וולפרם מיכאל בריק (בתמונה). בריק יגיע במטוס מיוחד, ועמו משלחת של בעלי תואר אצולה. במהלך ביקורו הסילוני יוענק לו תואר עמית כבוד של אוניברסיטת תל־אביב מידי ראש העיר שלמה להט ונשיא האוניברסיטה פרופ' משה מני. טקס ההענקה יהיה במסגרת נשף ריקודים ובו תוגש תקרובת בת שש מנות. תזמורת ומקהלה יסייעו לבילוי. ארבעה חברי ממשלה, ח"כים ואישים מצמרת התעשיה והכלכלה בארץ כבר הבטיחו את השתתפותם. בריק מקבל את התואר על היותו פטרון האוניברסיטה בגרמניה והיותו מקדם שיתוף פעולה בתחומי התרבות, החברה והכלכלה בין שתי הערים תל־אביב ופרנקפורט. הוא חבר הסיעה הנוצרית־דמוקרטית.

חילופי תרבות

תערוכת ציורים "אקוורלים מנופי הארץ" תיפתח השבוע בקריית ההסתדרות בכרמיאל, בהשתתפות האמנים יאיר דוד, יובל דורון ויעקב קמחי. התערוכה הופקה על ידי דליה הריץ מהמרכז לתרבות וחינוך בהסתדרות, במסגרת חילופי תערוכות בין אזורים שונים בארץ. דוד, דורון וקמחי הם תושבי השרון שינצלו את שהותם בכרמיאל כדי לקיים ימי ציור בצפון הארץ ולפגוש באמנים מקומיים. מי אמר שחילופי תרבות אפשר לערוך רק עם מדינה זרה?

זוטות מהפסטיבל

הבמאי יוסף מילוא חזר לישראל, אבל לביקור בלבד. קבוצת תיאטרון "ראאם" הבלגית מעלה במסגרת פסטיבל ישראל הצגה בבימויו – "טייבלה והשד שלה". השחקנים, בתלבושות מתוך ההצגה, הגיעו ביום חמישי בלילה, לאחר הבכורה, למרכז התקשורת בירושלים כדי לחגוג עם מילוא את יום הולדתו. בן כמה הוא? מילוא מסרב לגלות... בנוסף לשחקנים הגיעו למסיבת יום ההולדת גם השר יצחק נבון ורעייתו אופירה, המנהל האמנותי של הפסטיבל עודד קוטלר והמנכ"ל ישי עמרמי. בכל נאומי הברכה שנישאו שם הודגשה הבקשה למילוא לחזור לכאן ולא רק לביקור. ועל כך השיב הבמאי הוותיק – שבכל מקום שיהיה בו, ישראל תישאר תמיד המקום שלו והשורשים שלו.

יוסף (פפו) מילוא שומע דברי שבנוע משר החינוך והתרבות יצחק נבון, בעת המסיבה ליום הולדתו (ראה הער המובא).

★

מקהלת הנשים של בולגריה כבר מופיעה כאן במסגרת הפסטיבל. כיצד הצליחו להביא לישראל, בפעם הראשונה, להקה מבולגריה? אנשי הפסטיבל ממלאים פיהם מים בנושא זה. כל שהם מוכנים לגלות הוא כי הקשר נוצר באמצעות האב עמנואל מכנסיית הדורמיציון אשר פגש את הקבוצה באירופה. המקהלה ומלוויה מתגוררים בכנסיה, וגם התוכנית הותאמה לתנאי המקום.

★

אלה הגיעו ואחרים עוזבים. היום, יום א', תצא מישראל להקת בז'אר־לוזאן, אחרי שהות (ארוכה יחסית) בת שבועיים והצלחה גדולה בקהל וגם מצד הביקור.

חדוה צימרמן

מאחורי הקלעים עם מוריס בז'אר (מימין); אופירה נבון ושמחה דיניץ.

אפריקה, אפריקה

עם הופעת הספר "אפריקה, אפריקה" קופרודוקציה של תמר גולן עם אמנון דנקנר, בהוצאת ספריית "מעריב", ערכו עידו דיסנצ'יק ורעייתו בתיה מסיבה גדולה בליל שבת, בביתו של עורך "מעריב" התאספו לא רק אח"מים, כמו יו"ר הכנסת שלמה הלל ושר הבטחון יצחק רבין ורעיותיהם, וכן שגריר חוף השנהב ורעייתו, אלא גם עמיתים מעתונים אחרים והרבה "מי ומי" בחיי הציבור והחברה – כולם ידידים של תמר גולן שבאה, כדרכה, כולה בלבן. המוזמנים זכו לספר עם הקדשה.

ברידג'

יפות יפות!

מאת ארנונה שמאן

תחרות מלכת היופי הישראלית התקיימה לפני שבועות מעטים המלכה, למרות הערות הקנאה מצד המבקרים, באמת יפה.

אולם אנו עוסקים פה בברידג', ענף רציני, ולא בהבלי העולם הרחב, ולכן אם היתה נערכת תחרות יופי בברידג' הייתי בוחרת ביד הבאה, בה נתקלתי באחד מעתוני הברידג'. היד שוחקה על ידי סרונד רון הנורווגי (סליחה אם שיבשתי את השם).

	צפון: ♠K763 ♥64 ♦832 ♣AJ54	
מערב: ♠1095 ♥A753 ♦Q96 ♣1062	צפון / מערב מזרח / דרום	מזרח: ♠QJ42 ♥10 ♦KJ1054 ♣KQ8
	דרום: ♠A8 ♥KQJ982 ♦A7 ♣973	

מחלק מזרח:
פגיעים: כולם
ההכרזה:

מזרח	דרום	מערב	צפון
1 דיאמונד	דאבל	---	1 ספייד
---	2 הארט	---	3 דיאמונד
---	3 הארט	---	4 הארט

מערב הוביל בדיאמונד נמוך, מלך ממזרח והכרוז זכה באלוף. לכל שחקן ברידג' מתחיל ברור שעל הכרוז למסור לקיחה בהארט, לקיחה בדיאמונד, ושתי לקיחות בקלאב. לכל שחקן, מלבד הכרוז, הוא ביסס את תכניתו הראשונית על מצב שבידי מזרח 4 קלפים בסידרת הספייד יחד עם ה־10 K Q בקלאב, ואז קיימת אפשרות של להוציא מזרח בין שתי סדרות אלו כך שבסופו של דבר או שתגבה ה־9 קלאב בידו, או שיגבה הספייד הרביעי שבדומם.

הכרוז המשיך בהארט, מערב זכה, המשיך בבלכה דיאמונד ודיאמונד נוסף שנחתך. הכרוז המשיך בסידרת ההארט עד למצב הבא:

	צפון: ♠K763 ♥--- ♦--- ♣AJ3	
מערב: ♠1095 ♥3 ♦--- ♣1062	צפון / מערב מזרח / דרום	מזרח: ♠QJ42 ♥--- ♦--- ♣KQ8
	דרום: ♠A8 ♥98 ♦--- ♣973	

הכרוז שיחק הארט, ומזרח השליך את ה־8 קלאב, התכנית המקורית השתבשה, כשום שהתברר שבידי מזרח היה K Q 8 בקלאב. הכרוז לא נואש, ועקה "העברת לחץ" ממזרח למערב (שימו לב לביצוי תכנית של שחקני צמרת, תוך כדי המשחק, בהתאם לנסיבות), הכרוז המשיך בהארט האחרון, מזרח היה לשמור את הקלאבים ואם ישליך קלאב, ישחק הכרוז אלוף קלאב וקלאב נוסף, התשיעית בידו תגבה), ולכן השליך ספייד, הכרוז השליך את הנסיך קלאב מהדומם, והלחץ חזר למזרח, אם ישליך ספייד, ישחק הכרוז את האלוף והמלך ספייד, יכבד לבורח לקיחה בספייד, אולם הספייד הרביעי בדומם הגבה, לכן השליך מזרח את המלכה קלאב. הכרוז המשיך באלוף קלאב, מלך ספייד, ואלוף ספייד, ושיחק את ה־9 קלאב, מערב זכה בעשירית ונאלץ לשחק את ה־6 קלאב שנלקחה עם ה־7 של דרום והחוזה בוצע (מחיאות כפים).

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

עקב הכנסת שעון הקיץ תחילת הקונצרטים במוצאי שבת והחגים תהיה בשעה 9 בערב

תל אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
קונצרט למנויים סד' 8
סדרה ה': יום ג' 31.5.88
ליאונרד ברנשטיין מנצח
מישה מאיסקי צ'לו
התכנית:
ברנשטיין – "משחק יובל"
בלוך – "שלמה"
דבוז'אק – קונצ'רטו לצ'לו

חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
קונצרט למנויים מהעונה הקודמת (1986/87)
סדרה א': יום ד' 1.6.88
ליאונרד ברנשטיין מנצח
מישה מאיסקי צ'לו
התכנית כמו בת"א סדרה ו'

ירושלים, בנייני האומה, 8.30 בערב
קונצרט למנויים סד' 8
יום ה' 2.6.88
ליאונרד ברנשטיין מנצח
מישה מאיסקי צ'לו
התכנית כמו בת"א סדרה ו'

תל אביב, היכל התרבות:
קונצרט למנויים סד' 8
סדרה ז': מוצ"ש 4.6.88, 9 בערב
סדרה ח': יום א' 5.6.88, 8.30 בערב
ליאונרד ברנשטיין מנצח
מישה מאיסקי צ'לו
התכנית כמו בת"א סדרה ו'

תל־אביב היכל התרבות: 8.30 בערב
קונצרטים למנויים מהעונה הקודמת (1986/87)
סדרה כ': יום ב' 6.6.88
סדרה ל': יום ג' 7.6.88
ליאונרד ברנשטיין מנצח
מישה מאיסקי צ'לו
התכנית כמו בת"א סדרה ו'

תל־אביב, היכל התרבות,
קונצרט למנויים סד' 10
סדרה א': יום ד' 8.6.88 בשעה 8.30 בערב
סדרה ב': יום ה' 9.6.88 בשעה 8.30 בערב
סדרה ג': מוצ"ש 11.6.88 בשעה 9 בערב
קלאוס טנשטדט מנצח
[illegible] פסנתרנית
התכנית:
מוצרט – הפתיחה ל"חליל הקסם"
מוצרט – קונצ'רטו לפסנתר ק. 467
מהלר – סימפוניה מס' [illegible]

אלמקס משחת השיניים במניעת עששת – יעילה פי 3

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב: בני – דיזנגוף 174 – 222386; קופ"ח כללית – אמסטרדם 7 – 232383
ירושלים: אליסון – ישעיהו 10 – 583753
חיפה: יבנה – אבן סינא 7 – 672288
פתח־תקוה: קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן: ירושלים – ירושלים 62 בני־ברק – 788515; רשי – רשי 13 רמת־גן – 7510971
בת־ים: גני בת־ים – הנביאים 5 בת־ים – 5515671

אלמקס
מיוצרת ע"י GABA

מודען

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על המוקדים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433500
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' ובערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא מס. 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ב' – 04־523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

[illegible] עזרה ראשונה בשעת
בתל־אביב – 03־5461111
קו לילדים ולנוער – 03־261113
ירושלים – 02־227171
חיפה – 04־672222
נתניה – 053־335516
כרמיאל (גליל) – 04־988410
כפר־סבא – 052־913999
באר־שבע – 057־418111
קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשישים 03־690685
האגודה [illegible] בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146
טל: 239207 בימים א' – ה' 9 – 5

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965
מרחב תכנון מקומי הגליל המזרחי
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, החליטה באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכנית מתאר הנקראת: תכנית מס' 5274 שינוי לתכנית מתאר מס' 396 – שינוי יעוד [illegible], מושבת כנרת, שהודעה על הפקדתו ביחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3339 מיום כ' באייר התשמ"ו (29.5.86) עמוד 3155.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:–
גוש 15308 חלקה 95 חלקי חלקות 94, 120.
עיקרי מטרת שנוי התכנית: יעוד השטח [illegible].
השינוי האמור בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המזרחי שברחוב יוחנן בן זכאי, טבריה, וכל המעוניין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
ט' בניסן התשמ"ח
27.3.88
עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה – צפון

עיריית חיפה – משרד מהנדס העיר
הועדה המקומית לתכנון ולבניית העיר חיפה
רחוב ביאליק 3 חיפה
טלפון מספר 04־640775
הודעה עפ"י סעיף 149, לחוק התכנון והבניה התשכ"ה־1965
ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי:
מרכז קופ"ח – לאשר שינוי יעוד [illegible] בגוש 10799 חלקה 65, 67, כרמל.
אפשר לעיין בבקשה במחלקה לפיקוח ורישוי על הבניה, בבנין העיריה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים א',ג',ה' בין השעות 08.00–11.30.
המעונין להגיש התנגדות לבקשה, יגישה לפי הכתובת דלעיל, תוך [illegible] מיום פרסום הבקשה.

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965
מרחב תכנון מקומי עמק הירדן
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, החליטה באישור שר הפנים, לאשר שינוי תכנית מפורטת הנקראת: תכנית מפורטת מס' 3307 שינוי לתכנית מפורטת מס' 166 – [illegible], פוריה שהודעה על הפקדתו ביחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 2899 מיום ו' באדר התשמ"ג 3.3.83 עמוד 1242.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:–
גוש 15317 חלקות 45–146.
גוש 15321 חלקות 52–67, 69, 79.
גוש 15322 חלקות 40–100 חלקי חלקות 5, 7–12, 35, 36.
גוש 15346 חלקה 1.
עיקרי מטרת שנוי התכנית: שנוי יעוד השטח מחקלאי לבנוים א'. חלוקה למגרשים לבנוים א', קביעת שטחים פרטיים פתוחים. יעוד שטחים צבוריים פתוחים, מגרשים לבנייני צבור, מגרש ספורט לכדורגל ולבריכת שחיה.
השינוי האמור בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה עמק הירדן שבמועצה האזורית עמק הירדן, צמח, וכל המעוניין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון
[illegible] בניסן התשמ"ח 13.4.1988

חוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
מרחב תכנון מקומי לוד
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1956 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ובניה, מחוז מרכז ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה לוד הופקדה תכנית מפורטת הנקראת: "תכנית מספר לד/134".
השטחים הכלולים בתכנית ובמקומם: ישוב: לוד.
גוש 3959 חלקות 14, גוש 3960 חלקות 19.
עיקרי הוראות התכנית: התוויית דרך חדשה ע"י שינוי יעוד. ביטול קטע מדרך קיימת והפיכתו לשטח לתעשיה.
כל מעוניין רשאי לעיין בתכנית, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה עצמו נפגע על־ידי התכנית, וכן כל הזכאי לכך עפ"י סעיף 100 לחוק, רשאי להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות.
התנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנמקות ובלווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.
ד. שריג
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז מרכז
4.5.1988

נהג!
עשה את המינימום למען אלה העושים את המכסימום.
תן טרמפ לחייל!

לפני 60 שנה

גירושים מהארץ

לפי ידיעות בועד הקהילה של יפו־ת"א דוחה הממשלה את גזירת הגירוש על חמש משפחות שעמדו להשלח מהארץ. לשתיים כבר הותרה ישיבת קבע.

גירוש נגזר על עשרה פועלים היושבים בבית הסוהר בירושלים. כמעט כולם על שייכות לאיגודים בלתי־ליגליים.

הקלה בהגירה לאמריקה

בית הנבחרים והסינט אישרו את הצעת החוק המתיר כניסה למדינה למשפחות האנשים הנמצאים כבר שם – מחוץ למכסת ההגירה הרגילה. החוק טעון אישור הנשיא קוליג'.

לפני 40 שנה

ערבים מבקשים להתגייס למשטרת ישראל

נודע לנו, כי כמה ערבים ביקשו להצטרף אל כוחות המשטרה. השוטרים הערבים ייהנו מכל הזכויות ויחוייבו בכל החובות של השוטרים היהודים. האנשים יעלו לכל הדרגות לפי השכלתם ונקיון כפיהם.

גיוס בחורות לחקלאות

זעקה על מחסור בכוחות אדם בחקלאות העוברת נשמעה בכנס הנשים המועצות. המשרד לחקלאות מתכנן תכנית לגיוס חובה של כל הנוער מגיל 16 עד גיל עבודת צבא.

דבר ספורט

מימין: הספסל של הפועל ת"א מצפה בכליון עיניים לשריקת הסיום. רוצים לחגוג. באמצע: השריקה באה והצופים הצוהלים מניפים דגלים הצעיפים אדומים ותולצים את הפקקים מהשמפניות; משמאל: ההמולה על כר הדשא. דגלים בידיים, שמפניה בשערות והשחקנים על הכתפיים (צילומים: א. קנפר)

הכתר ה־12

אותו מקום (בלומפילד), שנתיים אחרי הנצחון הדרמטי על מכבי חיפה 1:0 ✓ 12 אלף צופים בצעיפים ודגלים אדומים חגגו עם הפועל ת"א את הנצחון על הפועל באר־שבע (1:2) והזכיה באליפות המדינה בכדורגל בפעם ה־12 בתולדות המועדון ✓ מזל טוב לזכית ה"בת־מצווה" ✓ לא הועיל למכבי נתניה המהפך מול הפועל פ"ת, 1:2, לאחר 1:0 ✓ תזכורת: ביום שלישי ייפגשו שתי הגדולות בחצי גמר גביע המדינה ✓ צפוי הפרס מרתק הפועל בדרך ל"דאבל" או הנקמה המתוקה של נתניה

היציע המרכזי

כמו ביום העצמאות. שמחה מתוכננת

מאת ניסן פרידמן

לא היתה זו התפרצות שמחה ספונטנית. לא היתה זו שמחת בית השואבה. אפילו הכרוז נעים הקול, צחי פלה, נאלץ ליטול את שרביט הניצוח ולקרוא את הקהל לסדר: "אני מבקש מהצופים לא להירדם". ובתרועת קבוצת סקיי את היציעים לקריאות עידוד: אראלילה אראלילה הפועל אלופה. כמעט חצי איצטדיון היה ריק. רחוק מלהזכיר את "משחק העונה" מלפני שנתיים. לבאר־שבע היו נציגים בודדים ביציע. הם נבלעו בין הדגלים והצעיפים האדומים. השירה הנידות הסואלס הקבילו את פני השחקנים בעלותם למגרש. בדקה ה־2 זה עוד נראה כמו משחק אליפות. ברשטורית השלים מבצע התקפי מרשים בשער קלאסי והקפיץ את היציעים. הכל התנהל כמו על פי תכנית. מאומה לא יכול היה להפריע לחגיגות האליפות המתוכננות לסיום המשחק. כמו חגיגות יום העצמאות המתוכננות במעט שנה מראש. אח"כ שער של לוין בנתניה והקהל הוליס לקחת מנוחה עד חגיגות בדקה ה־81.

אבל, רפי שמואל, הפר את הדממה בדקה ה־81. שער שני והקהל התעורר והכחיז ששעת הפיאסטה מסתיימת. ברחמה, בלי טיפת התחשבות, שלח טיל לחיבורים. לפתע, מעט עצבנות וחוסר סבלנות במחנה האדום. רבים כבר זינקו מעל גדר היציע ובאו על קוי המגרש ופגו בתחינה לעוברית צבי שישרוק לסיום. כה המשטרה לא רצה להפריע לקהל, ברובו מורכב מבני נוער, להצטרף לחגיגה. 11 באר־שבעים שיחקו לפתע מול 500 אדומים. ואז, באה השריקה האחרונה והבאר־שבעים חשו מיותרים לחלוטין וכאילו התנגדו באויר. פקקי השמפניה הולצו במהירות והמשקה התוסס ניתז על פניהם ומדיהם של השחקנים המיוזעים. אלי כהן נחטף והונף על כתפיים. חולצתו קולפה מעליו. עוד כמה שחקנים מצאו עצמם בראשי הפירמידות האנושיות. הקפת האליפות, בפעם השלישית בעשור זה, נמשכה דקות ארוכות. הייתי כבר בדרכי למושב, כשהם עוד המשיכו לפרק את כל מגת התיסכול שהצטברה אחרי ההרבה בכדורגל.

עקב, דאש, סיני, אלי, מיקי – שער האליפות!

מיקי ברשטורית מבקיע בבעיטה שטוחה את השער הראשון

הפועל ת"א – הפועל באר־שבע 1:2

מאת משה כהן

הצבע האדום שלט אתמול ביציעים ובדשא הירוק של איצטדיון "בלומפילד". אמנם, הראש של שחקני הפועל ת"א היה נתון כבר לחגיגות האליפות, אבל לשחקני באר־שבע היו תכניות אחרות. הם קיוו לנצח כאן ולהעביר את ההכרעה לשבוע הבא, דבר שהיה מבטיח להם קהל שיא במשחק הבית נגד נתניה. אבל, בסופו של דבר נאלצו האורחים להניף דגל לבן.

השמחה האדירה של שחקני, מנהלי ואוהדי הפועל ת"א השכיחה את הדקות הקשות שעברו על הקבוצה עד הרגע המיוחל. לא אחת נדמה היה, כי שחקני בירת הנגב עומדים בפני הבקעת שער ולא היה חסר הרבה שהם יצליחו לדחות את ההכרעה.

יתכן שהשער המוקדם של שחקני הפועל גרם לריפיון מה בשורותיהם. רק כך ניתן להסביר את מהלך האירועים במשך 90 דקות. רוב שחקני הפועל שיחקו מתחת לרמתם הרגילה. בעיקר איכזב "שחקן השנה", אלי כהן. לפני המשחק הוא קיבל פרסים ופרחים. נגיעתו הראשונה בכדור הביאה לשער היתרון של קבוצתו ובהמשך הוא בעט כדור מסוכן לשער, אבל לא היה זה אותו אלי כהן נמרץ וחסר פשרות.

וחבל שהם לא נוצלו מספיק. בן שטרית היה מסוכן והדבר בא לידי ביטוי במעורבותו בהבקעת שני השערים. רפי שמואל, שנכנס לשחק בשלהי המשחק הכניס התלהבות למשחק חבריו והוא היה ראוי להבקעת השני.

האורחים מבירת הנגב ראויים לחופן מחמאות. הם לא התחשבו בתוכניות של אוהדי הפועל ת"א והגיעו לבלומפילד במטרה ברורה לנצח. למזלם הרע נעדרו משורותיהם חלק מכוכביהם. שהבולטים בהם היו חיון האחבה. הדבר פגע קשות בהתקפתם. אמנם בדקות רבות שלטו הכיכר של ניסים בכר במרכז המגרש, אבל הדבר לא בא לידי ביטוי ע"י שער של אלתר הולס.

פתיחת המשחק היתה מדהימה. כבר בדקה ה־2 צהלו "האדומים". ברשטורית הודיר בראשו, אלי כהן בעקב לבשה סיני, בחזרה לכהן, ששוב החזיר לסיני וזה שיגר את הכדור בהאוריר לבן שטרית, שבבעיטה נאה מ־16 מ' קבע – 0:1.

התרגעות

שחקני הפועל המשיכו לשחק משחק קבוצתי והאורחים מבירת הנגב נראו המומים. בדקה ה־4 הפתיע אלי כהן בבעיטה אדירה מ־25 מ', שנקלטה ע"י גיורא אבכמן.

באר־שבע יצאה בהדרגה מהלם הפתיחה. בדקה ה־8 ניתנה לעודד הזדמנות נוחה להבקיע שער. אבל הוא בעט בתוך הרחבה לשחקים. כעבור שבע דקות הפתיע עודד המסוכן בבעיטה מסובבת, שההדפה בקושי רב ע"י אלתר.

בהמשך נרגע קצב המשחק ושתי הקבוצות נכנסו לאדישות מה. לקראת תום המחצית התעורר המשחק. בדקה ה־43 בעט בן שטרית מקרוב לקורה ולחוץ. כעבור שתי דקות בעט עודן כדור עוצמתי מסוכן מ־20 מ' לחוץ.

בדקה ה־60 ניתנה לבאר־שבעים הזדמנות נדירה להשוות את התוצאה. רהאן מצא את עצמו חופשי מול אלתר, אבל הוא בעט בשלנות לחוץ.

שמואל ב'

במשחק הבסיף להרדים את הצופים ובידי פעם שכחנו שאנו נמצאים במשחק הכתרה של אלופת המדינה. כניסתו של רפי שמואל למגרש בבקום ואנו הרדום התעורר זה היה במשחק הבריא. בדקה ה־81 התכבד שמואל לחרוץ למעשה את גורל האליפות. משה סיני פרץ לעבר השער ובסר מסירה נאה לבן שטרית, שניסה להלוך על לפני מגן באר־שבעי, אבל הכדור נהדף ובן שטרית העביר להסיט את הכדור לרפי שמואל, שבבעיטה אדירה מתוך הרחבה קבע – 0:2.

החגיגות ביציעים כבר החלו וכולם המתינו בקוצר רוח לשריקת הסיום. אולם, האורחים מבירת הנגב בידם להביך רגל לבן. בדקה ה־88 קלט בן הבו את הכדור הרחוק מרחבת העונשין. הוא התקדם כמה צעדים והניף את רגלו 30 מ' מהשער. הכדור "טס" לעבר הפינה השמאלית של אלתר הדום – 1:2.

מכת מחץ

אולם, הפועל ת"א בנויה בכוכבים רבים. אתמול היו יוסי זאנה, משה סיני, מיקי ברשטורית ורפי שמואל מספיק טובים כדי לקבוע אי נציבות. זאנה היווה תחנה אחרונה לחלוצי היריב, סיני שיחק באלגנטיות רבה. הוא הרבה לסגר מסירות פז לחבריו

בשבת הבאה
ביתר ת"א – הפועל ת"א
באר־שבע – מכבי נתניה
כפר־סבא – צפרירים חולון
הפועל פ"ת – שמשון ת"א

הניחוש הנכון

1.	צפרירים – בית"ר ת"א	1
2.	הפועל ת"א – באר שבע	1
3.	מכבי נתניה – הפועל פ"ת	1
4.	שמשון ת"א – כפר סבא	1
5.	הפועל יהוד – הפועל ר"ג	1
6.	הפועל ים – מכבי שעריים	1
7.	הפועל חיפה – מכבי יבנה	2
8.	הפועל טבריה – הפ. חדרה	1
9.	קמבלטאון – פלניה	2
10.	קראוויה – קמבוארלאנד	1
11.	הלאס – בורדורי	1
12.	פיתהילס – ליון גרינג'	2
13.	אולימבורי – אולאיד	1
14.	הרביל – ברדקאלה	2

מכבי נתניה – הפועל פתח־תקוה 1:2

הנצחון העצוב ביותר

מאת דוד בכר

כיצד לנצח ולרדת לחדר ההלבשה עם פנים נפולות? את זה הדגימו אתמול שחקני מכבי נתניה, שנבכו אמנם על הרכב דומה של הפועל פ"ת – 1:2, אבל על זכיה באליפות המדינה הם יכולים רק לחלום.

פתיחת המשחק היתה מפתיעה. האורחים מאם המושבות הצליחו בדקה ה־10 לעלות ליתרון מפתיע. ניר לוין קיבל מסירה מקלמנוביץ', יעקב בלדב יצא מולו ולוין בתחכום רב בעט את הכדור מעליו לרשת – 0:1.

שחקני עיר היהלומים לא נבהלו. הם יצאו להתקפות נגד ובאחת מהן הבקיעו שער השוויון. בדקה ה־23 מסר עודד מכבס מסירת פז ליגאל מנחם והאחרון לא התקשה לקבוע מקרוב – 1:1.

ברוב דקות המחצית השניה ניסו המקומיים להכריע את המשחק, אבל דווקא לאורחים ניתנה הזדמנות נוחה להבקיע שער יתרון. בדקה ה־88 ניצב מוחפד חופשי מול בלדב, אבל הוא בעט בשלנות לגופו של השוער המזנק.

נתניה ניצלה את האכזבה הפתח־תקואית. בדקה ה־89 התנהל בני לם עם הכדור ובבעיטה שטוחה מ־18 מ' קבע את תוצאת המשחק שלא שינתה דבר – 1:2.

צומצם שכר הכדורגלנים

מאת שמואל קליגר

שחקני כדורגל בליגה הלאומית לא יוכלו להשתכר יותר מ־45,000 שקלים ברוטו בעונה (שחקנים בליגה הארצית – מחצית מהסכום הנ"ל) האמנה הבינמרכזית בין 3 המרכזים הגדולים הארוכה ב־3 שנים: מאמנים יוכלו להשתכר עד למקסימום של 55,000 שקלים בעונה – כך נקבע בסוף השבוע בישיבה של ראשי המרכזים אופק (הפועל), כספי (מכבי) וגריפל (בית"ר) וראשי ההתאחדות לכדורגל סודיר ומילצין.

לא היתה שום בעיה להשיג הסכמה בדבר צמצום התשלומים לשחקנים ואולם בעניינם של שחקנים שכבר חתמו על חוזים ארוכי טווח נתגלעה בעייה ולבסוף סוכם כי שחקנים כאלה יצטרכו להפקיד את חוזיהם עד 12 ביוני בידי הנאמן של ההתאחדות לכדורגל ואז יהיו זכאים להגנת תשלומים גבוהים יותר מהסכום המקסימלי המותר.

צפרירים חולון – בית"ר ת"א 0:3

נצחון ראשון בפליי־אוף

מאת יוסי משורר

שחקני הפועל צפרירים חולון זכו אתמול בנצחונם הראשון במסגרת משחקי הפליי־אוף. הם ניצלו את אדישותם של שחקני בית"ר ת"א, כדי לזכות בנצחון ביתי – 0:3 (0:0).

1500 הצופים שנהגו מבגיסה חופשית גילו אדישות רבה מההתוצאה הסופית. לאחר מחצית ראשונה עקרה משערים הצליחה חולון לעלות ליתרון ראשון בדקה ה־63, שקיקה הגביהה כדור לרחבה וליאון פנסו קבע בנגיחה נאה – 0:1.

החולונים המשיכו להלום. בדקה ה־65 הגביהה מרקו ברבורך את הכדור לעבר השער ושוב היה זה ליאון פנסו שבנגיחה קבע – 0:2.

החולונים המשיכו לעשות במגרש ככל העולה על רוחם. בדקה ה־80 פרץ מרקו בן ברוך שוב לעבר השער ומול אבי ליברמן הוא לא התקשה לקבוע את תוצאת המשחק – 0:3.

שמשון ת"א – הפועל כפ"ס 0:1

איך לנצח מבלי לתקוף

מאת ג. אשר

כשלא מנצלים הזדמנויות – מפסידים. את האמרה הידועה הזו למדו אתמול על בשרם שחקני הפועל כפר־סבא שהיו חייבים להבקיע לפחות חמישה שערים, אבל בסיום המשחק הורה לוח התוצאות על 0:1 לזכות שמשון ת"א.

לאחר מחצית ראשונה עקרה משערים, ניסו שתי הקבוצות לפתוח את המחצית הראשונה עם שער יתרון. בדקה ה־51 הצליחה שמשון בהתקפה מתפרצת לעלות ליתרון. שוקרון פרץ מהאגף ובעט כדור רוחב לעבר יוסי כהן, שבבעיטה מקרוב קבע – 0:1.

בעיניו של אחד המחזור

מכב העבר של הפועל ת"א, ריפעת טורק:

זו אלופה עם אופי, אבל אז היה קהל, רמה ו... כיף

מאת שמואל קליגר

ריפעת טורק ישב אתמול ביציע מס. 1. אדם מכובד ביציע הכבוד. הוא היה במרכז חגיגות האליפות לפני שבע שנים. הנה מה שיש לו לומר על היום הזה:

"כל הכבוד לאגודה, לקבוצה ולמאמן. לקחת אליפות שלישית במשך 8 שנים – זה מדבר בעד עצמו. אני גאה בהם. המשחק נגד הפועל ב"ש לא היה גדול במיוחד. אבל, גם במשחק הזה הוכיחה קבוצתי מדוע לקחה את האליפות. מדובר באליפות של קבוצה עם אופי.

הקבוצה אמנם לא נתקלה ביריבות ותיקות בדרך לאליפות. חסרות היו בית"ר ירושלים, מכבי חיפה, בני יהודה ומכבי ת"א, אבל גם כך אי אפשר לזלזל בהשג האליפות. לא מדובר באליפות של קבוצה שלא נתקלה ביריבות של ממש. את הקבוצה לא מעניין בכלל מי היריבות. מעניין רק דבר אחד: האליפות.

הכל שמגיע פחות קהל. זה מראה שהמשחקים פחות טובים. משהו נוסף שונה: האוירה. גם בקבוצה וגם בקהל. האליפות היחידה שלקחתי עם הפועל ב־15 שנים שאני משחק בה, בשנת 1981. שני משחקים לפני הסיום היינו באותו מצב כמו עתה. היינו זקוקים לנקודה או לנצחון על מכבי פ"ת. ומה קרה? כבר בהפסקה הולכנו 0:4 ושיחקנו עם "רצה בעיניים". בלומפילד היה מלא עד אפס מקום ונדמה לי שגם השמחה וההתלהבות של האוהדים לא ידעה גבול. יכולת לראות אנשים בוכים. אוירה של סירוק. יכול להיות שלאנשים כבר נמאס מאליפות. רוצים לראות משהו חדש.

בהשוואה לאליפות ההיא, אליפות 1988 היא משהו פשוט:

– אין ספק שאלי כהן הוא האיש של האליפות. הוא היה ממש מצויין כל העונה. ולא בכדי זכה בתואר השחקן והמצטיין של העונה. גם משה סיני חזר לעצמו אחרי תקופת התאקלמות בתום תקופה "בלגית" קצרה. למאמן שניאור חלק מכריע בהצלחה אם כי היו לו שתי מעידות: בעניין גילי לנדאו ובעניין ינקה אקהויז.

מה יש לעשות בעונה הקרובה? דיברתי על כך כבר עם המאמן החדש שוקי. צריך להחדיר דם חדש כדי לעורר התלהבות מחודשת. כדי לא לנוח על זרי הדפנה".

הליגה הלאומית

	הקבוצה	משי'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
	בית עליון						
.1	הפועל תל־אביב	32	18	9	5	23–41	63
.2	מכבי נתניה	32	16	11	5	34–55	59
.3	הפועל באר־שבע	32	13	12	7	21–32	51
.4	שמשון תל־אביב	32	13	11	8	31–35	50
.5	הפועל כפר־סבא	32	11	12	9	30–33	45
.6	הפועל פתח־תקוה	32	11	10	11	41–44	43
.7	בית"ר תל־אביב	32	9	13	10	38–38	40
.8	הפועל צפרירים	32	8	13	11	34–31	37

שבדות ומספרים: פליי־אוף 6

הפועל ת"א 2 (1)
באר־שבע 1 (0)

● מיקי ברשטורית (2), רפי שמואל (81)
● רפי ברהמו (88)
ציון משחק: 6
המצטיין: משה סיני
המאכזב: יהודה עמר
שופט: עובדיה צבי
צופים: 12,000
איצטדיון: בלומפילד

★ הפועל ת"א: אלתר 5; עמר 4 (שוקרון), סגל 5, זאנה 7, הרשליקוביץ' 5; ארמה 5, אלי כהן 6, סיני 7, אקהויז 6; דאש 5 (רפי שמואל 6), ברשטורית 7.

★ הפועל באר־שבע: אבכמן 5; ברהמו 6, דוידי 6, גונן 5, אוחן 5; ועקנין 5, רהאן 5, צרפתי 6, עודן 6; ביטון 5, אביטן 4 (אמריאס).

מכבי נתניה 2 (1)
הפועל פ"ת 1 (1)

● יגאל מנחם (23), בני לם (89)
● ניר לוין (10)
ציון המשחק: 6
המצטיין: יגאל מנחם
המאכזב: זהרון רבינוביץ
שופט: רחמים דינצ'י
צופים: 1000
איצטדיון: נתניה

★ מכבי נתניה: בלדב 6, ש. מנחם 5, חלפון 5, חסן 5, פקר 5; עציוני 4, גבאי 5 (חיים לוין), לם 6, רוני לוי 5; מכבס 6, י. מנחם 6.

★ הפועל פתח־תקוה: גלבי 5; ביאר לוי 4 (בסון), בודניוק 5, קושוילי 5, דוד לוי 5; מחפוד 6, קייסי 5, שושני 5, קלמנוביץ 4; רבינוביץ 4, לוין 6.

שמשון ת"א 1 (1)
הפועל כפ"ס 0 (0)

● יוסי כהן (51)
ציון משחק: 6
המצטיין: אבי חדד
המאכזב: בת ארנשטיין
שופט: עקנית קליין
צופים: 8000
איצטדיון: בלומפילד

★ שמשון ת"א: חדד 6; זכרוני 4 (דמתי 5), ברדה 6, אודי כהן 5, שוקרון 6; מלמי 5, הילל 5 (אוריב 5), יוסי כהן 6, עובדיה 6; אודי 5.

★ הפועל כפר־סבא: שמיר 5; מללי 5, רביבו 5, סימון 4 (סטולפר), בן דיין 4; ארנשטיין 4, פולבר 6, יפה 5; נזהר 4, מוחוד 4.

צפרירים 3 (0)
בית"ר ת"א 0 (0)

ציון משחק: 5
● ליאון פנסו (63, 65), מרקו ברברוך (80)
המצטיין: ליאון פנסו
המאכזב: רוני צבה
שופט: יוסף שוער
צופים: 1500
איצטדיון: חולון

★ צפרירים חולון: ביטרן 5; זיתוני 6, יעקובי 5, אלי כהן 5, מחלוף 5; פרחן 6, ברברוך 7, דמתי 5, פנסו 7; רונן הלל 4 (אהרונוב), סקרוקה 5.

★ בית"ר ת"א: ליברמן 4; ש. עמר 5, סודס 4 (יחזקאל 5), צמח 4, אופנהיים 4; ניסן כהן 5, נסים כהן 5, מאירה 5, עמרן 5; אברהמי 4 (טולוז), ירון כהן 4.

תגובות

המאמן שניאור: חששנו, קיווינו וזכינו

"בתחילת העונה חששנו. אחרי היכרות קצרה נוכחתי בחומר הקבוצתי המצוין. קיויתי ללכת רחוק. להגיע לרגע המאושר. אכן, הגענו לרגע הזה. ניצלנו את החומר בצורה הטובה ביותר. ההגנה התייצבה. תקפנו עם המגינים. שיתפנו במשחק שלנו את כל המערכים. גם השער הראשון עבר דרך 5 – 6 שחקנים עד שהגיע ליעדו. זה היה מהלך יצא מהכלל של הבקעה. אקהויז עשה את המוטל עליו העונה בצורה מעוררת כבוד. היתה לו בעייה לקבל על עצמו תפקיד חדש בהגנה ובסופו של דבר נוכח כי צדקתי והוא קיבל עליו את ההכרעה הנוכח כי צדקתי. גם זאנה וסגל עשו את המוטל עליהם ללא דופי".

אלי כהן: השנה השופטים עשו לי כבוד

אלי כהן: "השנה הייתי אותו אלי כהן המוכר. הפלוס שלי העונה הזאת, שעזרתי גם בהגנה וגם בהתקפה. אולי בגלל המשחק הטוב השופטים עשו לי כבוד. שיחקתי הוגן וספורטיבי ולא קיבלתי אדומים. יש לנו שחקן הקישור הטוב ביותר בארץ: משה סיני. גם מיקי ברשטורית תרם תרומה מכרעת לאליפות אבל בסך הכל זה הישג קבוצתי. כל הכבוד לקבוצה".

משה סיני: אני מקווה ששניאור יחזיר אותי לנבחרת

"אני מתרגש לנוכח שמדובר באליפות השלישית בעשור הזה. כל הקבוצה עשתה עבודה טובה. היה לנו העונה צוות המעולה. הצגנו כדורגל טוב. הגענו למה שהגענו בזכות. לא הצלחתי בבלגיה בגלל סיבות אישיות אבל לא ניתקתי גם אז את הקשר שלי עם הפועל ת"א. אני מקווה לחזור לנבחרת עם אהרון על המאמן החדש יצחק שניאור".

תואר ראשון לבן־שטרית: ועכשיו ל... דאבל

אסור לנו לנוח. עוד לא השלמנו את כל המשימה. עכשיו המטרה שלנו היא לזכות בדאבל. עשינו השנה דבר יפה. זהו תואר האליפות מס' 1 שלי. הקרדיט מגיע למאמן שקיבל מאיתנו גיבוי. כל האשראי לשחקנים.

אלי מילר: שהמוסדות יתחייסו אלינו בהתאם

מאושר במיוחד נראה מחזיק תיק הפועל, אלי מילר. בחודשים האחרונים עברו עליו ימים קשים, אבל הסוף מבחינתו מרשים – שתי אליפויות במשך שלוש שנות כהונתו במחזיק התיק אינן דבר של מה בכך. מילר השתדל לשמור על קור רוח, אבל הוא התקשה להסתיר את התרגשותו. על רקע חיבוקים ונשיקות מצד אוהדים מאושרים הוא אמר: "ההישג של השחקנים אדיר. אחרי מה שעברנו השנה זאת מתנה נפלאה. ההדגשה שלי נהדרת ואני רוצה להודות למאמנים, חברי ההנהלה והשחקנים. צריך לזכור שהשנה זכינו גם בארבע אליפויות בליגות הילדים והכדורסל היתה לנו קבוצה אטרקטיבית. נותר לי לקוות שהמוסדות יתייחסו אלינו בהתאם".

נסים בכר: הם האלופים, ואנחנו הפתעת העונה

בחדר ההלבשה של הפועל באר־שבע שרר עצב רב. נדמה היה, כי הקבוצה הפסידה את אליפות המדינה. השחקנים והאוהדים הקנאים ציפו לקבוע את אלופת המדינה. המאמן, ניסים בכר אמר: "שיחקנו בהרכב חסר, אבל בכל זאת שלטנו במרכז המגרש. כנראה שזאת השנה של הפועל ת"א וכל הכבוד להם. לדעתי, הפועל באר־שבע מהווה את הפתעת העונה".

אופק: כבוד למרכז הפועל

מזכ"ל מרכז הפועל יצחק אופק קיבל אמש מברק ברכה לאלופה החדשה בכדורגל וגם נאמר: "ברכתי וברכת מרכז הפועל לאלופה הדי"ה. הבאתם כבוד למרכז הפועל. זכיתם בתואר לאחר העבודה ומאבק אדיר במיוחד בחודשים האחרונים. העבירו ברכתי להנהלה, לשחקנים ולפעילים".

גם זה קרה

שמואל הבטיח בערב שבת: אבקיע בשבת...

רפי שמואל ביקר ביום ששי בבית ברנר. היתה התרגשות של לפני אליפות. רפי ידע כי יעלה בהרכב הפותח. אולם, הבטיח כי ישולב במהלך המשחק ואז, יעשה הכל כדי לסייע להפועל ת"א לזכות בכתר. איך? פשוט. הוא יבקיע שער חשוב במשחק. מי שחזה אתמול במשחק, נוכח לדעת, כי שמואל אכן קיים.

טליאס: כבר התנצלתי; זאנה: תהיה גבר

השוער המתוסכל, יהושוע טליאס, הופיע אף הוא בבית ברנר וקבל על כך שאינו משולב בהרכב הפועל ת"א. באו הנקרית ברבע הגמר הוא מאיים את היציע והספסל. "למה שניאור ממשיך להעניש אותי? הוא קרא מיותם, "הרי התנצלתי". טליאס ביקש ליטול חלק במשחק המכריע נגד באר־שבע. יוסי זאנה פנה לטליאס: "תהיה גבר. תקבל את העונש על מה שאמרת".

שרף בא לבלומפילד וקיבל בירושה אלופה

המאמן הבא של הפועל ת"א, שלמה שרף, בא אתמול לאיצטדיון בלומפילד ובסופו של המשחק פרגן לשחקני הפועל ת"א ובירך את אנשי האגודה המאושרים. למאמן לא בליבך נוח לקבל קבוצה זוכה באליפות, אבל, שרף מאמין שעם חבר השחקנים שיעמוד לרשותו יוכל להמשיך לרוץ לאליפות.

כתבו: שמואל קליגר, ג. אשר, משה כהן וניסן פרידמן

مكرامن الأصل

مكان الأصل

הפועל ירושלים – ללאומית
טבריה כבשה את המקום השני

מאת ברוך דגון

הפעם זו כבר עובדה קיימת: הפועל ירושלים בליגה הלאומית. בנצחון ביתי 0:2 על מכבי שעריים (אותה קבוצה שמנעה אשתקד מירושלמים את העליה) העניק לירושלמים את אליפות הליגה הארצית ואת כרטיס העליה הראשון.

מאחורי ירושלים חל מהפך משמעותי בשעה שהפועל טבריה כבשה את המקום השני מידי הפועל חיפה. טבריה מחצה בביתה את הפועל חדרה 0:3 ואילו חיפה לא עמדה בלחץ ונכנעה במגרשה למכבי יבנה 1:0. טבריה נהנית, איפוא, מיתרון של נקודה, אולם ההכרעה תיפול רק במחזור האחרון. טבריה תתארח ביבנה ותוכל לעלות, בכל מקרה, אם תנצח ואילו חיפה זקוקה לנצחון חוץ על מכבי שעריים ולמעידה של טבריה. אכן, מאבק מותח.

במשחק הרביעי חסר החשיבות גברה הפועל יהוד על הפועל ר"ג 1:3.

קרבות העליה הוציאו את האוהדים המשועממים מבתיהם ומשכו אותם מחדש אל היציעים. בארבעת המשחקים צפתה רבבת צופים.

הפועל ירושלים 2 – מכבי שעריים 0

בקבוקי השמפניה, שהוכנו מבעוד מועד, נשלפו, פקקים נחלצו ותוכנן הורק על ראשי השחקנים הצוהלים. המאמן שייע פייגנבאום והכיכר נישאו על כתפי אלפי האוהדים, המגרש הוצף בחוגגים שיכורים ולא מיין ודגלים בשלל צבעים התנפנו אל־על. כך, בשמחה ספונטאנית אדירה, חגגה ירושלים את עלייתה לליגה הלאומית.

איזו סמליות. בעונה שעברה נכשלה ירושלים במחזור האחרון מול שעריים ונותרה בארצית. הפעם לא היוותה שעריים מכשול בדרך העליה של נציגת הבירה.

הירושלמים, למודי האכזבות, היו, אמנם, מאופקים בפתיחה, אולם יתרונם לא הוטל כלל בספק. למן שערו של שלומי מלכה המצויין בדקה ה־35 הם השתחררו מהמתח, פיתחו משחק טוב ומדוייק והטילו לחץ כבד על שער האורחים.

בדקה ה־60 כבר ברור היה, כי ירושלים תוכל לעלות: נומדר בעט למשקוף, מישל דיין השתלט על הכדור ואשר ששון המשיך לרשת.

30 הדקות האחרונות היו תצאודה הקדמה לשמחת העליה. כל מבצע של ירושלים התכבד במחיאות כפיים ובקריאות עידוד והשחקנים אחוזי ההתרגשות ניסו לשוב ולהבקיע. השריקה המסיימת היוותה אות לחגיגות.

שפט בני כהן לעיני 5000 צופים בימק"א.

עידו גרונר

● אלוף העולם בקליעה בידי מעשי באקדח, השוויצי דל־פדרו פרה זכה אתמול באליפות הבין־לאומית של ישראל במקבוע זה. האורח צבר את כל הנקודות האפשריות לפני הגרו, מרק הייין שצבר 83.93 נקודות.

הפועל טבריה 3 – הפועל חדרה 0

הזינוק של טבריה אל המקום השני בטבלה, ואולי גם לליגה הלאומית, החל בדקה ה־30 ונחתם בעשר דקות סיום מרתקות וסוערות.

טבריה ציפתה להתפתחויות טובות מבחינתה בחיפה, אולם עשתה, בראש ובראשונה, את המלאכה במרדגליה. למן דקות הפתיחה היא שלטה בשורה ללא עוררין, תקפה בעקשנות את שער חדרה ופרצה אותו במחצית הראשונה.

חדרה היוותה יריבה קשה כמיטב יכולתה, אולם מול הנחישות הטבריינית והעידוד הנס של הצופים לא היתה לחדרה שום נוסחת בלימה.

במחצית הראשונה עוד עמדה הגנת חדרה בפרץ וספגה שער בודד מרגלי משה אוזלאי המצטיין. לאחר ההפסקה בלט יתרונה של טבריה עוד יותר והוא הסתיים בבליץ של סיום ובשתי הבקעות נוספות מרגלי המגן אילן סיידה בדקה ה־82 ומאיר אמור בדקה ה־87.

שפט אריה פרוסט לעיני 3000 צופים בטבריה.

מכבי יבנה 1 – הפועל חיפה 0

אם תיוותר חיפה בעל כורחה בליגה הארצית היא תזכור את שערו של מאור גלילי היבנאי שנים רבות.

למען האמת, חיפה לא היתה ערוכה לקרב המפתח הזה והמשיכה בסדרת משחקי הנפל שלה. דווקא יבנה, משוחררת מכל לחץ, היוותה הבולטת והיוזמת ומצאה מולה מארחת עירנית, מבולבלת ועצבנית.

חיפה שוב לא מצאה יכולת הבקעה ובקרב כוח, שבו היתה זקוקה לנצח, לא די היה בכמה מבצעים נאים בטבור המגרש. אפילו היעדרו של השוער אריה חביב לא היווה תירוץ לתצוגת הנפל החיפאית. הגיכוי של רוני דורה איבד את הידיים והרגליים ושמרו על רמתה לכל אורך המשחק.

יבנה נוכרה בצער לשוק במועד מאוחר מדי. בשבוע שעבר גברה על ירושלים, אתמול על חיפה ובשבת הקרובה תנתן לה ההזדמנות לרשום נצחון גם על טבריה. בכל מקרה, אתמול היא שיקפה היטב והפגינה רוח ספורטיבית למופת.

שפט יצחק בן־יצחק לעיני 1500 צופים בקרית־חיים.

הפועל יהוד 3 – הפועל ר"ג 1

הוותיק ישראל ששון היה גבור נצחונה הביתי המשכנע של יהוד לאחר שרשם צמד פרטי.

שתי הקבוצות, שאיבדו כל עניין במשחקים, השליטו 90 דקות לפני נעילה תוך תצוגה טובה למדי. יהוד היתה עדיפה, בעיקר במחצית השניה, ונצחונה לא הוטל בספק. כבר בדקה הראשונה נחת כדור ברשת ר"ג מהבקעה של ישראל ששון. ששון הוסיף שער בדקה ה־63 אחרי שיובל נעים האורח החטיא בעיטת 11 מ'. נעים עצמו כיפר על החטאתו בשער מבצע בדקה ה־69, אך ירום אורן חתם את נצחון יהוד בדקה ה־82.

שפט שמעון פריים לעיני 300 צופים ביהוד.

הליגה הארצית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפסד	שערים	נק'
	בית עליון						
.1	הפועל ירושלים	32	21	5	6	32–60	68
.2	הפועל טבריה	32	19	6	7	41–68	63
.3	הפועל חיפה	32	18	8	6	21–32	62
.4	מכבי יבנה	32	16	7	9	27–36	55
.5	הפועל חדרה	32	12	8	12	46–49	44
.6	מכבי שעריים	32	12	7	13	42–40	43
.7	הפועל רמת־גן	32	11	8	13	35–31	41
.8	הפועל יהוד	32	8	12	12	51–43	36

צו מניעה ביטל משחקי המבחן לעליה לליגה ב'

צו מניעה זמני האוסר על ההתאחדות לכדורגל בישראל לקיים השבת את משחקי המבחן לעליה לליגה ב' במחוז הצפון, ניתן ביום ו' בבית המשפט המחוזי בחיפה.

הצו ניתן לבקשת בא כוח קבוצת הכדורגל בית"ר שפרעם (ליגה ג') עו"ד יואל גולדברג אשר טען, כי יש להשעות את קיום משחקי המבחן שנקבעו לשבת זו עד תום בירור קבילתה של קבוצת בית"ר שפרעם נגד ההתאחדות לכדורגל בישראל ונגד קבוצת הפועל תמרה.

השופט אליהו כהן נענה לבקשה והוציא את צו המניעה הזמני במעמד המבקשת בלבד. צו זה יהיה בתוקף עד להחלטה אחרת של בית המשפט.

כתב עת"ים בחיפה מוסר כי שלושה משחקי מבחן שעמדו להערך בשבת ולקבוע מי מהקבוצות תמשיך לשחק בליגה ב' צפון בוטלו עקב צו זה.

בית"ר שפרעם המדורגת במקום השני בליגה ג' במחוז הצפון טענה, כי המוסדות המשמעתיים של ההתאחדות לכדורגל נהגו בניגוד לעיקרי הצדק הטבעי וגרמו לעיוות דין בטיפול בתלונה שהתבררה בפניהם על כך שקבוצת הפועל תמרה שיתפה במחצית חודש פברואר השנה במהלך משחק נגדה שחקן אשר הושעה למשך 4 חודשים והורחק ממגרשי הכדורגל על פי צו של בית הדין המשמעתי של ההתאחדות בהיותו מעורב בתיגרה במשחק שנערך שבוע לפני כן.

קבוצת בית"ר שפרעם הפסידה במשחקה נגד הפועל תמרה בתוצאה 1–2 כאשר את השער המכריע לטובת הפועל תמרה הבקיע השחקן אשר הורחק שבוע לפני כן מן המגרש בעקבות התיגרה.

בתצהיר שהוגש לבית המשפט טוען מנהל קבוצת בית"ר־שפרעם, כי המערכת השיפוטית של ההתאחדות לכדורגל, בתי הדין המשמעתיים, קיבלו בסוגיה זו החלטות "מוזרות ביותר הלוקות מחוסר סבירות קיצונית וניתנו תוך כדי עיוות דין".

קבוצת בית"ר שפרעם תובעת מההתאחדות לכדורגל להעניק לה נצחון טכני 0:2 נגד הפועל תמרה דבר אשר יזכה אותה במקום הראשון בטבלת ליגה ג' מחוז צפון והיא תהיה רשאית ליטול חלק במשחקי המבחן לעליה לליגה ב' צפון.

מועמדים לכנסת בעבודה מצהירים לטובת הספורט

מאת משה כהן

אם תבחר לכנסת – מה תעשה למען הספורט הישראלי? שאלה זו הפנה מזכ"ל הפועל, יצחק אופק ל־86 המועמדים העומדים לבחירת מרכז מפלגת העבודה היום.

אופק קיבל עד כה חמש תשובות. תשובתו המקורית של לובה אליאב כבר פורסמה ושר הכלכלה, גד יעקובי השיב בקצרה, כשהוא שם דגש על פיתוח הספורט, כמבצע חשוב לחברה הישראלית.

שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו השיבה בפירוט: "אני עוקבת אחר הפעולה הספורטיבית לא רק מאקרן הטלוויזיה ודפי עתונות הספורט, אלא באופן בלתי אמצעי בצופה בתחרויות הנערכות באיצטדיון בלומפילד".

השרה מזכירה לאופק, כי בפעולתה הפרלמנטרית העלתה לא פעם את נושא החינוך הגופני בבית הספר ואת הצורך לעודד את הספורט העממי והתחרותי ע"י הממשלה: "תבעתי הגדלת המשאבים מטעם הממשלה לספורט. לדעתי, קיים קיפוח בלתי מובן ובלתי מוצדק בהתייחסות הממשלה וחלק גדול מדרישות המוניציפאליות לספורט".

לגבי "הפועל" אומרת שרת הבריאות: "הפועל כארגון הספורט של ההסתדרות ראוי וזכאי לתמיכה ועידוד הן של המוסדות הארגוניים של ההסתדרות והן של חברת העובדים ולתמיכה ציבורית ע"י נציגי המפלגה במוסדות הממלכתיים והציבוריים".

אלמוזלינו הקימה ועדה ציבורית בראשותו של ד"ר שלומי ענתבי, מנהל בית החולים "מאיר", שתגבש ותמליץ הצעות לשמירה על בריאותם של העוסקים בענפי הספורט השונים. "הוועדה הוקמה מתוך דאגה לבריאותם של הספורטאים", היא מסבירה.

ראש עיריית אשקלון אלי דיין מעיד על עצמו כי פעל בעידוד במשך שנים לקידום נושאי הספורט והוא מוכן ליטול על עצמו מחוייבות להקצאת משאבים וטיפוח החינוך הגופני והספורט העממי והתחרותי כמרכיבים חשובים בשיפור איכות חיי החברה.

רוויטל שרון מחזיקה בידיה את פרס "ספורטאית השנה" שהוענק לה על־ידי שרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו

רוויטל שרון הוכתרה כ"ספורטאית השנה" 1987 בטקס מרשים בבירה

מאת שמואל קליגר

רוויטל שרון, מהפועל ת"א, מתעמלת על מכשירים ותלמידת שמינית בבית־ספר "אורט" קרית־ביאליק הוכתרה אתמול על־ידי שרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו ומזכ"ל הפועל יצחק אופק כ"ספורטאית השנה" 1987, במסגרת שערך עתון "דבר" בשיתוף מרכז הפועל.

לעיני 500 צופים באולם מלחה בירושלים העניקה שרת הבריאות את הפרס לספורטאית המצטיינת, שתייצג את ישראל באולימפיאדה. שושנה ארבלי־אלמוזלינו שימשה יו"ר הוועדה הציבורית לבחירת ספורטאית השנה.

בטקס ההכתרה, שהיה מרגש ורב־רושם השתתפו גם מזכ"ל הפועל יצחק אופק ועורך מדור הספורט של "דבר" אהרון להב – כנציגי הגופים שנתנו חסותם לאירוע. אופן בחירת ספורטאית השנה – כמו גם שאר הספורטאיות המצטיינות, כל אחת בתחומה, התבסס על חוות דעתם המקצועית של כתבי מדור הספורט של "דבר". ההמלצות אושרו ע"י וועדה ציבורית ובראשה שרת הבריאות. לידה עוד חברות הוועדה לקידום ספורט נשים שלומית ניר (טור), דימרה ברון ומיכל גור.

הכוזן, משה טימור איש קול ישראל, הוסיף נופך חגיגי לארוע כשהצהיר: "עידוד ספורט הנשים בארץ יביא ילדות ונערות לעסוק בספורט להרחבת תודעת החינוך הגופני בעם. בנות ונשים אשר תגענה לפיסגת ההישגים הספורטיביים תהוונה דוגמה ותמשוכנה אחריהן ספורטאיות רבות. הענקת פרס ספורטאית השנה מהווה גולת הכותרת בהישגים לשנת 1987".

טקס הכתרת הספורטאיות המצטיינות שולב במופע המוני של המיני גימנסטרדה. כך יכולנו לחזות בתרגילי התעמלות מרהיבי־עין של כ־400 ספורטאיות נציגות 20 קבוצות הפועל מהגליל־העליון בצפון עד ערד בדרום. מאמן נבחרת ההתעמלות יעקב וישניה מסר, כי כל האגודות שנרשמו אכן הגיעו והשתתפו במיפגן ההתעמלות הישראלי הגדול ביותר שנערך במסגרת זו. לחלק מהאגודות היתה בכך הזדמנות חד־פעמית במשך עונה תמימה להפגין את כישורי הבנות לעיני קהל.

המיני גימנסטרדה מתקיימת זו השנה השלישית ברציפות ע"ש של אריה וישניה ז"ל, שהיה רכז ענף ההתעמלות במרכז הפועל והוגה הרעיון.

דברי ברכה קצרים השמיעו שרת הבריאות ומזכ"ל הפועל ועורך מדור הספורט של "דבר" אהרון להב הביא דברי ברכה של עורכת העתון חנה זמר, שנבצר ממנה להופיע באירוע: "אילו כולנו, כל אחד בתחומו, היינו מביאים איתנו לפעילות כוח רצון להצליח, כושר התמדה ונכונות להשקיע – היינו לא רק כולנו מתקדמים מהר יותר ורחוק יותר, אלא שהזוכה היה הכלל, העסק של המשק, הבריאות של החברה והמעמד של המדינה", אמרה חנה זמר בברכתה לזוכות.

לתשואות חן ולמחיאות כפיים זכו הספורטאיות שזכו בתואר הנכסף – כל אחת בתחומה. בתואר מאמנת השנה זכתה רלי בר־גורן שהיתה בעצמה שנים רבות אלופת ישראל בהתעמלות מכשירים. רחל בוגין מהפועל הדר השרון/בית־ברל היא פעילת השנה – תואר שהוענק העונה לראשונה. הכדורסלנית המצטיינת היא אלונה גורן, כוכבת נבחרת ישראל, שנבחרה כקלעית המצטיינת של הטורניר באליפות אירופה האחרונה. בענף הכדורעף זכתה ענת הרשקו מהפועל בת־ים.

בספורט הנכים נבחרה תקוה אבישי כספורטאית השנה בטניס. היא בעלת הישגים בקנה מידה עולמי.

אילנה בירגר נושאת תואר בענף הטניס ותייצג את ישראל באולימפיאדה. בענף הכדוריד זכתה בתואר צדיית אבני שוערת נבחרת ישראל.

האתלטית המצטיינת היא אורית קלודני מהפועל כפר־סבא. היא שיאנית ישראל ואלופה בריצת 400 מ' ואלופת ישראל גם ב־200 מ'. אורית היא בעלת הישג השנה ב־1987 בריצה ל־100 מ'.

אורית ברמי שחקנית מכבי ת"א ומאמנת הקבוצה בטניס־שולחן היא ספורטאית העונה בתחום זה.

לידיה המואל מהפועל עכו היא 'סייפת השנה'. בשנת 1987 זכתה במקומות מכובדים בתחרויות גביע העולם.

יעל אדר ממכבי ת"א היא ג'ודאית השנה. בשנת 1988 זכתה בפעם התשיעית ברציפות בג'ודו. ענת צרוייה נבחרה כספורטאית העונה בקארטה. בהתעמלות מכשירים זכתה רויטל שרון. בהתעמלות אומנותית זכתה שלומית גולדשטיין מהפועל אור, אף היא מועמדת להשתתף באולימפיאדת סיאול.

[illegible] היא קלעית השנה בענף הקליעה למטרה ושברה פעמיים את שיא ישראל ברובה אוויר.

שחיינית השנה היא אוריס קוטן. בענף הבדמינטון זכתה שירלי דניאל מהפועל אשקלון.

בנות הפועל עם סרטים מפגינות יכלותן במסגרת המיני־גימנסטרדה אתמול באולם מלחה בירושלים

כריס אוורט הודחה במפתיע בפאריס בידי ספרדיה בת 16

כריס אוורט, הטניסאית האמריקאית הוותיקה, הודחה אתמול במפתיע ממשחקי הרולאן־גארוס ע"י הספרדיה הצעירה ארנצקסה סנצ'ז וסימנה, אולי, את השקיעה בתחרויות יוקרתיות זו.

אוורט בת ה־33, שנטלה שבע פעמים את התואר באליפות זו, נכנעה לספרדיה אלמונית בת 16 בשתי מערכות – 7:6,6:3. סנצ'ז היתה בת שנתיים וחצי כאשר אוורט הוכתרה לראשונה בצרפת.

מאטס וילאנדר, פעמיים אלוף בצרפת, עלה לשלב הבא לאחר נצחון על היוגוסלאבי העבק סלובודן ז'יבוינוביץ' 5:7,3:6,6:3,7:6,2:6. היה זה קרב מרתק ומותח ווילאנדר השכיל לשמור על קור רוחו ולהחלל מהפך.

בוריס בקר ניצח את תומאס מוסטר האוסטרי 3:6,5:7,6:4,1:6 והשוודי קנט קרלסון, המדורג שביעי, הכניע בנקל את הארגנטיני מרטין חייטה 1:6,3:6,2:6. האמריקאי אנדרה אגאסי, המדורג תשיעי, גבר על הסובייטי אנדראס ויסאגר 2:6,3:6,5:7.

הגרמניה ספי גראף, המגינה על תוארה, ניצחה את הצרפתיה נטאלי טוזייה 3:6,1:6. המדורגת רביעית, הארגנטינית גבריאלה סבטיני, גברה על ההולנדית בת ה־15 ברנדה שולץ 1:6,4:6 ואילו הקנדית הבלתי־מדורגת הלן קלסי הכניעה את ההולנדית ניקול יגרמן 1:6,2:6.

רייקארד למילאן

מילאן, אלופת איטליה, חיזקה את המערך ההולנדי שלה בשעה שהחתימה את פרנק רייקארד מאייאקס.

במילאן כיכבו העונה רוד חוליט ומרקו ואן־בסטן ורייקארד יהווה צלע הולנדית שלישית. החלוץ הארגנטיני של הקבוצה קלאודיו בורגי ייאלץ עתה למצוא לו אכסניה חדשה.

בעונה הבאה צפויה "ליגה משוגעת"

מאת משה כהן

בעונה הבאה צפויה לקבוצות, לשופטים, לעיתונאים ולאוהדי הכדורסל "ליגה משוגעת". וזאת, בגלל משחקי אליפות דרג ב' שייערכו באפריל (המקום עדיין לא נקבע) ובו תשתתף בפעם השניה ברציפות נבחרת ישראל. כדי להכין את הנבחרת בצורה היעילה הטובה ביותר ניזונו משחקי הליגה הרגילה ליומיים (שני וחמישי) בשבוע באופן קבוע ובכך תסתיים הליגה כבר בחודש פברואר. לאחר מכן ייערכו משחקי הגמר סל (ירדנ 5–8) ואילו הגמר סל העליון (על האליפות) יתקיים רק בשוב הנבחרת מאירופה.

קפלן לחולון

שחקן העבר של הפועל ר"ג, סטיב קפלן עשוי לשמש בעונה הבאה עוזר מאמן בהפועל חולון. ראשי הקבוצה ממתינים לתשובתו של מדין קסלר ואם הוא ישיב בחיוב יהיה קפלן עוזרו. אילן קובלסקי, ששימש כעוזרו של קסלר בעונה שעברה חתם על הסכם עם הפועל גליל־עליון. הוא ישמש כעוזרו של מולי קצורין.

בינתיים, ממשיכים החולונים לנהל מגעים עם שחקני צמרת ישראלים. עם אריל וויליאמס המגעים נכנסו להילוך גבוה וכעת מקווים בחולון שחיים ולוסיקמן שהמגעים עם חיים ולוסיקמן יוכתרו בהצלחה.

הערב: המשך המותחן בין דלאס ללייקרס

הלילה יערך המשחק הרביעי בגמר המחוזי בליגת האנ.בי.איי בין דלאס ללוס אנג'לס לייקרס.

ביום שישי צמצמה דלאס ל־2:1 את התוצאה בעקבות נצחון 94:106, בעיקר בזכות יכולת גבוהה של מרק אגואייר.

אמש אמורות היו להפגש בשיקאגו הדטרויט והבוסטון במשחק השלישי ביניהן. יחס המשחקים עד כה הוא 1:1.

שיא ישראלי בקפיצה לרוחק

האתלט נחום רוגל קבע אתמול שיא ישראלי חדש בקפיצה לרוחק – 7.64 מ'.

מחרתיים יוכרע עתיד הפועל ת"א

השבוע ברע לאן פניה של הפועל ת"א מועדות. עד יום שלישי צריכים ראשי הקבוצה לקבל תשובה מאיש עסקים תל־אביבי לגבי נכונותו לרכוש את קבוצת הכדורסל.

בימים האחרונים ערך איש העסקים בדיקות כלכליות מקיפות. מחזיק תיק הפועל, אלי מילר וראשי מחלקת הכדורסל ניהלו איתו מגעים יסודיים. אפילו מזכ"ל הפועל, יצחק אופק נכנס לתמונה, כשנפגש עם איש העסקים, המעדיף לשמור עדיין על חשאיות.

תשובתו תקבע רבות, שכן רוב השחקנים מנהלים מגעים עם קבוצות אחרות והם ממתינים לדעת מה יהיה עתידה של הפועל ת"א. רק אז הם יבדקו מה מסוגלת ההנהלה החדשה להציע להם. העובדה שהפועל ת"א היתה השנה בצמרת הטבלה תקשה על השארת השחקנים, שכן ערכם הכספי בשוק עלה באחוזים רבים וספק רב אם הקבוצה תהיה מסוגלת לעמוד בדרישות של כולם.

כדורסל
הנבחרת תתכנס בסוף השבוע

נבחרת ישראל בכדורסל תפתח בסוף השבוע את הכנותיה לקראת הטורניר הקדם אולימפי בהולנד. את האימונים ינהל רלף קליין, השוהה בימים אלה בגרמניה.

טניס

● טניסאי אס"א ת"א העפילו אתמול למקום הראשון בליגה הלאומית בגברים, לאחר שגברו במחזור האחרון של הסיבוב הראשון על מכבי נתניה 0:6. הפועל ת"א ירדה למקום השני לאחר שנוצחה ע"י מכבי צפון ב' 4:2.

מכבי ת"א בדורגת שלישית לאחר שניצחה את הפועל ת"א ב' 0:6. במשחק אחר גברה מכבי רחובות על מכבי צפון א' 2:4.

שייט

● האחים דן וגיל [illegible] זכו בהישג בתחרות הדגמים האולימפיים הנערכת בהולנד. הם בדירוגים במקום השני בתחרות בה משתתפות 71 סירות מדגם 470.

עד כה נערכו ארבעה זינוקים בתוך חביצה והיום יערך הזינוק האחרון.

מסיבת סוף עונה ל"צעד וחצי"

מאת ניסן פרידמן

על ארוחה סינית מעוררת תיאבון ב"סינית האדומה" נערכה מסיבת סוף העונה השניה לתכנית הכדורסל הפופולארית של גלי־צה"ל "צעד וחצי". כתבי, עורכי, מפיקי (או יותר נכון, המפיקות היפות ויויאן ואודליה) וטכנאי ה"צעד" וכן אורחים מהתקשורת ואיגוד הכדורסל באו לברך ולהתברך במזון הסיני.

בשם האיגוד אמר שמעון מזרחי, כי הפכנו בזכות התכנית לעם של כדורסל בכל יום שני. בשם ה"צעד" הודה המנחה אלי ישראלי לכתבים המתנדבים לתור בכל ישראל ובכל אולם, לטכנאים ולכל מי שקשור עדיין לכבוד התכנית. בשם הכתבים הודה הפרשן הוותיק, מייק קרונה, לכל מי שהודה קודם וכבר העיף מבט וחצי לעונה הבאה.

עורכנו הנאמן הכין פליטון בחרוזים על העונה החולפת והיה עליו להתחרות במבטים מורי אימה ושפתיים זבות ריר של אנשים רעבים, שהמתינו לחרוז האחרון כדי לגשת לסיבה האמיתית למסיבה, שהפנונה כבר ברוב פאר על השולחנות.

אכן, עשינו צעד וחצי קדימה. נסתיימה עונה שניה – היה טוב, טוב שהיה.

הפועל תארח הערב את גמר הכדוריד השני

מאת שמואל קליגר

הפועל ראשל"צ תארח הערב באולם העירוני בראשל"צ את משחק הגמר ה־שני נגד האלופה והיריבה העירונית מכבי ראשל"צ. קבוצת הפועל תשאף להשיג ניצחון ראשון שיאזן את יתרונה המוקדם של מכבי ראשל"צ מאמצע השבוע שעבר כאשר מכבי ראשל"צ ניצחה 22:24.

סביר להניח כי הפועל תשיג הערב ניצחון בכוחה, שכן במקרה של הפסד יקטנו למינימום סיכוייה לזכות באליפות.

אנו מהמרים על ניצחון הפועל במשחק. במקרה זה סביר כי השנה ייאלצו הקבוצות להתמודד בכל חמישה משחקים במסגרת הפיינל של הטוב ב־3 משחקים. אם האלופה תנצח הערב יועתק משחק ההכרעה לאולם היכל (נצחון שלישי רצוף למכבי יקנה לה את האליפות).

יש דבר בגו

הרגע המאושר של מוטי דניאל ובחירת ליבו, קארין. הטקס בגן אורנים נוצל ע"י שחקני ומנהלי מכבי ת"א לחגיגת אליפות נוספת. דניאל ואשתו הטריה עומדים לחגוג בעוד שוב, הפעם בחוג משפחתה של קארין בארה"ב.

הקונדום – בטחון בערבון מוגבל בלבד

...טוענים שני אפידמיולוגים אמריקאים ושמים את עיקר הדגש בבחירת בן הזוג המתאים כדרך להימנע מהידבקות באיידס

הקונדום איננו חזות הכל, והרוצה להבטיח את עצמו מהידבקות באיידס מוטב לו שיקפיד על קיום יחסי מין – עם או בלי קונדום – רק עם בני (בנות) זוג שאינם נמנים עם קבוצות הסיכון, יימנע מריבוי בני זוג ולא יקיים יחסי מין אנאליים.

כך טוענים שני חוקרים בארה"ב, נורמן הרסט וסטיבן האלי מאוניברסיטת סן־פרנסיסקו, ובכך יוצקו קצת מים צוננים על התעמולה המתנהלת היום במדינות רבות, ששמה את הדגש בשימוש בקונדום.

שני האפידמיולוגים טוענים, על סמך בדיקת כל המחקרים שנערכו עד כה בסכנת ההידבקות באיידס, כי כאשר אדם מקיים יחסי מין רק עם בני זוג שאינם נמנים עם קבוצות הסיכון הידועות (אנשים שבעשר השנים האחרונות קיימו יחסים הומוסקסואליים, הזריקו לעצמם סמים, חיו באפריקה המרכזית או בהאיטי, קיבלו מספר עירויי דם או קיימו יחסי מין עם אדם הנמנה עם אלה שנזכרו לעיל) – סיכוייו ללקות באיידס אינם אלא אחד לחמישה מיליון, אפילו ללא שימוש בקונדום. דומה הדבר לסיכוייו של אדם ליהרג בתאונת דרכים בנסיעה של עשרה מיליון (16 ק"מ). כמובן, אם בנוסף על כך ישתמש בקונדום, הסכנה האורבת לו קטנה עוד יותר – כדי אחד ל־50 מיליון. הסכנה שואפת למעשה לאפס – אחד לחמישה מיליארד –. אם בנוסף על כך יקיים רק יחסי מין הטרוסקסואליים (רק עם בני זוג שעברו בדיקה ולא נמצאו בדמם נוגדנים לאיידס.

החישובים המתמאטיים שערכו הרסט והאלי מראים, כי בחירת בן הזוג המתאים מצמצמת את סכנת ההידבקות בארבעה סדרי גודל (למען הדיוק: פי 5,000), בעוד השימוש בקונדומים מגדיל את הבטיחות בסדר גודל אחד (פי עשרה) בלבד. המספר האחרון מבוסס גם על ההערכה, שהקונדום עלול להיקרע ולהכזיב באחד מכל עשרה מקרים.

כאמור, שני החוקרים אינם מזלזלים בתועלת השימוש בקונדום, אבל הם מזהירים מפני תחושת בטחון מופרזת שעלול שימוש זה להקנות: "מי שמשתמש בקונדום תוך קיום יחסי מין עם מכור לסמים, עם אדם ביסקסואלי או עם זונה, מסתכן הרבה יותר מאשר אדם המקיים יחסי מין, בלי קונדום, עם בן זוג שאינו נמנה עם קבוצות הסיכון".

איידס – על חשבון מחלות זיהומיות

כ־14 מיליון ילדים מתים מדי שנה בעולם ממחלות זיהומיות (שהם כמעט 40,000 מדי יום), בעוד מחלת האיידס קטלה עד כה, מאז גילויה לפני תשע שנים, פחות מ־100,000 איש. אף־על־פי־כן מתכוון ארגון הבריאות העולמי להקצות השנה כ־97 מיליון דולר, שהם יותר מ־40% מתקציבו הכולל, לאיידס – לעומת 11.6 מיליון דולר (4%) לחיסון תינוקות נגד קרמת (דיפתריה), צפדת (טטנוס), שעלת, חצבת, שחפת ושיתוק ילדים (וקרוב ל־30 מיליון דולר, או 12.4%, לחקר מחלות טרופיות).

ההקצבה הנמוכה למניעת המחלות הזיהומיות העיקריות ולמלחמה בהן נובעת מן האמצעים הצנועים יחסית הדרושים למטרה זו. למשל, רוב מקרי השלשול בילדים ניתנים לריפוי בעזרת מלחים נגד התייבשות, הניטלים בפה, שמחירם 30 סנט בלבד, וזהו לערך גם מחיר הטיפול במקרה אחד של דלקת ריאות חיידקית, באמצעות התרופה קוטרימוקסזול. מחיר החיסונים נגד שש המחלות הזיהומיות העיקריות הפוגעות בילדים הוא 10 סנט בלבד לכל ילד. לעומת זאת, הטיפול בחולה איידס אחד, עד למותו, עולה 20,000 עד 100,000 דולר במדינות המפותחות, ו־130 עד 1,500 דולר באפריקה.

"תחרות" זו בין האיידס ובין מחלות הילדות הזיהומיות היא לא רק על משאבים כספיים, אלא גם על משאבים של כוח־אדם מקצועי. למשל, הטיפול בחולה איידס אחד ויחיד המאושפז בבית־חולים בעיר מזרח־אפריקאית או מרכז־אפריקאית מהווה מעמסה כבדה על הרופאים והאחיות והוא בא במקרים רבים על חשבון הטיפול בחולים הניתנים לריפוי.

לכאורה יש כאן "בזבוז" של משאבים, המצויים בצמצום רב במדינות המתפתחות של אפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית. אבל ארגון הבריאות העולמי, שרוב כספיו מופנים למדינות אלה, סבור כי יש צידוק להקצאת משאבים גדולים כל־כך יחסית למלחמה באיידס. בקשר לכך הם מציינים מספר עובדות:

א. לפי האומדן יש היום בעולם חמישה עד עשרה מיליון אנשים הנגועים בנגיף האיידס, ויש חשש סביר כי 10% עד 30% מהם ילקו במחלה במרוצת חמש השנים הבאות.

ב. בערים מסוימות באפריקה כ־10% מן האמהות נגועות בנגיף ואפשר להניח כי כמחציתן ידביקו את צאצאיהן.

ג. האיידס היא מחלה סלקטיבית, הפוגעת בעיקר ב"מבוגרים צעירים ובני הגילים הבינוניים, לרבות אנשים מובילים בתחום העסקים והממשל ובני שכבות עילית חברתיות, כלכליות ופוליטיות אחרות, עד כדי סכנה של ערעור היציבות הכלכלית והפוליטית באותם אזורים בעולם המתפתח שנגיף האיידס פגע בהם פגיעה קשה ביותר", כטענת ארגון הבריאות העולמי.

ד. אמנם עדיין לא נמצא מרפא לאיידס, אך דומה שקל יותר למנוע מחלה זו מאשר את המחלות הזיהומיות שעדיין קוטלות ילדים בהמוניהם – על־ידי בלימת התפשטות הנגיף באמצעות שינויים באורחי ההתנהגות (לרבות ההתנהגות המינית), בדיקת הדם המיועד לעירוי ומניעת הריונות בנשים נגועות.

ה. המלחמה באיידס מניבה גם תופעות לוואי רצויות, למשל: כאשר מדינה מתפתחת משכללת את שירותי בנק הדם שלה, כדי למנוע העברת נגיפי איידס מאדם לאדם באמצעות עירוי, ממילא היא גם בולמת התפשטותן של מחלות אחרות, כגון דלקת כבד (הפטיטיס) מסוג ב' ועגבת.

ובאוזני מי שטוען עדיין, כי לא די בתקציבים המוקדשים למלחמה במחלות הזיהומיות בעולם המתפתח, משיב אחד מראשי ארגון הבריאות העולמי, כי המחיר הכולל של הגנה על כל ילדי העולם המתפתח בפני שש מחלות הילדות העיקריות הוא 600 מיליון דולר – כמחירם של כתריסר מטוסי קרב משוכללים.

כאשר ב־1922 נחשף קברו של תות ענח' אמון ב"עמק המלכים" של לוקסור בגדה המערבית של הנילוס, נתגלו בצד החנוט שלו ושלל חפצי זהב – גם פירות, תבלינים וזרעי דגניים, שהושמו לצידו כדי להזינו בעולם הבא. שנים רבות לא ידע איש מה עלה בגורלם והם נשכחו מלב, עד שלאחרונה נתגלו שוב על־ידי סטודנט בריטי, שערך עבודת מחקר, במחסן מאובק בגנים הבוטניים המפורסמים "קיו" בלונדון. בתמונה נראה גורדון הילמן, מרצה לבוטניקה קדומה במכון לארכיאולוגיה של אוניברסיטת לונדון, ליד קערה של זרעי אבטיח ושומשום בני 3,500 שנה, שהושמו בקבר, בידו הוא מחזיק זרע של אבטיח

המשימה מועברת לתאי מוח לא־מנוצלים

300 ילדים נבדקו עד כה במרפאה לאבחון נאורופסיכולוגי בבית־החולים "שערי צדק"

מאת יורם לוי

הוריו של יוסי היו אובדי עצות. יוסי, בן שמונה, התקשה מאוד בקריאה ולכן נתקל בבעיות חמורות בלימודים ובהשתלבות עם חבריו בבית־הספר. גם בבית היו לו תגובות מוזרות, של ילד שאינו שולט על התנהגותו.

ההורים הביאו את יוסי למרפאה לאבחון נאורופסיכולוגי בבית־החולים "שערי צדק" בירושלים. לאחר סדרה ארוכה של מבחני אינטליגנציה ומבחנים נאורופסיכולוגיים יכלה מנהלת המרפאה יהודית גדליה, פסיכולוגית חינוכית במקצועה, לקבוע בפסקנות, כי יוסי סובל מדיסלקציה. "מצאנו שהדיסלקציה נבעה מקושי ביכולת התפיסה של צורות ותרגומן למשהו סימבולי. כמו כן הוא התקשה בבניית שלם מחלקים. אך למרות הכול הוא השיג במבחנים תוצאות מעל לממוצע". לכן המליצו מומחי המרפאה, שהמורים ילמדו אותו לקרוא בדרכים אלטרנטיביות כדי לעקוף את קשייו בתחום הזכרון החזותי, למשל באמצעות השמיעה.

יותר מ־300 ילדים אובחנו עד כה במרפאה, במשך שלוש שנות פעולתה. המרפאה עוסקת באבחון ילדים עם בעיות קורטיקליות, דהיינו: בעיות בקליפת המוח (קורטקס), שהוא החלק המפותח ביותר במוח והאחראי בין השאר על החשיבה. כן היא עוסקת במחקר על הקשר שבין תפקוד המוח ובין ההתנהגות. "אנחנו בוחנים את תפקוד המוח וכיצד הילד פותר בעיות, משום שכל ילד, ובעצם כל אדם, גם מבוגר, פותר אותן בצורה אחרת", אומרת י. גדליה. לאחר שמאתרים את הבעיה הספציפית של הילד, מציעים דרכים שונות כדי שיוכל להתגבר עליה, תוך נסיון להפעיל תאי מוח אחרים לביצוע הפעולות שהילד מתקשה לבצען, גם אם תאים אלה נועדו במקורם לתפקודים שונים.

אל המרפאה מגיעים ילדים מכל רחבי הארץ, מגיל שלושה חודשים ועד לגיל ההתבגרות, בהפניית רופאי משפחה או רופאים אחרים. האבחון נעשה בשיטות מתקדמות ביותר. הצוות כולל חמישה מתמחים מן האוניברסיטה העברית העוסקים, בהדרכת מנהל המחלקה ד"ר זולי זלוטוגורסקי, בתיאור מקיף של התפקוד הקוגניטיבי־קורטיקלי של כל ילד. האבחון כולל שני שלבים. בשלב הראשון נערכת סדרת מבחנים לסקירת תפקודי המוח ובשלב השני נבדקות השערות ספציפיות לכל נבדק. הילד ובני משפחתו מקבלים דיווח מדויק על הממצאים. יהודית גדליה יודעת לספר, כי במקרים מסוימים מזהים שיפור אצל הילד כבר בשלב זה, עוד לפני התחלת הטיפול, משום שהגישה היא להפריד בין הפגם לבין האישיות. "הילד מגלה שהוא איננו 'אשם', שתפקודו הלקוי – בקריאה, למשל – איננו סימן לכך שהוא ילד רע. עצם ההבנה הזאת מקילה עליו והוא מתחיל לתפקד יותר טוב".

באחד הימים הגיע למרפאה חייל בשירות סדיר עם בעיות קשות בתפיסה ובלימוד. בתום סדרת מבחנים נמצא כי הוא סבל מבעיה של התמצאות במרחב. הוצע לו להקפיד על הצבת "סימני דרך" ולזכור פרטים בולטים כדי לא להתבלבל. הוכנה לו גם תוכנית לימודים מיוחדת, שסייעה לו להתגבר על קשייו בלימודים. הודות לכך השתפר מאוד גם הדימוי העצמי שלו, שקודם לכן נמצא בשפל המדרגה.

דוגמה אחרת: ילד בן שנתיים וחצי הובא למרפאה משום שאימו הבחינה, כי כאשר היא מבקשת ממנו להביא דבר־מה ואחר־כך משהו אחר, הוא מביא רק את החפץ הראשון. האבחנה היתה, כי הילד סובל מבעיה של היעדר רצף, שהשפיעה גם על כושר הדיבור שלו. לצורך שיקומו הופנה למרפאת שפה ודיבור, הפועלת בבית"ח.

יהודית גדליה טוענת, כי באמצעות האבחון הנאורופסיכולוגי אפשר לטפל כיום בבעיות שלא טופלו בעבר. אפשר לאתר בעיות קורטיקליות ולהמליץ על דרכים לעקיפתן, כך שילד עם ליקוי כזה יכול לממש את הפוטנציאל שלו ולהימנע משנים ארוכות של תסכול וכשלון. צוות המרפאה מעדיף לטפל בילדים רכים כדי לצמצם ככל האפשר את הנזק הנפשי והלימודי ולמנוע היווצרות של פערים בהתפתחות כתוצאה מן הליקויים הלא־מאובחנים. "אי־אפשר לשנות מצב מסוים, אבל אפשר לפתור את הבעיה הנובעת ממנו באמצעים אחרים", מסכמת יהודית גדליה. "יש במוחנו אלפי תאים לא־מנוצלים. אם נדע לנצל אותם, נוכל לעקוף את התאים שאינם מתפקדים".

חיים קשים לקשישים בקיץ

מאת דינקה הרניש

בעונת הקיץ גוברות הסכנות לבריאותם של אנשים מבוגרים, ובמיוחד של הקשישים, ולפיכך הם מצווים לנקוט אמצעי זהירות מוגברים.

ד"ר צבי שטרלינג, מנהל מרכז גריאטרי בפתח־תקוה, הנמנה עם ארגון בתי־החולים הגריאטריים הפרטיים, ממליץ להקפיד על שהות בסביבה ממוזגת: בבית, במכונית, במרכזי קניות ובאתרי נופש. סביבה ממוזגת מקילה על מנגנוני ההגנה שתפקידם לשמור על טמפרטורה קבועה של הגוף. מומלץ לבצע, בכל שהדבר ניתן, את רוב הפעילות הגופנית, כולל עבודה וספורט, בשעות המוקדמות של הבוקר ובשעות המאוחרות של הערב.

חשובה מאוד שתיה מרובה – מדגיש ד"ר שטרלינג. אין לדכא את הצמא על־ידי מציצת סוכריות או בכל דרך אחרת, פרט לשתיה.

השלשולים שכיחים בקיץ יותר מאשר בחורף ויש להתייחס לתופעה זו ברצינות. סיבות שונות לשלשולים, אבל השכיחה ביניהן היא נגיפים. במקרים אלה יש להקפיד על שתיה מרובה ועל מנוחה. כאשר הגורם לשלשולים הוא חיידק, ההתקף ממושך יותר וגם מסוכן יותר. אם התקף השלשולים נמשך יותר מ־24 שעות, יש להתייעץ עם רופא ולערוך בדיקת צואה. בעונת הקיץ יש להקפיד, עוד יותר מאשר בשאר עונות השנה על ההיגיינה בטיפול במזון ועל שמירת המזון המבושל בקירור תקין.

הסכנה האורבת מהתייבשות גבוהה במיוחד אצל אנשים קשישים. מכאן מסקנתו של ד"ר שטרלינג, כי המטפלים באוכלוסיית הקשישים צריכים לא רק לשאוף למנוע את ההתייבשות מראש, אלא גם להיערך בעוד־מועד לטיפול נאות במקרה של התייבשות.

יותר צמר מכבשי אוסטרליה בעזרת הנדסה גנטית

במרחבי אוסטרליה רועים כ־135 מיליון כבשים, קצת פחות מאשר בברה"מ, אבל בני הצאן הסובייטיים מניבים פחות צמר לראש, ואוסטרליה היא הראשונה בעולם בתפוקת הצמר. יצוא הצמר מהווה כ־7% מכלל יצואה של מדינה זו, ואין זה שיעור מבוטל.

אולם אוסטרליה אינה אומרת די בכך. היא מבקשת להגדיל את ייצור הצמר של כבשיה על־ידי האבסתם של בני צאן אלה במין חציר של אספסת, המטופלת בשיטות של הנדסה גנטית. האספסת היא אמנם קטנית עתירת חלבונים, אבל כמות הצמר שיכול הכבש לייצר תלויה במידה רבה בכמות החומצות האמיניות העתירות בגפרית. כאשר חומצות אלה מקורן באספסת, הן מתפרקות רובן בקיבה של הכבש. לא כן חומצות אמיניות עתירות גפרית שמקורן בזרעי שעועית. כמעט כל הערך התזונתי שבהן יכול להיספג על־ידי הקיבה של הכבש ולעודד את ייצור הצמר שלו.

האבסת הכבשים בשעועית, במקום באספסת, אינה כדאית. לכן המציאו מדענים באוסטרליה שיטה "לשתול" את הגנים האחראיים לייצורן של החומצות המועילות האלה בתוך האספסת. הם נטלו גנים אלה מזרעי שעועית והחדירו אותם בתחילה לעלים של טבק, זאת משום שצמחי הטבק עוברים בקלות יחסית מגידול בתנאי תרבית רקמות לגידול בשדה. עתה הם מתכוונים לבצע את השלב השני: העברת הגן לתלתן, שהוא צמח המרעה הנפוץ ביותר באוסטרליה ונמנה עם אותה משפחה של האספסת. בעתיד הם מקווים להחדירו גם לאספסת.

גם הים הכספי הולך וגווע

מפעל פלדה בעיר צ'רפובץ' נקנס לא מכבר ב־20 מיליון רובל (כ־35 מיליון דולר) על הרקת פסולת תעשייתית, שהכילה פנולים, חומצה גפריתית ומוצרי נפט, לתוך מאגר ריבינסק, המשמש לוויסות מי הנהר וולגה. צ'רפובץ' שוכנת במרכז רוסיה האירופית, כ־400 ק"מ מצפון למוסקווה, אבל הפסולת שלה מגיעה באמצעות הוולגה עד לים הכספי ותורמת לזיהום הימה הגדולה בעולם.

אולם מקורות הזיהום העיקריים של הים הכספי נמצאים קרוב יותר, חלקם לחופי הימה עצמה. במפרץ באקו שבמערב הימה, שבסמוך לו מפיקים כמויות אדירות של נפט עוד מאז 1872, גדול זיהום המים בנפט פי עשרה מן השיעור המותר שנקבע על־ידי השלטונות. מדי שנה מוזרמים כאן 300 מיליון מ"ק של חומרים מזהמים לתוך הים. גם אילו הוחלט עתה לסגור את בתי הזיקוק הענקיים הפועלים באיזור, הרי בשנת 2000 עדיין היה זיהום המים נשאר גבוה פי חמישה מן המותר. חומרים מזהמים מוסעים לים גם ממקורות אחרים, אם מיישובים שלחוף ואם ממקומות מרוחקים קצת יותר באמצעות נהרות. מובן מאליו שגם הנהרות עצמם מזוהמים – במוצרי נפט, במתכות רעילות וכיו"ב.

הים הכספי הולך ומזדהם – וגם הולך וממליח, משום שחלק ממימי הנהרות הנשפכים אליו מנוצלים להשקיה ולתעשיה. הנהרות טרק וקורה מזרימים היום לים הכספי רק כשליש מכמות המים שהזרימו אליו בעבר.

אחת התוצאות של תופעה זו היא ירידה דראסטית בכמות הדגים השורצים בימה, ויש מיני דגים שכבר נכחדו כליל. מבחינה זו דומה גורלו של הים הכספי לזה של ימת ארל, השוכנת מזרחה ממנו, שעליו דיווחנו במדור זה לפני כשלושה חודשים.

ספר חדש

להבין שמותיהם של צמחים וחיות

שמו המדעי של לוע הארי הגדול, צמח בר הגדל לרוב בגליל העליון, הוא Antirrhinum majus. מי שיש לו בדל מושג בלטינית או ביוונית, יודע כי "מיוס" פירושו "גדול" (למשל, קרולוס מגנוס – קרל הגדול, או "מגנה כרטה" – "מגילת הזכויות הגדולה"). אבל מה הפירוש המילולי של "אנטירינום"? ובכן, "אנטי" פירושו כידוע "מול", "נגד", כמו במלה "אנטישמי", למשל, ו"רינום" פירושו "אף". מדוע כונה הצמח בשם זה – לא ברור בדיוק. יש סברה כי הדבר נובע מכך שבכפותו של לוע הארי, שלא כמו בפרחיהם של צמחים אחרים, הרווח בין עלי הכותרת סגור.

הסיומת "רינוס" מופיעה, הפעם בתור קידומת, גם בשמו המדעי של הקרנף ההודי – רינוצרוס (cer פירושו "קרן"). ואם בקרנפים עסקינן, נזכיר כי הידוע הגדול ביניהם, הקרוי בעברית הקרנף ההודי הגדול, שמו המדעי הוא "רינוצרוס אוניקורניס", רוצה לומר: קרנף חד־קרן.

כוס בלשון זכר הוא לא כלי שלוגמים ממנו מים או מיץ, כי אם עוף מדורסי הלילה. שמו המדעי ארוך בהרבה משמו העברי: Athene noctua. "נוקטואה" פירושו "לילי" (כמו, למשל, בצירוף הידוע "יוס פרימי נוקטיס", כלומר "זכות הלילה הראשון" של האצילים בימי הביניים, או בסוג היצירה המוסיקלית "נוקטורנו", שנועדה להשרות על המאזין חלומות פז). ואשר למלה "אתינה", הריהי גזורה – לא קשה לנחש – משם העיר אתונה, שהרי הכוס נחשב אצל היוונים הקדומים כסמל החוכמה.

יכול אדם להיות בוטנאי או זואולוג מצטיין בבלי לתהות כלל על מוצאם של שמות הצמחים ובעלי־החיים, הבנויים לפי השיטה הבינארית (שני שמות לכל צמח וחיה, הראשון לסוג והשני למין), שיסודותיה הונחו על־ידי השוודי קרל פון לינה, בן המאה ה־18. אבל יש מדענים וסתם חובבי טבע, שגם הצד האטימולוגי־הלשוני שובה את ליבם. כזה יצחק כספי, ממייסדי קיבוץ מעוז־חיים, מחנך ומורה ותיק, מתרגמו של "פאוסט" לעברית וכיום עורך של ספרי טבע בהוצאת "הקיבוץ המאוחד", שמאז ילדותו התעניין במשמעות שמותיהם של צמחים ובעלי־חיים וגם חידש בעצמו מספר לא־מבוטל של שמות כאלה. בימים אלה יצא, בהוצאת "הקיבוץ המאוחד", ספרו "מילון שורשים ביולוגי", שממנו נלקחו הדוגמאות שהבאנו לעיל.

למען הדיוק: הספר מביא לא שמות מדעיים מלאים, כי אם את שורשיהם, בסדר א"ב לטיני, בלווית תרגומם לעברית – והקורא הרוצה להבין את משמעות השם של צמח, של בעל־חיים או גם של אבר מאברי האדם או החיה – צריך לפרקו לגורמים ולחפש במילון משמעותו של כל אחד מן הגורמים האלה. כדי להקל על מלאכה זו מביא המחבר בהקדמה לספרו כמה כללי יסוד לשיטת הפירוק הנכונה. גם מי ששינן כללים אלה היטב־היטב, יתקשה לפעמים במשימה, אבל כספי העדיף, ובצדק, שיטה זו: אילו נקט בדרך אלטרנטיבית, כלומר הבאת כל שמות הצמחים ובעלי־החיים עם הפירוש המילולי בצידם, היה ספרו, המחזיק קרוב ל־400 עמודים, תופח עד בלי די. בסופו של דבר נאלץ הקורא לאמץ קצת את מוחו, אבל הרי הספר מיועד לאנשים בעלי סקרנות אינטלקטואלית.

קוצר היריעה גם אילץ את המחבר להשמיט אותם שמות – והם רבים־רבים – שמקורם בשמות המשפחה של מגליהם־מזהיהם של צמחים ובעלי־חיים, וכך למשל נודע לנו רק מן ההקדמה, כי שמו של צמח הנוי הידוע גרברה נגזר משמו של חוקר הטבע הגרמני גרבר.

במקרים מסוימים, כאשר לצמח או לבעל־חיים מסוים אין שם עברי, הציע המחבר שם משלו – על־פי־רוב בהתאמה לשם הבין־לאומי. אבל כספי מדגיש, שאלו הן הצעות בלבד, ובדין, שהרי יש מוסד מוסמך לעניין זה – האקדמיה ללשון העברית. רא עקא, שאותו מוסד מכובד ומלומד אינו מצליח להדביק בקצב עבודתו את הצרכים. ובעיה נוספת: הבוטנאים והזואולוגים המקצועיים אינם יודעים תמיד את השם העברי שנקבע על־ידי האקדמיה או על־ידי גורם אחר, או שבפיהם של מדענים שונים שגורים מספר שמות לאותו צמח או לאותה חיה. לתרום תרומה ולו קטנה לתיקון מעוות זה – גם זוהי אחת ממטרותיו של הספר, אומר מחברו.

ממה מתים באירופה, וכיצד לצמצם את התמותה

ארגון הבריאות העולמי סוקר את המצב ביבשת הבריאה ביותר והותר לשיפורים נוספים בעתיד

אין ספק כי מבין ששת המשרדים האזוריים של ארגון הבריאות העולמי שליד או"ם – מצבו של המשרד האירופי, שמושבו בקופנהאגן, הוא הטוב ביותר, הזות שהוא מטפל ביבשת הבריאה ביותר, אם אפשר לומר כך. בעוד כמה וכמה משרדים אזוריים אחרים נאלצים להתמודד, למשל, עם מחלות זיהומיות התובעות עדיין מיליונים או עשרות מיליונים של בני־אדם, הרי המשרד האירופי פטור למעשה מבעיה זו והוא מתמקד יותר במניעתן של המחלות האופייניות למדינות המפותחות. אגב, רק 30 מתוך 33 המדינות שנמצאות בטיפולו של משרד זה שוכנות באירופה, החל בברה"מ במזרח וכלה בבריטניה, מדינות בנלוקס, צרפת וספרד במערב. שלוש האחרות הן ישראל ותורכיה באסיה, ומרוקו באפריקה.

בחוברת שפרסם לאחרונה המשרד האירופי של ארגון הבריאות העולמי מובאים היעדים שהוא מציב לעצמו לשנת 2000. אחד הפרקים בחוברת זו מוקדש להארכת תוחלת החיים.

תוחלת החיים באירופה היא הגבוהה בעולם: 70 שנה בממוצע, עם הבדל ניכר למדי בין שני המינים – 67 לגברים ו־74 לנשים. אבל מובן שיש הבדלים אזוריים גם בתוך אירופה עצמה: מ־55 עד 73 שנה לגברים, ומ־57 עד 80 לנשים.

תוחלת החיים באירופה לגבי האוכלוסיה כולה התארכה בין 1960 עד 1980 בשלוש שנים. לגבי נשים היתה ההתארכות בכל המדינות, ואילו לגבי גברים היו שמונה מדינות מתוך ה־33, שבהן התקצרה תוחלת החיים. הסיבות העיקריות לתופעה זו, התמוהה לכאורה, הן שתיים: יותר קרבנות מתאונות דרכים ויותר מקרי מוות הנובעים מאורח החיים (כגון עישון, חשיפה לכימיקלים רעילים וכדומה).

היעד שהציב לעצמו המשרד הוא להאריך עד שנת 2000 את תוחלת החיים הממוצעת בחמש שנים ולהגיע ל־75 שנה בממוצע לבני שני המינים. לצורך זה סימן שש סיבות לתמותה שהוא שואף לצמצם: תמותת תינוקות, תמותת אמהות (בשעת ההריון או הלידה), מחלות לב ומחזור הדם, סרטן, תאונות והתאבדויות.

באירופה כולה מתו ב־1980 כחצי מיליון תינוקות בגיל 0 עד 1, או כמעט 40 לכל 1,000 לידות חי. ממוצע זה עלול להטעות, בגלל ההבדלים העצומים בין מדינה למדינה ובין איזור לאיזור, שנעו מ־130 עד 7 לאלף. יותר מ־80% מן המיתות האלה נבעו ממחלות זיהומיות וממחלות בדרכי הנשימה. היעד לשנת 2000 הוא לצמצם את תמותת התינוקות באירופה ל־20 לכל אלף לידות חי, והדרך הטובה ביותר להשגתו היא, כמובן, לצמצם את תמותת התינוקות באותן מדינות שהיא עדיין גבוהה בהן, לפי מושגים אירופיים.

התמותה ממחלות לב וכלי דם היא גורם המוות העיקרי באירופה. כמחצית מכלל המיתות עד גיל 65, ושיעור גבוה בהרבה מעל לגיל זה, נובעות ממחלות אלה. ב־30% עד 60% ממקרים אלה היתה סיבת המוות – מחלת הלב הכלילית, כלומר הפרעות באספקת הדם ללב דרך העורקים הכליליים. ברוב מדינות אירופה גדלה בשני העשורים האחרונים התמותה ממחלה זו אצל הגברים, למרות ההתקדמות בקרדיולוגיה, ולעומת זאת פחתה אצל הנשים.

שיעור התקפי הלב לשנה הוא עתה 3.4 לכל אלף גברים ו־0.9 לכל אלף נשים. מטרת המשרד האירופי היא לצמצם את התמותה ממחלות הלב וכלי הדם ב־15%, בין השאר על־ידי צמצום העישון וצריכת האלכוהול המופרזת, חינוך ליותר פעילות גופנית ונקיטת אמצעי מניעה (כגון תפריט בריא יותר) אצל בני הנוער.

הסרטן לסוגיו הוא סיבת המוות השניה באירופה. מחלה זו היתה אחראית ל־30% ממקרי המוות בגברים, ול־40% בנשים, בגיל 35 עד 64. גם פה נמצאו הבדלים גדולים, אפילו עצומים, בין מדינה למדינה, ביחס של כ־1:3 בגברים ושל כ־1:2 בנשים. במקרה זה, בניגוד למצב בתמותת תינוקות או תמותת אמהות, למשל, דווקא במדינות המפותחות יותר באירופה התמותה גבוהה יותר. כשליש ממקרי המוות בסרטן הם מסרטן בדרכי הנשימה, והרוב הגדול של מקרי סרטן הריאות נבעו מעישון. בכלל, העישון אחראי לכרבע מכלל מקרי הסרטן באירופה, ושיעור זה אפילו הולך וגדל. אם במספר מדינות באירופה מפחיתים היום בעישון, אף כי לא בצורה דרמאטית כמו בארה"ב, הרי התוצאות המבורכות של גמילה זו עדיין אינן ניכרות, ובינתיים מורגשת השפעה המצטברת של העישון הרב בעשורים הקודמים, בגלל התפתחותו האיטית של הסרטן. המשרד האירופי של ארגון הבריאות העולמי הציב לו למטרה לצמצם עד שנת 2000 את התמותה בסרטן ב־15% לפחות והוא מקווה להשיג מטרה זו בעיקר על־ידי הפחתת העישון. אמצעי חשוב אחר הוא הנהגת שינויים בהרגלי התזונה (בעיקר לגבי סרטן בדרכי העיכול).

סיבת המוות השלישית בגודלה היא תאונות מכל הסוגים. התאונות אחראיות לכמחצית ממקרי המוות בקרב הנערים והגברים הצעירים בגיל 15 עד 24. כ־40% ממקרי המוות בתאונות נובעים מתאונות דרכים, ואם המשרד האירופי הציב לו כמטרה לצמצם את כלל התאונות עד שנת 2000 ב־25%, הרי הוא מקווה להשיג זאת בעיקר על־ידי צמצום תאונות הדרכים באמצעות שיפור הפיקוח על התחבורה, חינוך לבטיחות בדרכים, סלילת כבישים טובים יותר וייצור מכוניות בטוחות יותר. גורמי התאונות האחרים הם בעיקר הרעלות, נפילות ושריפות. מקרי המוות עקב תאונות עבודה מהווים כ־10% מכלל התאונות הקטלניות.

האחרון־אחרון: התאבדויות. מבחינה זו יש הבדלים גדולים בין מדינות אירופה השונות, מ־3 עד 45 התאבדויות קטלניות לכל 100,000 תושבים. מחברי הדו"ח מציינים, כי הבדלים אלה נובעים בעיקר מגורמים דתיים ותרבותיים (בלי לפרט, אך הדעת נותנת כי שיעורי ההתאבדות נמוכים יותר במדינות שאוכלוסייתן דתית יותר). העובדה מציינת, כי בתחום זה חלה ב־20 השנה האחרונות עליה ניכרת ברוב מדינות אירופה, בעיקר בקרב בני 15 עד 34 (אם כי רוב מקרי ההתאבדות הם עדיין בגילים מבוגרים יותר) וכן בקרב נשים. חלק גדול מן ההתאבדויות קשורות במחלות נפש. גורם שני בחשיבותו הוא האלכוהוליזם. עליה ניכרת עוד יותר הסתמנה בנסיונות ההתאבדות – פי שניים עד פי שלושה במרוצת 20 השנה האחרונות. אגב, שיעור נסיונות ההתאבדות גבוה בנשים פי שניים מאשר בגברים. לגבי סעיף זה אין המשרד האירופי של ארגון הבריאות העולמי מציב לו כיעד להקטין את שיעור ההתאבדויות לעומת מה שהיה לפני, נאמר, 20 או 30 שנה. הוא מסתפק בשאיפה להפך את המגמה הנוכחית של העליה ולהביא לירידה, בלי לפרט אחוזים.

هكذا من الأصل

مكان الأصل

פסטיבל ישראל
חיוניותה של חשדנות

לקראת סוף השבוע השני בפסטיבל ישראל, נלמד השיעור הדו־משמעי בחיוניותה של חשדנות. אין מופע שהוא כבחינת הימור בטוח, לבד ממה שצפית בו במו עיניך בעבר. גם שמות גדולים של יוצרים עטורי תהילה אינם ערובה לערב מהנה. מקרה מוריס בז'אר הוא מופת בהקשר זה. אחרי ההתלהבות הרבה שבה גרף בז'אר את הקהל התל־אביבי עם „פולחן האביב" הידוע שלו, החלה הנהירה הגדולה לתוכניתו השניה „אור" ו„דיוניסוס" בקיסריה. התברר כי 15 דקות הנאה בסופו של הערב (במחול „דיוניסוס" למוסיקה של תיאודוראקיס) אינן מצדיקות הוצאה כספית בסך 100 ש"ח לזוג כרטיסים והגרירות מעצבנת לקיסריה. „הדיבוק" שיצר בז'אר במיוחד לכבוד פסטיבל ישראל עדיין מעורר סקרנות, אלא שמד ההתלהבות ירד בכמה מעלות.

לחשדנות יש גם פן אופטימי. לפני הצפיה ב„אינדיאדה" של אריאן מנושקין הכנתי את עצמי לרע מכול. מה לא נאמר על מנושקין: שזמנה עבר, שהתיאטרון שלה נאיבי, משעמם, מרושש במקום. „המתמאות" האלה, יצויין, נעדרו מן הסיקורים המוקדמים בתקשורת העברית שציטטה את קטעי העתונות שעברו כבר בנראה תהליך סינון קפדני של אנשי יחסי הציבור של הפסטיבל. להפתעתי היתה ה„אינדיאדה" הצגה פיוטית ומרגשת, שיא בין מופעי התיאטרון בפסטיבל. לא כך חשבו צופים רבים שאזלת מסעודתיהם המרכזיות היתה שההצגה סטאטית כמו שעור בהיסטוריה.

כמה אנשי תיאטרון ותיקים ומתודעים היטב, שראו כמה מהפקותיה הקודמות של מנושקין, אך לא את „אינדיאדה", הסתכנו בהמלצות נלהבות על „אינדיאדה". אחרי ההצגה הראשונה „זכו" במטח צונן שהומטר כלפיהם מצופים מאוכזבים שחשו כי רומו. ניקו ניתאי, שראה את הפקותיה של מנושקין ב„קרטושרי" בפאריס, יצא מגדרו בשבחיה והמליץ על „אינדיאדה" בשיחת רדיו על אף שלא צפה בהצגה. לניתאי היה האומץ להודות מעל דפי „על המשמר" באכזבתו.

חרף ההסתייגויות שהיו לרבים בערב הבכורה, נהר הקהל להצגה. עודד קוטלר יראה בכך ודאי מבחן בגרות של הקהל הישראלי. לגבי דידו תהווה הצלחת „אינדיאדה" אור ירוק להתנעת ביבוא הפקות מיוחדות לפסטיבל ישראל 1989.

האכזבה השבועית בתחום התיאטרון היתה הצגת „סקאפינו" על פי מולייר של תיאטרון „ראאמי" הבלגי. ההתחלה היתה מבטיחה: קצב „פעלולים, תנועה סוחפת וחן של שחקנים שיודעים להתנועע, שהם גם זמרים, גם פנטומימאים. אך מי שאינו חובב מושבע של תעלולים בסגנון הקומדיה דל'ארטה הותש אחרי חצי שעה.

סרטי בז'אר בסינמטק

סינמטק ת"א מקרין הערב, החל מהשעה 19.30, סרטים על ומשל עבודותיו של מוריס בז'אר. בין השאר יוקרנו: „פולחן האביב", „בולרו", „שבע מתוך שבעי" והסרט „בז'אר".

הפתעה, מלווה בהסתייגויות, היתה הצגת „הדרך לנצחיות" של קבוצת התיאטרון „ווסטר" מארה"ב. תיאטרון אחר במלוא מובן המלה. ויתור מודע על עלילה, על קוהרנטיות בין משפט למשפט, על חשבון ההתנסות באמצאות בימתיות מגוונות (שימוש בוידיאו) מבריקות. התוצאה היא בבחירת הנושא, שנות ה־60 ומה שכרוך בהן: המהפכה הפסיכדלית, האמונה התמימה במהפכה מוחצת שתשנה את פני העולם. קבוצת „ווסטר" עושה שימוש ישיר בחומרים ספרותיים מן הימים ההם בפרקי קריאה מתוך ואסס, גינזברג ובמיוחד טימותי לירי, הבה בשעה בהארה שמנסה להיות אירונית מבמרחק הימים האלה. אלא שהנסיון להיות גם אירוני נכשל במעט לחלוטין. האירוניה שלהם שדופה וחסרת שנינה להכאיב. העוסקים בתיאטרון עשויים לשאוב השראה מן האמצאות הבימתיות המצוינות. לי, כצופה, לא די באלה. עם זאת, אין ספק, ש„הדרך לנצחיות", היא בחירה נבונה לפסטיבל. הצגות כאלה אין רואים בכל יום.

מירי פז

כנס מחזאות באוניברסיטת י"ם

„לקרוא מחזה" הוא שמו של כנס שייערך בין ה־30 במאי ל־2 ביוני באוניברסיטה העברית בירושלים, בשיתוף עם פסטיבל ישראל. כנס פתוח לקהל שבו יתקיימו הרצאות ודיונים של חוקרים מישראל ומחו"ל. ביום הראשון ירצה הבמאי יורי לובימוב. בין המרצים האחרים המחזאי הבריטי דייוויד אדגר וכן אנשי אקדמיה מישראל, בריטניה, גרמניה, קנדה, פולין, ואיטליה. במסגרת הכנס יעבור במאי הרויאל שייקספיר קומפני, ג'ון ברטון סדנה מיוחדת בנושא „נשים אצל שייקספיר" בה תשתתפנה שתי שחקניות מתיאטרון זה, אסטל קוהלר והאריאט וולטר.

ורדה צימרמן

מרסדס (סוסה) '88

הזמרת מרסדס סוסה חוזרת באמצע יוני לשתי הופעות

לפני 53 שנה נשמע קולה של מרסדס סוסה, בפעם הראשונה. שמעו אותו רק מיילדת רצוצה ואם עניה אך מאושרת. מאז ירד ערך הפזו באלפי אחוזים, אך ערכה של הגדולה בזמרות ארגנטינה, עלה ועלה.

„...מאז ומתמיד אני זוכרת את עצמי שרה...הורינו לא נתנו לנו להרגיש את הסבל שלהם. הם עשו הכל כדי שלנו, הילדים, לא יחסר לחם, בגד וגג." למרות האהבה שמסביבה, גדלה הילדה להיות זמרת מחאה, הרשומה ברשימת הכבוד של זמרי הזעקה. בגיל 14 היא זוכה במקום הראשון בתחרות שירה שאורגנה תחנת רדיו מקומית, ומתחילה להופיע בכפרי האיזור למורת רוחם של הורים. בגיל 21 היא נישאת למלחין־זמר אוסקר מטוס, עוברת לגור במנדוסה ומצטרפת לתנועה המוסיקלית – תנועת השירה החדשה. גירושין ונישואים שניים מצרפים אותה אל המלחין פרנסיסקו מסיטלי (לימים גם אמרגנה) והיא נודדת איתו לבואנוס איירס. בשלב זה היא מתחתמת בחברת תקליטים ומוציאה 3 אלבומים. ב־1967 היא יוצאת לסיבוב הופעות ראשון ברחבי העולם וכעבור שנים מספר כבר נחשבת שירתה לנכס מס' 1 של אמריקה הלטינית והיא ממשיכה להופיע באיצטדיוני ענק ובאולמות היוקרתיים ביותר.

ב־1979 מתרחשים בארגנטינה מהפכים פוליטיים שמביאים למשטר בלתי סובלני. מרסדס גולה לאירופה וממשיכה בגישתה הרפורמיסטית משם. ב־1982 מתהפך השלטון שוב והיא חוזרת למולדת כגיבורה לאומית. התוצאה – אלבום מצליח בשם „מרסדס סוסה בארגנטינה".

לארץ תגיע מרסדס סוסה באמצע יוני ותגיש שתי הופעות: באמפיתיאטרון קיסריה (15.6) ובהיכל התרבות (18.6). היא תלווה בלהקה בת חמישה נגנים.

חנוך רעים

קולנוע ממזרח אסיה בפסטיבל הסרטים בירושלים

דגש יושם השנה בפסטיבל הסרטים בירושלים על הקולנוע ממזרח אסיה. קבוצה נכבדה של סרטים תגיע מיפאן, טאיוואן, הונג קונג, דרום קוריאה ותאילנד. להלן פרטים על מספר סרטים:

● „שליחי בצעי": סרטו של הבמאי היפאני יושימיטשו מוריטה, מתגליות המקוריות והמבריקות בפסטיבלי הקולנוע שנערכו בארץ לאחרונה. הפעם הוא ביים סאטירה על עסקי הפרסום בטלוויזיה. הסרט, שמבויים בסגנון של סרט פרסומת, מגולל את מעלליהם של צמד פרסומאים שתחירתם לצמרת הפרסומת נערכת דרך דיסקוטקים, בארים וחדרי מיטות.

● „האיש ושלושה אריזות המתים": סרט דרום־קוריאני בסגנון סוריאליסטי של צ'אנג הו לי. סיפורו של אלמן צעיר הנושא את אפרה של רעייתו המתה צפונה כדי לפזרו בכפר הולדתה. דרך ההתרחשים שעושה האיש מצויירת את הטרגדיה של המדינה המחולקת לצפון ולדרום.

● „אשה הודרנית": סרט דרום קוריאני נוסף של הבמאי ייס קוון טאק. יוצר ותיק שמאחוריו כ־80 סרטים. הנסיון הקולנועי הרב שצבר בא לידי ביטוי בדרמה היסטורית רחבת־יריעה שגיבורתה היא צעירה שמשפחת אצולה שוכרת את רחמה. הדילמה צומחת כשהיא והאציל שלו היא אמורה ללדת בן זכר מתאהבים. האהבה מקשה במובן את הפרידה מהבן אותו היא מביאה לעולם.

● „פרפר ופרחים": סרט תאילנדי המביא את סיפורו של נער מוסלמי מדרום תאילנד, תלמיד מוכשר הנאלץ לשאת בעול כלכלת משפחתו לאחר פציעת אביו. הדרך להשגת הכנסות קלות היא הברחת אורז אל מעבר לגבול המלאיזי.

● „אהבה זו שלי": סרטו של הטאיוואני צ'נג יי. סיפורה של אשה נשואה התופשת פרשיית אהבים שמנהל בעלה. ליוצר מעורבות אישית בסיפור, המעניקה משנה תוקף לתיאורים. על־פי הפרסומים היה הבמאי נשוי לתסריטאית אותה עזב למען השחקנית הראשית בסרט.

● „בת הנילוס": סרטו החדש של הו הסיאו הסיין, הבמאי הטאיוואני המוכר היטב לבאי הפסטיבלים בארץ. סרטיו „קיץ אצל סבא", „עת להיות ועת למות" ו„באב נישא ברוח" זכו כאן לאהדה רבה.

● „סיפור רפאים סיני": סרט הונג קונגי של הבמאי צ'נג סיו טונג. גורף הפרסים הגדול של פסטיבל הונג קונג שנערך לפני כחודש. סיפור רוחות של אהבת צעיר ליפהפיה מסתורית.

● „בלוז אופרת פקין": עוד סרט מהונג קונג, של הבמאי מסואי הארק, שזכור אולי מסרטו „שנחאי בלוז" שהוצג בפסטיבל ירושלים לפני שנתיים. כאן זהו סרט המשך לסרט ההוא, האמצעי מטרילוגיה מתוכננת. עלילה סבוכה, רוויית צבע, קומדיה והרבה פעולה. המארגנים מאמינים שסרט זה יהווה את אחד משיאי הפסטיבל השנה.

דני ורט

מורשת עגנון בכנס בירושלים לציון 100 שנים להולדתו

כנס בין לאומי נוסף שייערך מטעם האוניברסיטה העברית ביוני יתמקד במורשת עגנון, במלאות 100 שנים להולדתו. בין ה־12 וה־14 ביוני יציגו חוקרי ספרות וסופרים את מחקריהם והתרשמויותיהם מיצירותיו של עגנון. ביניהם הפרופסורים דן מירון, עדי צמח, גרשון שקד, ד"ר ישראל ברטל, אריאל הירשפלד וד"ר חנן חבר. הסופרים חיים באר, עמוס עוז, א.ב. יהושע, משה שמיר, דן בניה סרי ועוד. [illegible] עגנון יקרא מכתבי אביו. כן יקראו מכתביו ד"ר מלכה שקד ושלמה ניצן. בין האורחים מחו"ל שיגיעו לכנס: סינתיה אוזיק, ד"ר חיים פוטוק, והפרופ' ארנולד באנד. בעת הכינוס תיערך באוניברסיטה גם תערוכה מכתבי עגנון.

ורדה צימרמן

הפנינג יצירה במצפה רמון

במסגרת חגיגות שנת ה־40 ייערך במצפה רמון (בין ה־6 ל־8 ביולי) הפנינג אמנות גדול מאוד – ה„יצירמון" – שאחת ממטרותיו היא בחינת מקורות ההשראה של היצירה האמנותית בישראל. באירוע יטלו חלק מאות שחקנים, זמרים, רקדנים, ציירים, פסלים, משוררים, מלחינים ויוצרים מכל תחומי האמנות.

במסגרת מופעי התיאטרון יערכו הצגות תיאטרון קהילתי, תיאטרון בובות ענק, אמנות הסיפור, מופעי שירה וקריאה, ומופעי חוצות. גולת הכותרת של מופעי התיאטרון תהיה יצירתו של יוסי אלפי „תיאטרון מסע מדברי". במסגרת האמנות הפלסטית יוקם פארק פסלים מאבן מקומית ופסלי בטון ופלדה מונומנטליים. במקביל תיערך תערוכת ציור ופיסול של 50 אמנים נבחרים. במסגרת האירועים המוסיקליים יערכו קונצרטים, מופעי מקהלות, תזמורות זמר, ג'אז ושירה בציבור. במסגרת מופעי המחול, יתקיימו מופעי מחול אמנותי, מחול פולקלורי, ריקודי עדות ותיאטרון תנועה. היצירמון נערך כחלק מאירועי „אל נגב". הכניסה חופשית ללא כרטיסים.

יוזמה לעידוד סרטים קצרים

משה שפירא, בוגר המגמה לקולנוע של „בית צבי", פעל רבות למען הפצת הסרט הישראלי הקצר ולעידודם של יוצרי הסרטים הקצרים בארץ, שבדרך כלל חשיפתם מוגבלת. לצורך זה יסד את „טרנסמדיה", חברה שבין היתר, החלה בהפצת סרטים קצרים בקלטות וידאו. בימים אלה החל בהרצת פרויקט נוסף „סינמטר", מסגרת שהציבה לעצמה לחשוף את הקולנוע הישראלי הקצר לקהל הרחב בכל מסגרת אפשרית. ה„סינמטר" מקיים בימים אלה, עד לסיומו של חודש זה, הקרנות סרטים ישראליים קצרים בפאב „הארץ השלישית" ברחוב שינקין בתל־אביב. יוצרי הסרטים משתתפים בערבי ההקרנה, מספרים על עצמם ועל סרטיהם, ועונים לשאלות הקהל.

דני ורט

קולות מעולם אחר במסגרת ארועי הנגב של שנת ה־40 יתקיימו בפארק אשכול בין ה־5 ל־9 ביולי פסטיבל „קולות מן העולם השלישי", במסגרתו יופיעו להקות העובדות היום באירופה ובארה"ב, ולהקות ישראליות. סמבה, רומבה, רגאיי ועוד. בין המשתתפים: זיגי מארלי (במרכז התמונה), הבן של בוב מארלי, בליווי להקה בה חברים שני אחים נוספים ושתי אחיות; להקת „דלולי" מאתיופיה; אלפא בלונדי מחוף השנהב, שהקליט והדפיס את אלבומו „ירושלים" בישראל; מאנו דיבנגו יליד קמרון; להקת טורה־קונדה מסנגל; באלט קודיה מקונגו; באלט מגוואדלופ; הלהקה הלאומית של סרי לנקה. מו"מ מתנהל בימים אלה גם עם להקות מקובה, בוליביה, הודו, ארגנטינה, ארמניה ואיטליה.

ורדה צימרמן

קונצרט
כנרית מקרינה סמכות

התזמורת הקאמרית הקיבוצית, אולם קיבוץ שפיים

בקונצרט הסיום של „ימי־שבועות בשפיים" ניגנה, זו הפעם הראשונה, עם התזמורת הקיבוצית, הכנרית הנודעת פילביה מרקוביצ'י, ילידת רומניה, המלמדת כיום בקונסרבטוריון של סאארבריקאן ליד פרנקפורט (גרמניה) והמופיעה ברסיטלים ועם תזמורות חשובות בארצות רבות. לא מכבר הקליטה את הקונצ'רטו של סיבליוס (לתקליטור) עם תזמורת גטבורג (שוודיה) בניצוח ניימי ירבי. בשבוע הבא תגיש במילאנו את סדרת עשר הסונטות מאת בטהובן.

הופעתה בשפיים הוכיחה שמרקוביצ'י היא מוסיקאית מנוסה ביותר, המקרינה בטבעיות סמכות והשראה. נגינתה בקונצ'רטו במי מג'ור של באך „סחפה" באורח פלא גם את חברי התזמורת, בניצוח ליאור שמבדיל, שהתעלו לרמת ביצוע היכולה לכבד כל פסטיבל בינלאומי. בקונצ'רטו לשני כינורות של באך הצטרף אליה בעלה הכנר הקורייצי דיאגו פאגין (נגן ראשי בתזמורת של רדיו פרנקפורט). שמענו גירסה מלאת חיים של היצירה האהובה. התיאום בין הסולנים ונגני התזמורת ועיצוב המבנה הכללי השתלבו בצורה מרתקת בהדוות הנגינה. הפרק הראשון בוצע, לטעמי, מהר מדי. הפרק השני המפורסם נשא אופי זמרתי אמיתי, ללא רגשנות יתרה.

היצירות האחרות בתכנית כבר בוצעו, בשבועות האחרונים, במופעי התזמורת בניצוח שמבדיל: „מחולות קונצרטנטיים" של סטרווינסקי ופרקי בלט מ„אידומנאו" של מוצרט, שחוברו להצגת האופרה בפאריס. חבל שהתנאים האקוסטיים באולם התנכלו הפעם לצליל הכללי ולאיזון שבין כלי הנשיפה והקשת, במיוחד ביצירתו המורכבת של סטרווינסקי.

ישראל דליות

שידורים
טלוויזיה

חינוכית

08.00 עד־כאן: חדשות קול ישראל, רצף דפי הטלטקסט.
08.05 שעת כושר.
08.15 תלמוד: שניים אוחזין, היכי דמי (חלק 1) (כ).
08.40 מסך לספרות (יסודי) כל שנבקש (כ).
09.00 אנגלית (ז').
09.20 השעה שלנו: אבא ארך רגליים (כ).
10.10 אנגלית (ז').
10.30 פרפר נחמד: אם אומרים מכינים.
11.00 חשבון (ה') מוטי כופל שברים.
11.15 צרפתית (על־יסודי).
11.30 גיאוגרפיה כללית (ה'־ו') ברזיל: גורדי שחקים ושכונות עוני.
12.00 ספרות (ה'־ט') יד ושם (כ).
12.25 אנגלית (ט').
13.00 אנגלית (י').
13.30 היסטוריה כללית: היסטוריה במעגלת, נגר בפתח.
14.00 עד־כאן: חדשות קול ישראל, רצף דפי הטלטקסט.
14.05 האוניברסיטה הפתוחה: מדעי החיים, מסתמות וגיעזן.
15.00 גברת פלפלת – „המקטורת של פלפלי". פלפל מאוד נרגז. משהו התקלקל במקטורת האהובה עליו...
15.10 רחוב סומסום, „בא לא להפריע". מה צריך לעשות כדי לספור 103 ברגים?
15.40 שעת כושר.
16.00 הקוסם מארץ עוץ (פרק 15) דורותי ותבריה יוצאים לדרך הארוכה לבקש את עזרתה של הקוסמת הטובה גלנדה, בלי כוונה הם פולשים אל ארץ פורזה ופתפיזה – ארץ החרסינה אשר בה נוהגים להוציא להורג אויבים פולשים...
16.20 כך חיו חיינו (פרק 14) „יאה לגברת". רג'ינאלד פרנוורת', העיתונאי, חושד שמגפת שניט פרצה בעיר. הוא מספר זאת לד"ר יוז. השניים חוששים שמקור המחלה בבתי המלאכה לבגדים.
17.00 ערב חדש.

כללית

17.30 ילדי העולם מציירים את ירושלים – באגף הנוער של מוזיאון ישראל נערכה תחרות ציורים בין־לאומית של ילדים, בציורי ירושלים. חמישה־עשר אלף ציורים נשלחו מארבעים ושתיים מדינות. לתערוכה נבחרו ארבע מאות ציורים מעשרים ארצות, וכל מי שמסייר בה, נהנה מאוד מן הרמה והרעיונות המקוריים שהיו בהם. מוזיאון ישראל ומשרד החוץ הזמינו את הילדים הזוכים לסיור בארץ. כאן הם מבקרים בירושלים.
17.45 עולמו המופלא של וולט דיסני, משפחת החתולים (עברי־ערבי).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 עם הכוכבים.
18.45 חידושים והמצאות, „זיהום הים" (חלק ב'). הפתרון לבעיית זיהום הים בכל חופי הארץ הוא שילוב של מדע עם הסכמים בין־לאומיים. לבעיית הזיהום כבר נמצא פתרון, אך הבעיה של השלכת הפסולת עדיין לא נפתרה (תרגום עברי).
19.00 יומן השבוע (ערבית).
20.00 כותרות מבט.
20.02 לחיש בראש – מצעד להיטים עבריים בהשתתפות קהל.
20.30 על גלגלים – ענייני רכב, תחבורה וזהירות בדרכים. בתכנית הפעם: עוד על בעיית התחבורה בתל־אביב.
21.00 מבט לחדשות.
21.30 תשדירי שירות.
21.35 לקראת שידור.
21.50 שושלת (פרק שמונים ושבעה): אלקסיס סובלת מסיוטי לילה בקשר למותו של מארק. קירבי מנסה שוב להרוג את אלקסיס – בלא הצלחה – ואלקסיס מציעה לה עיסקה: שתיקתה תמורת עזיבתה של קירבי את אדם. הסוד מאחורי הניסיון לשמע את קלאודיה מתגלה (עברי־ערבי).
22.40 מצב הרוח – ענייני תרבות ואמנות בשילוב מופעים, ראיונות ושיחות בתחומים אחדים. והפעם תיוחד התכנית לפסטיבל ישראל – ירושלים.
23.30 חופשי על הבר – (פרק שלישי): „אמורות שפרי" לבר מגיע צעיר (המתעתד להיות נזיר) כדי לבלות את לילו האחרון בעולם החילוני. אחרי כוסיות מספר הוא נהפך ל„רומאי" לוהט, מה שמוביל למחשבה, שאולי הוא אינו מתאים לחיי הנזירות (עברי־ערבי).
23.55 מבזק של יום; חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.30 „הרפתקאות הדבורה מאיה" (סידרת הנפשה לילדים) בפרק הראשון מאבדת הדבורה מאיה את אמה המאמצת באשמאי זקן המבטיח לה לעזור לה בחיפושיה.
19.00 „לרקוד לצלילי המוסיקה" – מוסיקה שחורה. האמן הכושי אוסקר בראון מספר על התפתחות המוסיקה השחורה מראשיתה ועד היום. בתכנית משולבים קטעי שירה וריקוד בביצוע אמנים שחורים.
19.30 „חופשי חופשי" (סידרה קומית) אמי פירס, החושקת בריענון חיי הנישואין שלה, משכנעת את בעלה לצאת איתה לירח דבש שני בספרד. שם אכן עוטפת את הגבר התחושה רומנטית, אך הוא מפנה אותה לאשה אחרת... מככבים: קית ברון, מון סילור, גונה וק־ג'יסמהם וניל סטייסי.
19.50 פינת המתכונים השבועית. „מתכוני קיקי" ירקות ואיטריות בסגנון סיני של פיליס גלאר ושני סלטים של השף אורי גוטמן.
20.00 „אדריכלות – בניית חלום" „אחרי נפש – לחזור לגן עדן" (פרק שביעי). התפתחות אתרי הנופש בארצות־הברית מתחילת המאה ועד ימינו. בין האתרים הנסקרים בתכנית: פאלם ביץ' במיאמי ביץ', סנטרל פארק בניו־יורק, הקזינו בניו־פורט ודיסנילנד.
21.00 „קודת איטקי" – „פיתוח שרירים". בתכנית הפעם: על התחרות היוקרתית ביותר ביפן של פיתוח שרירים (Bodybuilding).

המזרח התיכונית

13.30 חיים אחרים (סידרה); 14.00 מועדון 700; 14.30 מעשיות משמחות (ערבית); 15.00 מלך השחקים (סידרה); 15.30 הבית המעופף (מצויר); 16.00 סרט (ערבית); 18.00 משפחת הלסון (סידרה); 19.00 60 דקות (מגזין אקטואליה); 20.00 מופעים קלסיים; 21.00 סרט „המירוץ אחר הגליבוס" עם טימותי בוטומס; 22.30 מעשיות משמחות (ערבית); 23.00 כדורסל אנ.בי.אי.

ירדנית

15.50 סרטים מצויירים (ער' 1); 17.05 מדע הדעת (אנגלית, ער' 1); 18.05 רחוב קרט (תכנית בצרפתית); 18.20 כדורגל בינלאומי (ער' 1); 19.00 חדשות בצרפתית; 19.15 קרקס (בצרפתית); 19.30 חדשות בעברית; 20.30 שלם בקופה (קומדיה אמריקאית); 21.10 העולם בלהבות, סידרה דוקומנטרית (על מלחמת העולם השניה על מנהיגיה); 22.00 חדשות באנגלית; 22.10 בלש פרטי (סידרה חדשה); 23.10 עשיר ועני (סידרה אמריקאית).

רדיו

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה – לקלר: סונטה בדו מג'ור לחליל וקונטינואו; היידן: סונטה מס. 62 לפסנתר; קלקבררנר: „חמישייה גדולה" לפסנתר, קלרינית, קרן, צ'לו ופסנתר; קרל מאסיס: קטע קונצרטי לקרן ותזמ; שוברט: סימפוניה מס. 8.
09.00 קונצרט בוקר – רספיגי: אדג'ו ווריאציות לצ'לו ותז; סזאר פרנק: „פסיכה" פואמה סימפונית לתז. ומקהלה; גריג: קונצ'רטו בלה מינור לפסנתר ותז; מנדלסון: רביעיית כלי קשת במי במול מג'ור; ראבל: שלישייה בלה מינור לכינור, צ'לו ופסנתר; בריטן: מדריך לתזמורת לבני הנעורים.
11.57 פינת השיר – משירי רבי שלמה אבן־גבירול.
12.00 אמנים באולפן – מלודי גרוס, חליל / ברס ברטן, פסנתר, יצירות מאת מבר, ויצ'ני, מוצרט, איבר, ביזה רמסיאן בסונטה: סונטות מס. 5 ברה מג'ור, אופוס 102/2 (נינה פלייר, צ'לו, אלן שטרנפלד, פסנתר).
13.05 בהאזנה נינוחה – פאיזילו: קונצ'רטו בדו מג'ור למנדולינה, כלי קשת וצ'מבלו; מוצרט: סרנדה מס. 11 במי במול מג'ור ק. 375 לכלי נשיפה; הוגו וולף: „סרנדה איטלקית"; ליסט: „העבוד ל„מות מאהבה" של ואגנר לפסנתר; צ'ייקובסקי: פתיחה פנטסיה „רומאו ויוליה"; סטרבינסקי: „צפור האש".
15.00 מוסיקה כאן ועכשיו – תוכנית ראשונה מתוך קונצרט של „אנסמבל 13" רוולפגנג רים מגרמניה שנערך במסגרת „פסטיבל ישראל ירושלים 88".
16.00 מוסיקה ליום ראשון – „הבל" לאורטה פארי; דריז: רקוויאם.
18.00 למי שיודע לה פה סול (ש.ש).
19.00 מוסיקה קלאסית קלה.
20.05 אינטרלוד.
20.30 פסטיבל ישראל ירושלים (שידור חי) – רביעיית כרמינה (שוויץ) היידן: רביעייה בדו מג'ור, אופ. 74 מס. 1; ראבל: רביעייה בפה מג'ור. שוברט: רביעייה ברה מינור „המוות והעלמה".
23.00 מחורי יצירות, הקונצ'רטי גרוסי של קורלי וג'מיניאני; והיצירות לכלי סולו של טרטיני.

רשת א'

08.05 חוגה.
15.30 האוניברסיטה הפתוחה – „שייקספיר כבן תקופתו", והפעם: אמונות ודעות במחזות שקספיר, מקרי מבחן.
16.05 רדיו־עשורה, מגזין נוער: כתבי נוער מדווחים על המתרחש בחיי הנוער.
17.10 צבעי הקשת – שירים והפעם: „במזרח ומערב וגם משלנו".
22.05 תפוח ועץ – על הקשר בין הורים לילדיהם והפעם: „סקרנות ומודעות מינית אצל ילדים בגיל הרך".

רשת ב'

17.05 רגעי קסם.
18.06 בעין בוחנת – שאלות וסוגיות במחלוקת.
19.35 עם ישראל – עניינים יהודיים בעולם.
20.05 שלום לבן דודי, פיוט וברכה בשידור חי.
22.05 בינינו לבין עצמנו, שיחות עם מאזינים בשידור חי.
00.15 להאזה בחלום, שירים לסיומו של יום.

רשת ג'

18.06 מצעד הפזמונים הלועזיים.
21.05 אדום עתיק, שירים שלא נס ליחם.
23.05 הלילה הוא שירים.

גלי צה"ל

13.55 40 לאחור, סיפור היום בתש"ח.
16.05 פסטיבל ישראל 88, מוסף יומי מיוחד.
16.15 ארבע אחר הצהריים.
18.05 שעה קלה על כלבלב.
18.45 חמש עשרה קטנות.

צה"ל 1

19.05 רדיו ספורט.
20.05 כוכב הערב, דני סנדרסון.
21.30 אוניברסיטה משודרת – מדע הנגיפים בעידן האיידס, מחלת הכלבת.
23.55 שיחות חצות – עם פרופ' רות בן־ישראל, סגנית דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב.

צה"ל 2

19.05 שלישה מהמזנון.
20.05 צד – 8.
21.57 הודעות לחיילים.
22.05 הפסקת עשר.
23.05 קול הצ'ז האת.

סרטים

■ תל־אביב
אבנט: הקירה בסייגון 9.50, 7.30, 5
אורלי: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5.00
בית ליסין: בית החיות 23.15
בן־יהודה: תינוקת בירושה 9.30, 7.15, 5.00
גורדון: יופיו של הזמא 9.45, 7.30, 5.00
גת: שאלה של שפיות 9.45, 7.30, 5.00
דיזנגוף 1: מופיה 9.30, 7.30, 5.00, 1.30, 11.00
דיזנגוף 2: כמו הדייד עושים את זה 9.30, 7.30, 5.00, 1.30, 11.00
דיזנגוף 3: להתראות ילדים 7.30, 5.00, 1.30, 11.00 מאגון 9.50
היכל: משודרים חדשות 9.45, 7.00
הדייב־יאן: חשוד 10.00, 7.45 סקס 12.00
חוד: נשואה לשנים 9.30, 7.15, 5.00
הקולנוע (בית ציוני אמריקה) גברת מס הכנסה 9.45, 7.30, 5.00
חן 1: שלושה גברים ותינוקת 9.55, 7.40, 5.00
חן 2: הלסטרים 9.50, 7.25, 4.50
חן 3: הקיסר האחרון 9.00, 6.00, 3.00
חן 4: זר שומר עלי 9.50, 7.30, 2.00
חן 5: פעמיים אשתי 9.50, 7.30, 5, 2, 11
לב 1: תפשה בכפר 10.00, 7.40, 5, 2
לב 2: אהבתי כל כך 9.50, 7.25, 5, 2
לב 3: המכבר הביטור 9.45, 7.15, 4.45, 2.00
לב 4: החבר של החוברה שלי 10.00, 7.50, 5.00, 2
לימור: פסיכיאטור ליום אחד 9.30, 7.30, 5.00
מוזיאון: סגור לרגל שיפוצים; הדרות הישראלית ביופה: מחלון חדר הביטות 22.00
מקסים: הסוד 9.30, 7.30
סינן (לשעבר אלנבי): סגור
סמילת 1: שם המשחק 9.30, 7.15, 5.00
סמילת 2: עדות במבטן 9.30, 7.15, 5.00
סמילת 3: חנה סבש 9.30, 6.15
פריזאון: עיניים שחורות 9.30, 7.00
פאר: בשם העם 9.30, 7.30, 5.00
פריז: לידיי אייב 9.30, 7.15, 4, 2, 12
23.30 מונטי פייטון והגביע הקדוש
צפון: תשוקות באפריקה 9.45, 7.30
שחף: זרוק אותה מהרכבת 9.30, 7.30, 5.00
תמוז – רטרו־אביב: התפוח המכבי 9.30, 7.00
תכלת: כחול של מקרה 9.45, 7.30, 5.00
תל־אביב: כלא מתאבדים 9.30, 7.30, 5.00
הסינמטק: 7.30 להקת הבלט של מוריס בז'אר 9.30 העיר הנדודה

■ ירושלים
אביטון: נשואה לשנים 9.15, 7.15, 4.30
אדירון: שאלה של שפיות עם ברברה סטרייסנד 9.15, 7.00, 4.30
אורגיון 1: בלש צמוד 9.15, 7.15, 4.30
אור 2: הקיסר האחרון 8.45, 5.45
4.00 הילד שידע לעוף 23.15 בוי כלו
אור 3: פסיכיאטור ליום אחד 9.00, 7.00, 4.30
אור 4: מעקב צמוד 9.00, 7.00, 4.30
אור 5: עדות במבטן 9.30, 7.00, 4.30
23.15 ללא רחמים
בית אגרון: 5.45 מרוסיה באהבה
20.00 מלך ליום אחד
22.00 ליל המסכות
אורגיל: שלושה גברים ותינוקת 9.00, 7.00, 4.30
במזרה: שם המשחק 9.15, 7.15, 4.30
מיטשל: מוכת ירח 9.15, 7.15
סמדר: הלסטרים 9.15, 7.00
עדן: זרוק אותה מהרכבת 9.15, 7.15, 4.30
רון: משודרים חדשות 9.15, 6.45, 4.15
תיאטרון ירושלים: להתראות ילדים 9.30, 7
אינטימייה: גברת מס הכנסה 9.30, 7.15, 5

■ חיפה
אורה: תשוקות מאפריקה 9.15, 7.00, 4.30
אורלי: תפשה בכפר 9.15, 7.00
אמפיתיאטרון: סגור
ארמון: סגור
חן: הקירה בסייגון 9.15, 7.00, 4.30
עצמון 1: מוכת ירח 9.15, 7.00, 4.30
עצמון 2: זרוק אותה מהרכבת 9.15, 7.00, 4.30
עצמון 3: פסיכיאטור ליום אחד 9.15, 7.00, 4.30
פאר: שלושה גברים ותינוקת 9.15, 7.00, 4.30
קריאטה: בשם העם 9.15, 7.00, 4.30
רון: תינוקת בירושה 9.15, 7.00, 4.30
שביט: יופיו של הזמא 9.00, 7.00
רב גת 1: משודרים חדשות 9.15, 6.45, 4.15
רב גת 2: עיניים שחורות 9.15, 7.00, 4.30
רב אור 1: הקיסר האחרון 8.15, 5.00
רב אור 2: הל סטריט 9.15, 6.50, 4.30
רב אור 3: שאלה של שפיות 9.15, 6.50, 4.30

■ קריות חיפה
כפיר: הל סטריט 9.15, 7.00
מבידן: שלושה גברים ותינוקת 9.15, 7.00
אורדות: לאן זה פלורס 9.15, 7.00
בית העם: חנה סבש 9.15, 7.00
היובל: ריקוד משחת 9.15, 7.00
ביכן: מוכת ירח 9.15, 7.00

■ אשדוד
צמרית: היזור בודלי 9.30, 7.30
אשדוד: הקירה בסייגון 9.30, 7.30

■ אשקלון
אמפיתיאטרון: סגור
מאור: יופיו של הזמא 9.30, 7.30
רחל: שחיטות בגדול 9.30, 7.30

■ באר־שבע
חן: חנה סבש 9.00, 6.00
היכל התרבות: החנות מעבר לפינה 9.15, 7.00

■ הרצליה ■ רמת השרון
היכל: סגור
כוכב דניאל אודיטוריום: לאן זה פלורס 9.30, 7.15
כוכב: ריקוד משחת 9.35, 7.00

■ עפולה
כפיתורה: 9.00 הלסטרים

■ חולון ■ בת־ים
אודיטוריום: ארוני הכבול 9.30, 7.30

ארמון: הבכות רחוב 9.30, 7.30
מגדל: הקירה בסייגון 9.30, 7.30
עצמאות: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5.00
פאר: נשואה לשנים 9.30, 7.15, 5.00
רינה: חשוד 9.30, 7.30

■ חדרה
הדרה: פעמיים אשתי 9.30, 7.15

■ כפר־סבא ■ רעננה
עמל: כאבון 9.30, 7.15
חן: הל סטריט 9.30, 7.15
אודיון: סגור

■ לוד ■ רמלה
אודיון: סגור
בית יוסף: בראדוק 9.30, 7.15
אורון: בראדוק 9.30, 7.30

■ נהריה ■ עכו
הדר: הפורצת כבאן פרנסיסקו 9.30, 7.15
רינה: סגור
אמפיתיאטרון: סגור

■ נתניה
אמפיתיאטרון: מוכת ירח 9.30, 7.15
שרון: שלושה גברים ותינוקת 9.30, 7.30
סמדריה: חשוד 9.30, 7.15, 5.00

■ קרית אונו
מרגים: סגור

■ פתח־תקוה
שלום: יופיו של הזמא 9.30, 7.30
היכל 1: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5.00
היכל 2: חנה סבש 9.10, 6.15
היכל 3: הקיסר האחרון 9.10, 6.15

■ קרית שמונה
שביר: ללא מוצא 9.30, 7.15

■ ראשל"צ ■ רחובות
ג.ב. רון 1: תינוקת בירושה 9.30, 7.30, 5.00
ג.ב. רון 2: הקיסר האחרון 9.30, 6.30
מקסם: כאבון 9.30, 7.30
ראשון: משודרים חדשות 9.30, 7.00
ביתה חבר: אי אפשר לקנות אהבה 9.30
חדר: הקיסר האחרון 9.30, 6.30
חן: מעקב צמוד 9.15, 7.15

■ רמת־גן וגבעתיים
ארמון: שלושה גברים ותינוקת 9.45, 7.30, 5.00
ארמון: סגור
לילה: שם המשחק 9.30, 7.30
הדרה: מוכת ירח 9.30, 7.30, 5.00
רב חן 1: הלסטרים 9.55, 7.30, 5.00
רב חן 2: שאלה של שפיות 9.45, 7.25, 5.00
רב חן 3: המשוד 9.55, 7.25, 5.00
רב חן 4: הקיסר האחרון 8.35, 6.15
שבכית: לאן זה פלורס 9.30, 7.00